

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI PROGRAMI

KEÇE SANATI VE GİYSİYE UYARLANMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nebahat ÇAĞIL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Esin SARIOĞLU

İSTANBUL-2009

ÖNSÖZ

“Keçe Sanatı ve giysiye uyarlanması” konulu tezde; geçmişten günümüze keçe sanatının Türk Kültürü içerisindeki yeri ve önemi belirtilmiştir. Keçenin tanımı araştırılmış, Orta Asya’dan günümüze keçe sanatının tarihsel gelişim süreci incelenmiştir.

Keçe ürünlerinde kullanılan araç ve gereçler ile uygulanan teknik ve kullanım alanları, keçe ürünlerinde kullanılan ve yöresel özellik taşıyan, renk, motif ve desenler de incelenmiş, sahip olduğu geleneksel değerler göz önünde bulundurularak, günümüz ihtiyaçları doğrultusunda farklı tekniklerle bütünleştirilerek giysilere uyarlanıp yeni tasarımlar için keçe kullanılmıştır.

“Keçe Sanatı ve Giysiye Uyarlanması” konulu yüksek lisans tezde, çalışmalarımı yönlendiren ve her aşamasında yardımını esirgemeyen değerli hocam Prof.Dr. Esin SARIOĞLU’na teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Maddi ve manevi desteğini esirgemeyen ve her zaman yanımda olan aileme, ablama ve arkadaşım Dilek Yılmaz’a teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Nebahat ÇAĞIL

İstanbul–2009

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	IV
ÖZET.....	XII
SUMMARY.....	XIII
1. GİRİŞ.....	1
2. ORTA ASYA'DAN GÜNÜMÜZE TEPME KEÇELER.....	2
2.1. Hunlar Döneminde Tepme Keçecilik.....	2
2.2. Göktürkler Döneminde Tepme Keçecilik.....	18
2.3. Uygurlar Döneminde Tepme Keçecilik.....	20
2.4. Anadolu Selçukluları Döneminde Tepme Keçecilik.....	26
2.5. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Tepme Keçecilik.....	35
3. KEÇENİN TANIMI VE KEÇELEŞMENİN OLUŞUMU.....	46
4. TEPME KEÇE YAPIMINDA KULLANILAN HAMMADDELER VE	
ARAÇLAR.....	54
4.1. Hammaddeler.....	54
4.2. Tepme Keçe Yapımında Kullanılan Araçlar.....	61
4.2.1. Yay ve Tokmak.....	61
4.2.2. Kalıp.....	63
4.2.3. Kalıpleç veya Kalıpeç.....	65
4.2.4. Çubuk veya Sepki.....	66
4.2.5. Makas.....	68
4.2.6. Halat veya Kalın İplik.....	68
4.2.7. Su Kabı veya Süpürge.....	69
4.2.8. Su ve Sabun.....	70
4.2.9. Terazî (Kantar).....	72
4.2.10. Buhar Kazanı.....	73
4.2.11. Keçe Tepme Makinası.....	74
4.2.12. Boya Kazanı ve Ocak.....	75
5. TEPME KEÇE ÜRETİMİ.....	76
5.1. Desenli Tepme Keçe Üretimi.....	76
5.2. Ön İşlemler.....	77

5.2.1. Yünün Hazırlanması.....	77
5.2.2. Desen hazırlama.....	79
5.2.3. Saçma ve Sarma.....	84
5.2.4. Tepme ve Pişirme (Keçeleştirme).....	88
5.2.5. Bitirme İşlemleri (Yıkama ve Kurutma).....	92
5.3. Desensiz Tepme Keçe Üretimi.....	95
6. KEÇE TÜRLERİ.....	102
6.1. Keçe Çeşitleri.....	102
6.1.1. Keçe Çizme	102
6.1.2. Kepenek.....	102
6.1.3. Alakeçe.....	103
6.1.4. Süt Keçesi.....	104
6.1.5. Sargı keçesi	105
6.1.6. Yük Keçesi.....	106
6.1.7. At Keçesi	107
6.1.8. Semer Keçesi.....	108
6.1.9. Havut (Deve Keçesi).....	109
6.1.10. Kalabak.....	110
6.1.11. Kıbrıs Keçesi	111
6.1.12. Namazlık.....	111
6.1.13. Keçe Kûlah.....	113
6.1.14. Arakiye.....	113
6.2. Keçe Başlıklar.....	115
6.2.1. Börk.....	115
6.2.2. Sikke.....	115
6.2.3. Hartavi.....	115
6.2.4. Zerrin Kûlah.....	115
6.2.5. Kûlah.....	115
6.2.6. Üskuf.....	115
6.2.7. Taç.....	115
6.2.8. Takke.....	116
6.2.9. Arakiyye.....	116
6.3. Giysi Olarak Kullanılan Keçeler.....	117
6.3.1. Çizme.....	117

6.3.2. Çorap.....	117
6.3.3. Elbise.....	117
6.3.4. Aba.....	117
6.3.5. Yelek.....	117
6.3.6. Tözler.....	117
6.3.7. Keçeden Hayvan Heykelleri.....	117
6.3.8. Yastık.....	117
6.3.9. Çuval.....	118
6.3.10. Ayakkabı Keçesi.....	118
6.3.11. Seccade.....	118
6.3.12. Yolluklar Dayanma Keçesi.....	118
6.3.13. Yamcı.....	118
6.3.14. Sedir-Maket keçesi.....	118
6.3.15. Matara Kılıfı.....	118
6.3.16. Yatak Keçesi.....	118
6.3.17. Dolap Keçesi.....	119
6.3.18. Sırma Keçe.....	119
6.3.19. Top Keçe.....	119
6.4. Sanayide Kullanılan Keçeler.....	119
7.GÜNÜMÜZDE KEÇE İLE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	120
8. KEÇE ÜRÜNLERİNDEN ÖRNEKLER VE KEÇELER.....	266
9. SONUÇ.....	280
10. KAYNAKLAR.....	284
11. ÖZGEÇMİŞ.....	293

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil.2. 1. Türk boyları çadırlarının dışında kullandıkları keçeler(12 Ekim 2008).....3	3
Şekil.2.2. Birinci Pazırık Kurganından çıkarılan tepme keçe eyer örtüsünün yandan görünüşü.....6	6
Şekil.2.3. Birinci Pazırık Kurganından çıkarılan tepme keçe eyer örtüsünden detay.....6	6
Şekil.2.4.Noin-Ula’da bulunan keçe eyer örtüsü.....7	7
Şekil.2.5. Beşinci Pazırık Kurganından çıkarılan tepme keçe örtü.....8	8
Şekil.2.6. Beşinci Pazırık kurganından çıkarılan tepme keçe örtüde bulunan fantastik yaratık.....9	9
Şekil.2.7. Altay Başadar Kurganından çıkarılan Tepme Keçe eyer örtüsündeki detay.....10	10
Şekil.2.8. Beşinci Pazırık Kurgan’ından Çıkarılmış olan tepme keçe kuğu.....11	11
Şekil.2.9. Beşinci Pazırık Kurganından çıkarılan tepme keçe kuğu.....12	12
Şekil.2.10. Birinci Pazırık kurganından eyerle birlikte kayış ve göğüslük.....13	13
Şekil.2.11. Altay Beşinci Pazırık Kurganından keçe eyer örtüsü.....14	14
Şekil.2.12. Keçe eyer örtüsü.....15	15
Şekil.2.13. Aslan başı motifi ile bezenmiş bir tepme keçe örtünün bordüründen detay.....16	16
Şekil.2.14. Altay Beşinci Pazırık Kurganından Çıkarılan Kadın Başlığı.....17	17
Şekil.2.15. Uygur döneminde kullanılan keçe yaygı ve şapkalar.....21	21
Şekil 2.16.Uygurlar Dönemine ait bir freskte kullanılan keçe yaygı.....22	22
Şekil.2.17. Mani rahiplerinin giydiği keçe şapkalar.....23	23
Şekil.2.18. Mani rahiplerinin giydiği keçe şapkalar.....24	24
Şekil.2.19. Hoço’dan keçe şapkalı figür.....25	25
Şekil.2.20. Varka ve Gülşah minyatürleri arasında bulunan bezemeli çadır.(keçe veya kumaş).....27	27
Şekil.2.21. Varka ve Gülşah Minyatürleri arasında bulunan at figürü.....28	28
Şekil.2.22. Varka Savaşıyor. Varka ve Gülşah 13. YY TSMH.841.....30	30
Şekil.2.23.Varka Gülşah’a Veda ediyor. Varka ve Gülşah 13.YY TSM.....31	31
Şekil.2.24.Mevlana’yı dervişleri ve çocuklarıyla tasvir eden minyatür.İstanbul.S.M. Kütüphanesi No:1479.....33	33
Şekil.2.25. Sema eden bir Mevlevi (British Museum).....34	34
Şekil.2.26. 1582 Şenliklerinde keçecilerin sunduğu iki maskeli oyuncu.....36	36
Şekil.2.27. 1582 Şenliğinde hayvanların gösterisi TSMB.200.....37	37
Şekil.2.28. 1720 şenliklerinde keçecilerin geçişi TSM A. 3594.....38	38
Şekil. 2.29. Osmanlı döneminde tepme keçe tekniğinin uygulandığı bazı başlıklar..39	39
Şekil.2.30. Osmanlı döneminde dini grupların giydikleri başlıklar.....40	40
Şekil.2.31. Yeni Çerilerin giydiği tepme keçe börk.....41	41
Şekil.2.32. Türk Ordusunun Kafkasya Seferinde Yeniçerilerin giydiği keçe başlıklar.....42	42
Şekil.2.33. Yeniçerilerin kullandıkları keçe başlık türleri.....43	43
Şekil.2.34. Desenli ve kilim olarak kullanılan bir keçe örneği. (16 Ekim 2008).....45	45
Şekil.2.35. Desenli ve halı olarak kullanılan bir keçe örneği. (16 Ekim 2008).....46	46
Şekil.3.1. Dört farklı renkte keçe örneği. (27 Ekim 2008).....47	47

Şekil.3.2. Gralen ve Olafsson ‘a göre statik sürtünme katsayılarının tespiti.....	50
Şekil.3.3. Keçeleşmenin oluşumu.....	51
Şekil.3.4 Keçeleşme Projesinin Teorik Akışı.....	52
Şekil.4.1 Folikülün boyuna kesiti.....	55
Şekil.4.2. Yün lifinin bileteral strüktürü.....	57
Şekil.4.3. Renklendirme işlemi uygulanmış bir keçe yüzeyin kurumaya bırakılması (Tire, 1992).....	59
Şekil.4.4. Renklendirilmiş keçe yüzeylerin desene uygun şekilde kesilmesi ve yerleştirilmesi (Tire, 1992).....	60
Şekil.4.5. Renklendirilmiş keçe yüzeylerin desene uygun şekilde kesilmesi ve yerleştirilmesi.(12 Kasım 2008).....	60
Şekil.4.6. Yay ve tokmakla yünün atılması (Afyon,1992).....	62
Şekil.4.7. Yün elyafının atılmasında kullanılan hallaç makinesi (Tire, 1983).....	62
Şekil.4.8. Yün elyafının atılmasında kullanılan hallaç makinesi.(12 Eylül 2008)....	63
Şekil.4.9. Tepme keçecilikte kullanılan kalıp veya hasır örtü(Afyon,1992).....	63
Şekil.4.10. Tepme keçecilikte kullanılan kalıp veya hasır örtü.(12 Eylül 2008).....	64
Şekil.4.11. Tepme keçecilikte kullanılan kalıp veya havalı naylon örtü.(12 Eylül 2008).....	64
Şekil.4.12. Keçenin rulo halinde sarılıp yoğrulma işlemi. (elle pişirme).....	65
Şekil.4.13.Kalıpgeç yapan bir usta. (10 Eylül 2008).....	66
Şekil.4.14.Çubuk veya Sepki (Ödemiş, 1992).....	67
Şekil.4.15.Çubuk veya Sepki (17 Eylül 2008).....	67
Şekil.4.16. Tepme keçecilikte kullanılan makas (Ödemiş, 1992).....	68
Şekil.4.17. Hasır ve Kalıpleşi bağlamak için kullanılan iplikler. (12 Eylül 2008)....	68
Şekil.4.18. Tepme keçecilikte kullanılan su kabı ve süpürge (Tire, 1992).....	69
Şekil.4.19. Keçe Yüzeyi Fırça İle Islatmak. (25 Kasım 2005).....	69
Şekil.4.20.Keçenin Sabunlanma İşlemi. (25 Kasım 2005).....	70
Şekil.4.21.Keçenin Sabunlanma İşlemi. (25 Kasım 2005).....	70
Şekil.4.22.Keçenin Sabunlanma İşlemi. (25 Kasım 2005).....	71
Şekil.4.23.Keçenin Sabunlanma İşlemi. (25 Kasım 2005).....	71
Şekil.4.24.Yünü terazi ile tartan bir keçe ustası.(Beyşehir, 1992).....	72
Şekil.4.25.Yünün Kantarla Tartılması.....	72
Şekil.4.26. Pişirme işleminde kullanılan buhar kazanı (Afyon, 1992).....	73
Şekil.4.27. Yün elyafının keçeleşmesini sağlayan keçe tepme makinesi.....	74
Şekil.4.28. Boya kazanı ve Ocak (Tire, 1992).....	75
Şekil.5.1. Desenli Tepme Keçe yapan Türkmen kadınları. (1 Kasım 2008).....	76
Şekil.5.2. Yünün Hazırlanması. (12 Kasım 2008).....	77
Şekil.5.3. Yünü kalitesine ve rengine göre ayıran bir genç (Tire, 1992).....	77
Şekil.5.4. Yünün atılması işleminde kullanılan hallaç makinesi.....	78
Şekil.5.6. Desende kullanılmak üzere hazırlanmış renkli keçe yüzeylerden görüntü (8 Eylül 2008).....	79
Şekil.5.7. Desende kullanılmak üzere keçe parçaları kesen bir keçe ustası(Afyon)....	80
Şekil.5.9. Kız çocukları tarafından hazırlanan tepme keçe yaygı deseni (Yalvaç, 1993).....	81
Şekil.5.10. Deseni oluşturmaya başlayan bir keçe ustası (Afyon, 1992).....	82
Şekil.5.11. Bordürde bezemeyi tamamlamaya çalışan bir keçe ustası.....	82
Şekil.5.12.Desen in zemine yerleştirilmesi (Afyon, 1992).....	83
Şekil.5.13.Desenin zemine yerleştirilmesi (1Eylül 2008).....	83
Şekil.5.14. Tepme keçe yapımında yün saçma işlemi (Afyon, 1992).....	84
Şekil.5.15. Tepme keçe yapımında yün saçma işlemi(10 Kasım 2008).....	84

Şekil.5.16. Tepme keçe yapımında yün saçma işlemi(10 Kasım 2008).....	85
Şekil.5.17. Tepme keçe yapımında su serpme işlemi (Tire, 1992).....	85
Şekil.5.18. Tepme keçe yapımında rulo yapımı (Tire, 1992).....	86
Şekil.5.19. Tepme keçe yapımında rulonun bağlanması (Tire, 1992).....	87
Şekil.5.20. Tepme keçe yapımında rulonun bağlanması. (25 Kasım 2008).....	87
Şekil.5.23.Elle Keçe Tepme İşlemi. (25 Kasım 2008).....	88
Şekil.5.24.Elle Keçe Tepme İşlemi. (25 Kasım 2008).....	88
Şekil.5.25.Keçe tepme makinesinde tepme işleminin yapılışı (Akşehir).....	89
Şekil.5.26. Birinci tepme işlemi uygulanan keçenin açılması (Afyon).....	90
Şekil.5.27. Çatkısı yapılmış keçe (Tire, 1992).....	90
Şekil.5.28. Şanlıurfa il merkezinde hamamda pişirme(Afyon,1992).....	91
Şekil.5.29. Atölye ortamında pişirme işleminin elle yapılması (Bergama, 1992)....	92
Şekil.5.31. Atölyede pişirme işleminin yapılmasında kullanılan buhar kazanı (Afyon, 1992).....	93
Şekil.5.33. Kurumak üzere bırakılmış bir keçe ürün (Afyon, 1992).....	94
Şekil.5.34. Kurumak üzere yere serilmiş bir keçe ürün. (25 Kasım 2008).....	95
Şekil.5.35. Preseli Yün Rulo-Levha Keçeler. (11 Eylül 2008).....	96
Şekil.5.36. Sanayi keçesi üreten bir keçe ustası (12 Eylül 2008).....	97
Şekil.5.37. Desensiz tepme keçeden çoban abası. (19 Ekim 2008).....	98
Şekil.5.38. Desenli tepme keçeden çoban abası. (19 Ekim 2008).....	98
Şekil.5.39. Desenli tepme keçeden çoban abası. (19 Ekim 2008).....	99
Şekil.5.40. Desenli tepme keçeden çoban abasından detay. (19 Ekim 2008).....	99
Şekil.5.41. Aplike tekniği uygulanmış bir tepme keçe seccade (Eskişehir-Osmanlı Evi Müzesi).....	100
Şekil.5.42 İşleme tekniği ile bezenmiş tepme keçe seccade. (12 Kasım 2008).....	101
Şekil.5.43. İşleme tekniği ile bezenmiş tepme keçe seccadeden detay (Konya-Etnografya Müzesi, 1992).....	101
Şekil.6.1.Kepenek örneği.....	102
Şekil.6.2. Nakışlı Keçe Örneği (Yörük Çadırı Keçe Örtüsü).....	103
Şekil.6.3. Nakışlı Keçe Örneği.....	104
Şekil.6.4. Süt Kaplarının Korunması İçin Yapılan Süt Keçeleri.....	104
Şekil.6.5. Keçe Kundak Örneği.....	105
Şekil.6.6. Yörük Çadır Keçesi.....	106
Şekil.6.7. At Keçesi.....	107
Şekil.6.8. Semer Keçesi.....	108
Şekil.6.9. Deve Semer Keçesi.....	109
Şekil.6.10. (Havut) Deve Semer Keçesi.....	109
Şekil.6.11. Minyatürde cebeci.....	110
Şekil.6.12. İnce Keçe Örneği.....	111
Şekil.6.13. İnce Keçe Örneği.....	111
Şekil.6.14. Keçe Namazlık.....	112
Şekil.6.15. Keçe Külah	113
Şekil.6.16. Keçe Mevlevi Başlığı (Sikke Keçe Külah).....	113
Şekil.6.17. Beyaz Arakiye	114
Şekil.6.18. Keçe Başlıklar.....	116
Şekil.7.1. Keçe elbise.....	120
Şekil.7.2. Keçe elbise.....	121
Şekil.7.3. Keçe elbise.....	122
Şekil.7.4. Keçe elbise.....	123
Şekil.7.5. Keçe elbise.....	124

Şekil.7.6. Keçe elbise.....	125
Şekil.7.7. Keçe elbiseden detay.....	126
Şekil.7.8. Keçe elbise.....	127
Şekil.7.9. Keçe elbiseden detay.....	128
Şekil.7.10. Keçe elbise.....	129
Şekil.7.11. Keçe elbiseden detay.....	130
Şekil.7.12. Keçe elbise.....	131
Şekil.7.13. Keçe elbiseden detay.....	132
Şekil.7.14. Keçe elbise.....	133
Şekil.7.15. Keçe elbiseden detay.....	134
Şekil.7.16. Keçe elbise.....	135
Şekil.7.17. Keçe elbise.....	136
Şekil.7.18. Keçe elbiseden detay.....	137
Şekil.7.19. Keçe elbise.....	138
Şekil.7.20. Keçe elbiseden detay.....	139
Şekil.7.21. Keçe elbise.....	140
Şekil.7.22. Keçe elbiseden detay.....	141
Şekil.7.23. Keçe elbise.....	142
Şekil.7.24. Keçe elbiseden detay.....	143
Şekil.7.25. Keçe atkı.....	144
Şekil.7.26. Keçe atkı.....	145
Şekil.7.27. Keçe atkı.....	146
Şekil.7.28. Keçe başlık.....	147
Şekil.7.29. Keçe başlık.....	148
Şekil.7.30. Keçe başlık detay.....	149
Şekil.7.31. Keçe başlık.....	150
Şekil.7.32. Keçe başlık.....	151
Şekil.7.33. Keçe başlık.....	152
Şekil.7.34. Keçe başlık.....	153
Şekil.7.35. Keçe başlık.....	154
Şekil.7.36. Keçe başlık.....	155
Şekil.7.37. Keçe başlık.....	156
Şekil.7.38. Keçe başlık.....	157
Şekil.7.39. Keçe başlık.....	158
Şekil.7.40. Keçe başlık.....	159
Şekil.7.41. Keçe başlık.....	160
Şekil.7.42. Keçe başlık.....	161
Şekil.7.43. Keçe başlık.....	162
Şekil.7.44. Keçe başlık.....	163
Şekil.7.45. Keçe başlık.....	164
Şekil.7.46. Keçe Şapka.....	165
Şekil.7.47. Keçe Şapka.....	166
Şekil.7.48. Keçe Şapka.....	167
Şekil.7.49. Keçe Şapka.....	167
Şekil.7.50. Keçe Şapka.....	168
Şekil.7.51. Keçe Şapka.....	168
Şekil.7.52. Keçe Şapka.....	169
Şekil.7.53. Keçe Şapka.....	169
Şekil.7.54. Keçe Ceket.....	170
Şekil.7.55. Keçe Ceketden Detay.....	170

Şekil.7.56.Keçe Kaban.....	171
Şekil.7.57. Keçe Ceket.....	172
Şekil.7.58. Keçe Yelek.....	173
Şekil.7.59. Keçe Yelekten Detay.....	173
Şekil.7.60. Keçe Yelek.....	174
Şekil.7.61. Keçe Yelekten Detay.....	174
Şekil.7.62. Örgü kazak üzerine applike keçe.....	175
Şekil.7.63.Keçe Yüzükler.....	176
Şekil.7.64. Keçe Yüzükler.....	176
Şekil.7.65. Keçe Yüzük.....	176
Şekil.7.66. Keçe Yüzükler.....	177
Şekil.7.67. Keçe Yüzükler.....	177
Şekil.7.68. Keçe Yüzükler.....	178
Şekil.7.69. Keçe Kolye.....	178
Şekil.7.70. Keçe Kolyeler.....	179
Şekil.7.71. Keçe Kolye.....	180
Şekil.7.72. Keçe Kolye.....	180
Şekil.7.73. Keçe Kolye.....	181
Şekil.7.74. Keçe Kolye.....	181
Şekil.7.75. Keçe Kolye.....	182
Şekil.7.76. Keçe Kolye.....	182
Şekil.7.77. Keçe Kolye.....	183
Şekil.7.78. Keçe Kolye.....	184
Şekil.7.79. Keçe Kolye.....	185
Şekil.7.80. Keçe Kolye.....	186
Şekil.7.81. Keçe Kolye.....	187
Şekil.7.82. Keçe Kolye.....	188
Şekil.7.83. Keçe Kolye.....	189
Şekil.7.84. Keçe Kolye.....	190
Şekil.7.85. Keçe Kolye.....	191
Şekil.7.86. Keçe Kolye.....	192
Şekil.7.87. Keçe Kolye.....	193
Şekil.7.88. Keçe Kolye.....	194
Şekil.7.89. Keçe Kolye.....	195
Şekil.7.90. Keçe Kolye.....	196
Şekil.7.91. Keçe Toka.....	197
Şekil.7.92. Keçe Toka.....	197
Şekil.7.93. Keçe Toka.....	198
Şekil.7.94. Keçe Toka.....	198
Şekil.7.95. Keçe Toka.....	199
Şekil.7.96. Keçe Toka.....	199
Şekil.7.97. Keçe Toka.....	200
Şekil.7.98. Keçe Toka.....	200
Şekil.7.99. Keçe Toka.....	201
Şekil.7.100. Keçe Toka.....	201
Şekil.7.101. Keçe Toka.....	202
Şekil.7.102. Keçe Toka.....	202
Şekil.7.103. Keçe Toka.....	203
Şekil.7.104. Keçe Bileklik.....	203
Şekil.7.105. Keçe Bileklik.....	204

Şekil.7.106. Keçe Bileklik.....	204
Şekil.7.107. Keçe Bileklik.....	205
Şekil.7.108. Keçe Bileklik.....	205
Şekil.7.109. Keçe Bileklik.....	206
Şekil.7.110. Keçe Bileklik.....	206
Şekil.7.111. Keçe Bileklik.....	207
Şekil.7.112. Keçe Bileklik.....	207
Şekil.7.113. Keçe Bileklik.....	208
Şekil.7.114. Keçe Broş.....	208
Şekil.7.115. Keçe Broş.....	209
Şekil.7.116. Keçe Broş.....	209
Şekil.7.117. Keçe Broş.....	210
Şekil.7.118. Keçe Broş.....	210
Şekil.7.119. Keçe Broş.....	211
Şekil.7.120. Keçe Çanta.....	211
Şekil.7.121. Keçe Çanta.....	212
Şekil.7.122. Keçe Çanta.....	212
Şekil.7.123. Keçe Çanta.....	213
Şekil.7.124. Keçe Çanta.....	213
Şekil.7.125. Keçe Çanta.....	214
Şekil.7.126. Keçe Çanta.....	214
Şekil.7.127. Keçe Çanta.....	215
Şekil.7.128. Keçe Çanta.....	215
Şekil.7.129. Keçe Çanta.....	216
Şekil.7.130. Keçe Çanta.....	216
Şekil.7.131. Keçe Çanta.....	217
Şekil.7.132. Keçe Çanta.....	217
Şekil.7.133. Keçe Çanta.....	218
Şekil.7.134. Keçe Çanta.....	218
Şekil.7.135. Keçe Çanta.....	219
Şekil.7.136. Keçe Çanta.....	219
Şekil.7.137. Keçe Çanta.....	220
Şekil.7.138. Keçe Çanta.....	220
Şekil.7.139. Keçe Çanta.....	221
Şekil.7.140. Keçe Çanta.....	221
Şekil.7.141. Keçe Çanta.....	222
Şekil.7.142. Keçe Çanta.....	223
Şekil.7.143. Keçe Çanta.....	224
Şekil.7.144. Keçe Çanta.....	224
Şekil.7.145. Keçe Çanta.....	225
Şekil.7.146. Keçe Çanta.....	225
Şekil.7.147. Keçe Çanta.....	226
Şekil.7.148. Keçe Çanta.....	226
Şekil.7.149. Keçe Çanta.....	227
Şekil.7.150. Keçe Çanta.....	227
Şekil.7.151. Keçe Gözlük Kılıfı.....	228
Şekil.7.152. Keçe Gözlük Kılıfı.....	228
Şekil.7.153. Keçe Gözlük Kılıfı.....	229
Şekil.7.154. Keçe Gözlük Kılıfı.....	230
Şekil.7.155.Keçe Bebek Patiği.....	231

Şekil.7.156.Keçe Bebek Patiği.....	231
Şekil.7.158. Keçe Bebek Patiği.....	232
Şekil.7.159. Keçe Bebek Patiği.....	232
Şekil.7.160. Keçe Bebek Patiği.....	233
Şekil.7.161. Keçe Bebek Patiği.....	233
Şekil.7.162. Keçe Bebek Patiği.....	234
Şekil.7.163. Keçe Bebek Patiği.....	234
Şekil.7.164. Keçe Bebek Patiği.....	235
Şekil.7.165. Keçe Bebek Patiği.....	235
Şekil.7.166. Keçe Bebek Patiği.....	236
Şekil.7.167. Keçe Bebek Patiği.....	236
Şekil.7.168. Keçe Bebek Çarığı.....	237
Şekil.7.169. Keçe Bebek Patiği.....	237
Şekil.7.170.Keçe Yastık.....	238
Şekil.7.171.Keçe Yastık.....	238
Şekil.7.172. Keçe Yastık.....	239
Şekil.7.173. Keçe Yastık.....	239
Şekil.7.174. Keçe Yastık.....	240
Şekil.7.175. Keçe Yastık.....	240
Şekil.7.176. Keçe Yastık.....	241
Şekil.7.177. Keçe Yastık.....	241
Şekil.7.178. Keçe Bardak Altlığı.....	242
Şekil.7.179. Keçe Bardak Altlığı.....	242
Şekil.7.180. Keçe Bardak Altlığı.....	243
Şekil.7.181. Keçe Bardak Altlığı.....	244
Şekil.7.182. Keçe Bardak Altlığı.....	244
Şekil.7.183. Keçe Bardak Altlığı.....	245
Şekil.7.184. Keçe Bardak Altlığı.....	246
Şekil.7.185. Keçe Bardak Altlığı.....	246
Şekil.7.186. Keçe Bardak Altlığı.....	247
Şekil.7.187. Keçe Bardak Altlığı.....	247
Şekil.7.188. Keçe Nazarlık.....	248
Şekil.7.189. Keçe Nazarlık.....	248
Şekil.7.190. Keçe Nazarlık.....	249
Şekil.7.191. Keçe Nazarlık.....	250
Şekil.7.192. Keçe Nazarlık.....	251
Şekil.7.193. Keçe Nazarlık.....	252
Şekil.7.194. Keçe Nazarlık.....	253
Şekil.7.195. Keçe Duvar Panosu.....	254
Şekil.7.196. Keçe Duvar Panosu.....	255
Şekil.7.197. Keçe Duvar Panosu.....	256
Şekil.7.198. Keçe Duvar Panosu.....	257
Şekil.7.199. Keçe Duvar Panosu.....	258
Şekil.7.200. Keçe Duvar Panosu.....	259
Şekil.7.201. Keçe Duvar Panosu.....	259
Şekil.7.202. Keçe Oyuncaklar.....	260
Şekil.7.203. Keçe Oyuncaklar.....	260
Şekil.7.204. Keçe Oyuncaklar.....	261
Şekil.7.205. Keçe Oyuncaklar.....	261
Şekil.7.206. Keçe Oyuncaklar.....	262

Şekil.7.207. Keçe Oyuncaklar.....	262
Şekil.7.208. Keçe Oyuncaklar.....	263
Şekil.7.209. Keçe Oyuncaklar.....	263
Şekil.7.210. Keçe Oyuncaklar.....	264
Şekil.7.211. Keçe Oyuncaklar.....	264
Şekil.7.212. İpod (Müzik Çalar Kılıfı).....	265
Şekil.7.213. İpod (Müzik Çalar Kılıfı).....	265

T.C.

HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI PROGRAMI

KEÇE SANATI VE GİYSİYE UYARLANMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Nebahat ÇAĞIL

Tez Danışmanı

PROF. DR. ESİN SARIOĞLU

İSTANBUL–2009

ÖZET

Keçe Sanatı ve giysiye uyarlanması” konulu tezde; geçmişten günümüze keçe sanatının Türk Kültürü içerisindeki yeri ve önemi belirtilmiştir.

Keçenin tanımı araştırılmış, Orta Asya’dan günümüze keçe sanatının tarihsel gelişim süreci incelenmiştir.

Keçe ürünlerinde kullanılan araç ve gereçler ile uygulanan teknik ve kullanım alanları, keçe ürünlerinde kullanılan ve yöresel özellik taşıyan, renk, motif ve desenler de incelenmiş, sahip olduğu geleneksel değerler göz önünde bulundurularak, günümüz ihtiyaçları doğrultusunda farklı tekniklerle bütünleştirilerek giysilere uyarlanıp yeni tasarımlar için keçe kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Keçe Sanatı, Keçenin tanımı, Keçenin tarihçesi, Keçede kullanılan malzemeler, Keçe desenleri, Keçe renkleri.

**TC.
HALIÇ UNIVERSITY
SOCIAL SCIENCES INSTITUTE
TEXTILE AND FASHION DESIGN PROGRAMME**

APPLICABLE OF FELT TO COSTUMES

MASTER'S THESIS

Prepared by

Nebahat ÇAĞIL

Thesis Advisor

Associate Prof.Dr. Esin SARIOĞLU

SUMMARY

During the course of this research which is with respect to "The Art of Felt and To Adapt it for the clothes", the studies have been defined as well as studies on the stages of historical time trip of the art of felt and where it is used, moreover the reflection of felt on the screen of today.

In addition, the definition of felt which was started historical time trip from Central Asia to Turkish culture with colour, design, motif and progress of the felt was researched.

Throughout the historical progress, human groups created new design with respect to effection of environment and used it on design.

The felt has been combined with today's technology to create new using techniques and it is started new term on The Art of Clothes. The felt which is used on the clothes that is created a new using techniques with regions design. It is creating a wonderful motif culture group.

Keyword: Felt Art, Felt Definition, History of Felt, Felt Tools, Felt Dizayn, Felt Colors.

1.GİRİŞ

El sanatları içinde en eski tekniklerden biri olan keçe, Orta Asya'ya özgü yaşam biçiminin bir ögesi olarak gelişmiş ve batıya yönelen Türk boyları tarafından Anadolu'ya taşınmıştır.

“Keçe; koyun, tavşan, deve, lama, gibi hayvanların yünleri ile tiftik keçisinin kıllarının su, sabun ve ısı yardımıyla oluşturulan alkali bir ortamda liflerinin birbiri arasına girmesi ile elde edilen atkısız-çözgüsüz sıkıştırılmış tekstil örneğidir.”¹

Keçeler desenli veya desensiz olarak üretilmektedir. Keçe yapım atölyelerine ulaşan yünün kalitesine veya rengine göre ayrılması, ürünün boyutlarına uygun miktarda elyafın tartılması ve atılması, desenin hazırlanması keçe yapımında uygulanan ön işlemlerdir. Keçenin temel hammaddesi yündür. Keçe atölyelerinde ürünlerin elde edilmesinde kalıp, çubuk, makas, halat, su kabı, süpürge, terazi, boya kazanı gibi basit araçlar kullanılmaktadır.

Yüzlerce yıl göçebe yaşayan Türkler keçeyi; çadırlarda, çadırların tabanlarına yaygıda, yeni doğan bebeklerin kundaklarında, çuvallarda, çobanların sırtlarına abalarda, kepeneklerde, çizmelerde, külahlarda, atlarına terki, yataklarına ve hatta tabutlarına da örtü olarak kullanmışlardır.

Tarih boyunca birçok yerde kullanılan keçenin kullanım alanları, Türklerin göçebe hayatından, yerleşik hayata geçmeleriyle birlikte sanayinin de getirmiş olduğu yeni ürünler nedeni ile giderek daralmıştır. Halının da günlük hayata girmesiyle keçe yaygılar kullanılmamaya başlanmıştır. Böylece halkın da keçeye olan ilgisi ve talebi azalmış, keçe sanatı da unutulmaya yüz tutmuştur.

Bu tezin amacı; giderek unutulmaya yüz tutmuş geleneksel sanatlarımızdan biri olan keçeyi teknik ve sanatsal özelliklerini tespit ederek giysilerde de kullanmak üzere keçe sanatının önemi ve bu çalışmaların amacını, tarihi süreç içerisinde keçeyi, keçe tanımını ve keçeleşmenin oluşumunu, keçede kullanılan araç ve gereçleri, keçe çeşitlerini, form, renk ve desen özellikleri farklı kullanım alanlarında da uyarlanmaları ile birlikte incelemektir.

¹ Topbaş ve Seyirci, Keçe Sanatı ve Afyon'da Keçecilik, Afyon, s.9, 1987, s.10.
Erişim:<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ke%C3%A7e> (16 Ekim 2008)

2. ORTA ASYA'DAN GÜNÜMÜZE TEPME KEÇELER

Tepme keçeciliğın tarihi gelişimine ilişkin edebiyat incelendiğinde, bu alana yönelik bilgilerin yeterli düzeyde olmadığı görülür. Bu bakımdan ulaşılabilen Türkçe ve yabancı yazılı kaynaklardan gerek bilgi, gerekse minyatür ve tepme keçe örneklerinden yararlanılarak oluşturulan bu bölümde Orta Asya'dan (Hun, Göktürk ve Uygur), Anadolu'da Selçuklu ve Osmanlı Dönemi ile Cumhuriyetten sonra tepme keçecilik sanatı; Türk kültür ve sanat gelişimi içinde incelenmeye çalışılmıştır.²

2.1. Hunlar Döneminde Tepme Keçecilik

Büyük Hun devletinin, Orta Asya kavimlerini ilk defa bir bayrak altında toplaması bakımından Türk kültür tarihi içinde büyük bir yeri ve önemi vardır. Aslında M.Ö. Birinci Bin'de Kuzey Çin'de görülen ve Çin kaynaklarında Hiyon-nu adı ile tanınan Asya Hunları; atlı bozkır kültürü içinde, belirli bir anlayış, örf ve adetleri ile yaşayan, geniş orta bölgelerde Türkçe konuşan en eski Türk topluluklarından dır.

Konar-göçer yaşayış içinde bulunan bu toplulukların en önemli ihtiyaçları, barınaklar olmuştur. Keregü, kerekü ve yurt adı verilen ve ahşap bir yapıyı meydana getiren yuvarlak planlı karkasın üzerine kalın keçe örtülerle kaplanan bu çadırlar, eski çağlardan beri Türklerin en kutsal barınağı olmuşturlardır. Türk boyları çadırlarının dışında kullandıkları keçeleri aynı zamanda çadırlarının içini döşemede de kullanmışlardır. Çok renkli bezemelerle elde edilen keçeler ve özenle dokunmuş hali ve kilimlerle döşenen çadırın orta kısmı ocak için açık bırakılmıştır. Normal büyüklükte bir yurdu kaplayan keçe örtüler, yaklaşık 300 kg yün ile elde edilmiştir. Yurdun bir köşesinde, sıcak durması ve mayalanmayı kolaylaştırması için keçe ile sarılmış bir kımız tulumu bulundurulur.

Eski dönemlerde "keregü"; Osmanlıların ilk dönemlerinde de "bargah" adı verilen bu yapılara bugün Kazakistan ve Kırgızistan'da rastlanmaktadır. Kara keçe ile örtülü yurda kara-üy, beyaz keçe ile örtülü yurda ise ak-üy denilmektedir.

² Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.4.

Son yıllarda ak-üyer prensip itibariyle yeni evlilere çeyiz olarak verilmektedir. Düğün töreni yapılan yurlara ise “otay” veya otav-üy (genç ev) denilir. Günümüzde Özbekler ve Türkmenler tarafından yaylalarda kara-üy yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.(Şekil.2.1.) Beyaz keçeden yapılmış (ak-üy) çadır örtüsünün ise çabuk kirlenmesinden dolayı iki yılda bir değıştirilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan ekonomik olmayan ak-üy genellikle zenginler tarafından kullanılmaktadır.³

Şekil.2. 1. Türk boyları çadırlarının dışında kullandıkları keçeler.

Kaynak: Erişim: <http://www.baktabul.com/turk-dunyasi-ve-kulturu/130613-hunlar-doneminde-tepme-kececilik-tepme-kececilik-hakkinda.html> (12 Ekim 2008)

³ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.5.

Diğer yandan Orta Asya Türklerinde göçebe yaşayanlar arasında özellikle Büyük Hun İmparatorluğundan itibaren “ev-araba” düzeni görülmeye başlamıştır. Keçe bir çadırın araba üzerine yerleştirilmesiyle elde edilen bu araç sayesinde insanlar, evleri ile birlikte bir yerden başka bir yere kolayca göç etme olanağına sahip olmuşlardır.

Çin kaynaklarında, Hunların ve Göktürklerin kullandıkları keçe çadırlı arabaları; “çadırlarını keçeden yaparlar, göçer-evli bir hayat yaşarlar. Yazın serin, kışın sıcak yerlere çekilirler” cümlesiyle ifade edilmiştir.

Göçebe Türk toplulukları gerek ihtiyaç duydukları çadırlarda, gerekse diğer eşyalarında kullandıkları süsleyici unsurlarda doğal olarak yetiştirdikleri hayvanların yünlerinden yararlanmışlardır. Çadırlarının dışını örten ve içini kaplayan keçelerde, dokumalarda ve diğer giyim eşyalarında besledikleri hayvanların yünlerini değerlendirmişlerdir. Onların sürekli hali, kilim ve keçe gibi yaygıları üretmelerinde; ihtiyaçlarını karşılama endişesi yanında çeyiz hazırlama geleneğine bağlılıklarının etkisi olmuştur. Genç kızlar çeyiz malzemesi olan halı, kilim, keçe vb. ürünlerin yapımını kendi geleneksel yöntemleriyle gerçekleştirmişlerdir. Bugün Anadolu'nun birçok yöresinde görülen “çeyiz hazırlığı anlayışı”nın Hunlar dönemine kadar inen bir Türk geleneğinin devamı olduğu anlaşılmıştır.

Hunların yaşamı, bozkır yaşamı ile bütünleşmiştir. Bezemelerde kullandıkları hayvanları çok iyi tanıdıkları günümüze ulaşan örneklerden anlaşılmaktadır. Keçelerde olduğu kadar dokumalarda, at koşumlarında, eyerlerde, kılıçların saplarında ve gövdelerinde, diğer birçok ürünlerde kullanılan hayvan figürlerinin gerçekçi bir şekilde yansıtılması bu birlikteliğin ne denli güçlü olduğunu vurgulamaktadır. 1865 yılında, İç Asya'nın Berel ve Katanda bölgelerinde, bilim adamı Radloff ve daha sonra da (1925 yılında) Kozloff'un başlattığı arkeolojik kazılarla, NoinUla'da;1947–1948 yıllarında Rudenko tarafından Altay Dağları eteklerinde Pazırık'ta açılan, M.Ö. 4 ve 3. yüzyıllara ait olduğu belirlenen kurganlarda Hunlara ait birçok eşya ile insan ve hayvan iskeletleri bulunmuştur.⁴

Tepme keçe ürünlerin tamamında bezemelerin applike tekniği ile yapılmış olması dikkat çekicidir. Günümüzde ise ülkemizin bazı yörelerinde yoğun bir şekilde yapılan keçe ürünlerin bezemeleri üretim aşamasında yapılmaktadır.

⁴ Nejat Diyarbekirli, **Hun Sanatı**, Ankara, Kültür ve Sanat, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1992, s.121

Hunlardan günümüze ulaşan tepme keçe örneklerinde bu teknikle oluşturulan bezemelerle karşılaşılmamış olması; Türk tepme keçecilik sanatında uygulanan ve üretim aşamasında gerçekleştirilen bezeme tekniğinin daha sonraki dönemlerde kullanıldığı ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Pazırık kurganlarında at iskeletleri ile birlikte birçok tepme keçe eyer örtüsü bulunmuştur. Genellikle dağ keçisi, geyik, aslan gibi hayvanların mücadelelerini konu alan kompozisyonlara veya bitkisel bezemelere yer verilen bu eyer örtülerinin kenarları sarkan kordonlarla veya püsküllerle zenginleştirilmiştir.

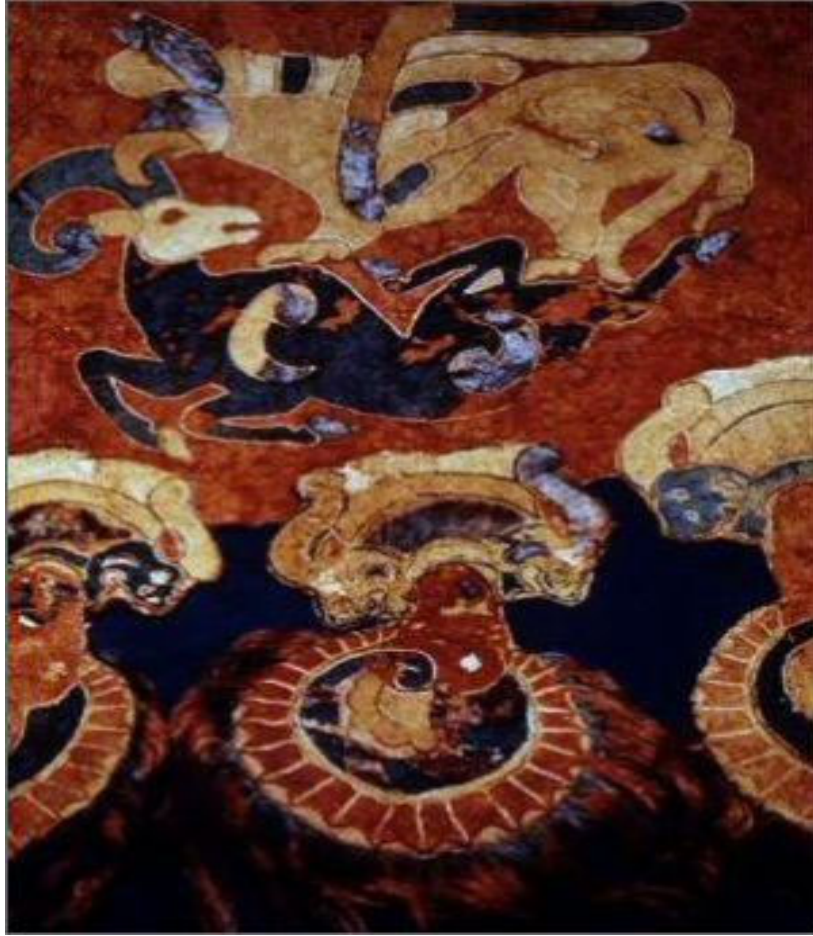
Ayrıca bu ürünlerin gerek zemininde gerekse bezemelerinde yün elyafının doğal rengi kullanıldığı gibi tepme keçe üretiminden önce (elyaf halindeyken) veya üretiminden sonra (yüzey halinde) renklendirilmiştir. Elde edilen renkli tepme keçe yüzeyler daha sonra kompozisyona uygun şekilde kesilmiş keçe veya deri üzerine yerleştirilmiş ve applike tekniği uygulanarak bezenmiştir. Bu ürünlerde kullanılan aplikeler dikilmek veya yapıştırılmak suretiyle oluşturulmuştur.

Birinci pazırık kurganından çıkarılan ve tepme keçeden yapılmış bir eyer örtüsü yukarda sıralanan özellikleri taşıyan bir örnektir. Kartal griffon'un bir dağ keçisine saldırışı konu edilmiştir (Şekil.2.2.) Kırmızı renkteki keçe zemin üzerine yeşil, beyaz ve krem renklerinde keçe parçaları kompozisyonu oluşturacak şekilde yerleştirilmiş ve applike tekniği uygulanmıştır. Leningrad Hermitaj müzesinde bulunan bu eyer örtüsünün iki kenarında, koyun başı biçiminde bezenmiş, sarkıntılı süsleme öğeleri vardır.

Diğer bir eyer örtüsü Noin-Ula'da bulunmuştur. Büyük bir keçe yüzey üzerine, ince ve renkli derilerden kesilen parçalar yerleştirilmiş ve applike tekniği kullanılmıştır Pazırık kurganlarında da benzerleri görülen eyer örtüsünde yine hayvan mücadelesine yer verilmiştir (Şekil.2.3)

Bu kompozisyonda kanatlı bir griffonun, arkadan geyiğe saldırıda bulunduğu görülmektedir Hayvan figürleri realist bir yaklaşımla ifade edilmiş ve bu mücadele yoğun hareketlilik içinde işlenmiştir.⁵

⁵ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.7.

Şekil.2.2. Birinci Pazırık Kurganından çıkarılan tepme keçe eyer örtüsünün yandan görünüşü.

Kaynak: Ergenekon, 1999, s.8

Şekil.2.3. Birinci Pazırık Kurganından çıkarılan tepme keçe eyer örtüsünden detay.

Kaynak: Ergenekon, 1999, s.8

Şekil.2.4.Noin-Ula’da bulunan keçe eyer örtüsü.

Kaynak: Ergenekon, 1999, s.8

Mezar odasını ya da bir çadırı kaplamak üzere hazırlandığı tahmin edilen, 4,5 x 6 m boyutlarında geniş bir yüzeye sahip olan bir başka tepme keçe örtü beşinci Pazırık kurganında bulunmuştur (Şekil.2.4.) Örtünün zemini ince sular kullanılarak dikdörtgenlere bölünmüştür. Dikdörtgenleri çevreleyen bu ince sular; Pazırık halısının zemin karelerinde görülen çapraz biçimli çiçeklerle bezenmiştir. Dikdörtgenlerin içlerinde, renkli keçeden applike tekniği ile oluşturulan kompozisyon tekrarlanmıştır. Şekil.2.4’de dikdörtgenlerin içinde kullanılan kompozisyonun detayı verilmiştir.⁶

Pazırık kurganları, deniz düzeyinden 1600 m yükseklikteki Büyük Ulagan vadisinde yer alan Çulışman ırmağı ile Başkaus ırmağı arasında bulunmuştur. İlk kazılarla 1. kurgan ortaya çıkarılmıştır. Mezarın içinde iklimin soğukluğundan ötürü donma olduğu için, eşyaların çoğu çürümeden günümüze değin gelebilmiştir.

⁶ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.9.

Kurganın tomruk duvarlar ve çift katmanlı bir çatıdan oluşan odasında ağaç oyma tabutta ceset bulunur. Duvarlara keçe dokumalar asılmış, ölünün kişisel eşyaları, çeşitli araçlar, yiyecek ve içecekler de bu odaya yerleştirilmiştir.⁷

Şekil.2.5. Beşinci Pazırık Kurganından çıkarılan tepme keçe örtü.

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.9

Bu kompozisyonda oturan bir figür elinde tuttuğu çiçek açmış hayatağacını, karşısındaki atlıya takdim etmektedir. Bu figür bir toprak tanrısıdır. Figürün başına giydiği, kenarları dilimli olan bu tip başlığı; Göktürkler döneminde yüksek şahısların giydiğine dikkat çekilmiş, Gök Tigin heykelinin başında da buna benzer bir başlığın bulunduğunu vurgulamaktadır.

Aynı tepme keçe örtününün sağ köşesinde bulunan fantastik yaratık yine applike tekniği ile oluşturulmuştur (Şekil.2.5) Çok renkli, doğaüstü bu figür; kahverengi insan yüzlü, hayvan ayaklı ve dekoratif nitelikli geyik boynuzu ile tasvir edilmiştir.

⁷ Nejat Diyarbakirli, *Orta Asya'dan Anadolu'ya Türk sanatı ve kültürü*, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 2006, s.107.

Figürün vücudu, Şekil.2.5’de süvarinin boynunda bulunan fularda olduğu gibi beneklerle bezenmiş içleri küçük süslemelerle dolgulanmıştır.

Şekil.2.6. Beşinci Pazırık kurganından çıkarılan tepme keçe örtüde bulunan fantastik yaratık.

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.10

Bir başka eyer örtüsü de Altay Başadar Kurganından çıkarılmıştır. Yabani koyun başlarının simetrik bir şekilde yerleştirilmesinden oluşan bezemede başlar, gerçekçi bir yaklaşımla işlenmiştir. Sırtında avcı malzemelerini anımsatan süs öğeleri bulunan bu yaratık, “karşısında kuşa benzer bir figürle mücadele halinde gösterilmiştir”⁸

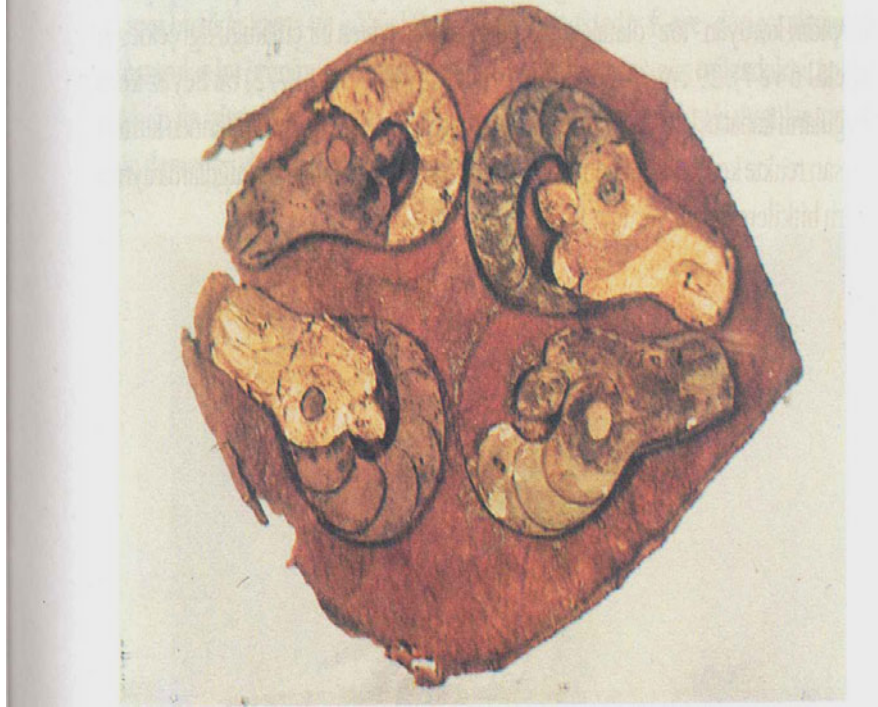
Bu işleyişte boynuz ve baş formunun bütünleştiği ve artistik bir uygulamaya ulaşıldığı görülmektedir. Ayrıca açık koyu dengesinin iyi kullanılmasından dolayı biçimlere daha belirgin bir görüntü sağlanmıştır. (Şekil.2.6)⁹

⁸Nejat Diyarbakırlı, **Hun Sanatı**, Ankara, Kültür ve Sanat, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1992, s.141.

⁹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s,10.

Diğer yandan yazılı kaynaklarda Pazırık devrinden beri Altay'da varlığı bilinen, bugünkü İç Asya Türk göçebelerinin “tös” eski Türkçe “töz” yani insan şeklindeki büyük kuldalar kullandıkları belirtilmektedir. Taşlık mezarlarında oldukça natüralist şekilde, keçeden veya Çin ipeğinden yapılmış insan boyunda kuklalar, vücudu yakılmış olan cesetlerin üzerine yatırılmış ve yüzlerine topraktan oluşturulan maskeler takılmıştır.

Bu töslere Göktürkler döneminde “tuli” denilmiştir. Hayvan maskeleri bulunan töslere ise ongun olarak savaşlarda taşınmıştır. Totem niteliği bulunan, taşınabilir, dinsel özellikli figür veya heykelcikler şeklinde olan ongunlar; Orta Asya Türkleri tarafından yaygın olarak kullanılmıştır.(Şekil.2.7)¹⁰

Şekil.2.7. Altay Başadar Kurganından çıkarılan Tepme Keçe eyer örtüsündeki detay.

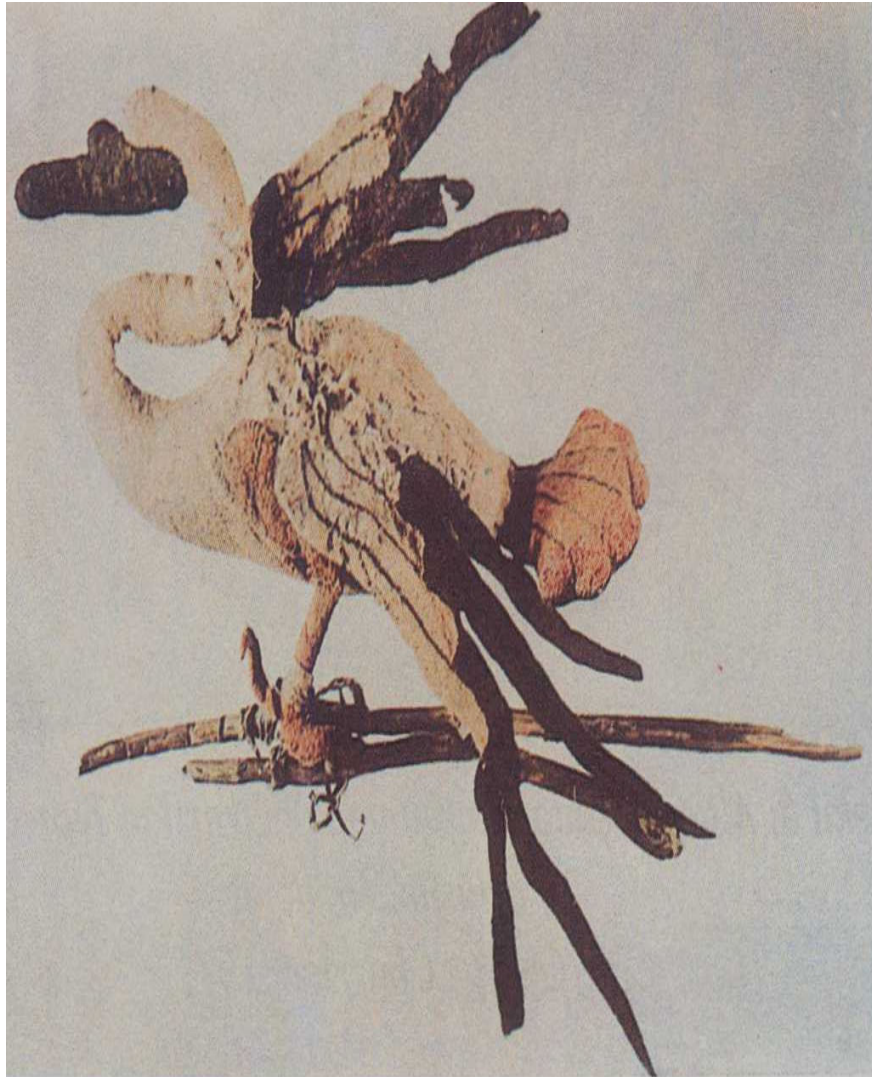
Kaynak: Ergenekon, 1999,s.11

Hunlar döneminde ongunların elde edilmesinde keçeden yararlanılmıştır. Torba şeklinde vücudu bulunan bu keçe figürler, bir direğe asılmak suretiyle kullanılmıştır. Rüzgârın etkisiyle şişen ongun, hareket halinde gibi görünmüş ve torbanın içinden rüzgârın iniltileri duyulduğunda da, canlı bir varlığın hissini uyandırmıştır.

¹⁰ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.11.

Hunların yaşadığı Orkun vadisindeki Noin-Ula mezarlarından çıkarılan renkli keçe parçalarından yapılmış hayvan şeklinde ki torba, ongun olarak kullanılmış ve günümüze ulaşmış örnekler arasındadır.

Yine Beşinci Pazırık kurganından çıkarılan ve tepme keçeden yapılan, bir çadırı koruyan “töz” olarak kullanıldığı tahmin edilen bir çift kuğu ilgi çekicidir (Şekil 2.8 ve 2.9) 29 cm yüksekliğinde olan bu beyaz keçe kuğuların kanat uçlarında ve gagalarında siyah, ayak ve kuyruk kısımlarında kırmızı ve sarı renkte keçeler kullanılmıştır. Aplike tekniği uygulanan bu kuğularda ayrıca kuru bitkilere de yer verilmiştir”.¹¹

Şekil.2.8. Beşinci Pazırık Kurgan’ından Çıkarılmış olan tepme keçe kuğu.

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.12

¹¹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.12.

Şekil.2.9. Beşinci Pazırık Kurganından çıkarılan tepme keçe kuğu.

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.12

Birinci Pazırık kurganından çıkarılan bir diğer hayvan koşum takımında ise eyerle birlikte kayış ve göğüslük dikkati çekmektedir. Keçe, deri ve ahşaptan oluşturulan bu ürünün yüzeyinde kaplan ile yaban koyununun mücadelesi, applike tekniği ile işlenmiştir. (Şekil.2.10) Örtünün sarkan uçlarına yine applike tekniği uygulanmış ve yün demetleriyle bezenmiştir¹²

¹² Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.14.

Şekil.2.10. Birinci Pazırık kurganından eyerle birlikte kayış ve göğüslük.
Kaynak: Ergenekon, 1999,s.13

Beşinci Pazırık kurganında bulunan dikdörtgen şeklindeki keçe eyer örtüsü diğer eyer örtülerinde kullanılan bezeme türlerinden farklı bir görüntü sergilemektedir.

Motifleri daha seçkin olan bu ege örtüsü renklerini de günümüze kadar korumuştur. Motifler beyaz zemin üzerinde belli bir düzene göre sıralanmasına çalışılmıştır. Örtüde bordürler kullanılmıştır. Bordürler yeşil renkli konturla zeminden ayrılmış ve bezemelerle dolgulanmıştır. (Şekil.2.11) ¹³

¹³ Nejat Diyarbekirli, **Hun Sanatı**, Ankara, Kültür ve Sanat, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1992, s.151.

Şekil.2.11. Altay Beşinci Pazırık Kurganından keçe eyer örtüsü.

Kaynak: Diyarbekirli, 1992, s.151

Yine Altay Beşinci Pazırık kurganında bulunan keçe eyer örtüsü 218 x 68 cm boyutlarındadır. “Kaplumbağa kabuğu” adı verilen desenle bezenmiş olan bu örtüde de applike tekniği uygulanmıştır. Kenarı ince bir bordürle çevrelenmiş ve zemininde oluşturulan bezemeden esinlenilerek elde edilen motif bordürde kullanılmıştır. Ayrıca gerek motifi oluşturan kontürlerde, gerekse motiflerin dolgulanmasında dilimli ince şeritlere yer verilmiştir. Bu tür bezeme diğer örneklerden farklı bir görüntü sergilemektedir.(Şekil.2.12)

Ayrıca bu eyer örtüsünün konturlarında kullanılan dilimli şeritler; Şekil.2.11’de verilen eyer örtüsü örneğinin zeminde görülen bezeme türü ile benzerlik göstermektedir. (Şekil.2.13) ¹⁴

Şekil.2.12. Keçe eyer örtüsü.

Kaynak: Diyarbakirli, 1992, s.152

Hayvan figürleriyle bezenen bir başka tepme keçe örtü, Altay Birinci Pazırık Kurganında bulunmuştur. Duvar örtüsü olduğu tahmin edilen bu ürünün bordüründe, Hun Sanatında sıklıkla kullanıldığı bilinen aslan başlarına yer verilmiştir. Doğal beyaz zemin üzerine kırmızı ve yeşil renklerde kesilen ve yan yana sıralanan aslan başlarına applike tekniği uygulanmıştır. ¹⁵

¹⁴Nejat Diyarbakirli, **Hun Sanatı**, Ankara, Kültür ve Sanat, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1992, s.159.

¹⁵ Nejat Diyarbakirli, **Hun Sanatı**, Ankara, Kültür ve Sanat, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1992, s.161.

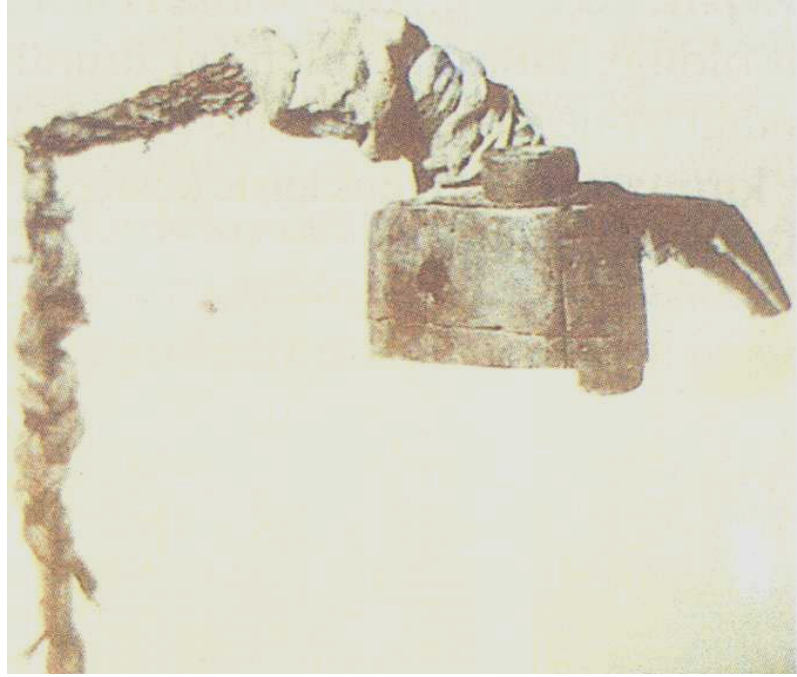

Şekil.2.13. Aslan başı motifi ile bezenmiş bir tepme keçe örtünün bordüründen detay.

Kaynak: Diyarbekirli, 1992, s.159.

Kurganlardan çıkarılan ürünler arasında bulunan bir kadın başlığı; gerek kullanım yeri bakımından, gerekse kullanılan materyal çeşitliliği yönünden farklı bir görüntü sergilemektedir. Altay Beşinci kurganından çıkarılan bu kadın baş giysisinde ahşap, deri ve keçe ile birlikte at kılı veya saç kullanılmıştır (Şekil.2.14) ¹⁶

¹⁶ Nejat Diyarbekirli, **Hun Sanatı**, Ankara, Kültür ve Sanat, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1992, s.168.

Şekil.2.14. Altay Beşinci Pazırık Kurganından Çıkarılan Kadın Başlığı.

Kaynak: Diyarbekirli,1992, s.165

Hun hükümdarı ile evlenen Çin prensesinin mutsuzluğunu ifade eden, ancak Hunların yaşantılarını dile getiren şu dizelerle tamamlanıp, Göktürkler Dönemine geçilmiştir;

Yurdumdan ayrıldım, kara bağlarım
 Şimdi de Hunların Çadırı yerim
 Ocağım kül oldu, ona ağlarım,
 Dünyaya gelmemiş olmak isterim
 Yapağı eğirir, keçe giyerler
 Gözüme bet gelir, gönlüme kötü,
 Koyunun o kokmuş etini yerler,
 İçemem bakırla sunulan sütü
 Davulu her gece durmaz döverler,
 Dönerler ta güneş doğana kadar.
 Fırtına bozkırda gök gibi gürler,
 Yollan toz duman boğana kadar¹⁷

¹⁷ Nejat Diyarbekirli, **Hun Sanatı**, Ankara, Kültür ve Sanat, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1992, s.170.

2.2. Göktürkler Döneminde Tepme Keçecilik

Göktürkler; sanat yönünden zengin ve ileri düzeyde eserler vermiş olmalarına rağmen birçok soygun ve tahripler yüzünden zamanınıza çok az eser ulaşabilmiştir.

Tarihte ilk kez Türk adını kullanan Göktürklerde; “Gök” adı o zamanki inanışlarına göre taptıkları “Gök Tanrı”dan gelir. Göktürkler; mavi yani “gök rengi”ni bütün güzel duyguların, her türlü kutsallığın toplandığı renk olarak kabul etmişler, bu rengi çok sevmelerine rağmen ondan korkmuşlardır. Ancak bu korkulan saygı ile karışık olmuştur”.Göktürklerin yukarıda sıralanan duygulara sahip olmaları; şüphesiz Gök Tanrı’ya inançlarından kaynaklanmıştır.¹⁸

Diğer yandan Çin ve Bizans kaynaklarına göre; Göktürklerde mavi renk, semavi bir anlam taşıdığından dolayı Göktürklerin kubbeli otağları gök renginde keçelerle örtülmüştür Burada özellikle tepme keçe tekniği ile yapılan gök rengindeki örtüleri kutsallık sembolü olarak kullanılması; Göktürklerin keçe sanatına gösterdikleri önemi yansıtmaktadır. Göktürklerde tepme keçe yaygılar (örtüler), kağanların tahta çıkış törenlerinde de kullanılmıştır. Kağanın kendisine tabi beyler tarafından bir keçe üzerinde havaya kaldırılması ve daha sonra güneşin döndüğü yönde, dokuz kez, otağın etrafında döndürülmesi geleneği vardı.

Tüm bu bilgiler tepme keçeden yapılmış yaygıların, ev eşyası olarak kullanılmaları yanında bir hukuk ve devlet sembolü olduğunu da vurgulamaktadır.

Göktürkler döneminde keçenin kullanıldığı bir diğer alan kuklalar olmuştur. Bu döneme ait hükümdar ve diğer kişilerin mezarlarında ölen kişinin tasviri olarak, keçeden veya kumaştan yapılmış “tuli” adı verilen büyük kuklalara rastlanmıştır. Hunlar döneminde de “tös” ve “töz” adı ile kullanılmış olan bu kuklaların; Göktürkler dönemi kuklaların benzerlik göstermesi, kültür birliğinin devamını yansıtır.

Göktürkler dönemine ait mezarlardan çıkan kuklalar dışında, Çin kaynaklarında; Göktürklerin tanrıların keçe ve deriden tasvirlerini yaptıkları ve bunları direklerde (âlem gibi) taşıdıkları belirtilmiştir.

¹⁸ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.17.

Bu şekilde ongunlara bugünkü İç Asya Türkleri “ruh” anlamında eski Türkçede “töz” kelimesine benzer şekilde “tös” demektedirler. Milattan önceki son bin yıldan beri bayrak yerine kullanılan “tös” ler, Göktürk ve Uygurlarda “Böri” (kurt) şeklinde devam etmiştir.¹⁹

Atalarının hatırası olan, tepesinde altından bir “böri” kurt başı bulunan bayrak, hükümdar otağının önüne dikilmiştir. “Böri” bayrağı, madeni bir kurt başı ile ejder gövdesi şeklinde bir keçe veya deri torbanın direğe geçirilmesinden elde edilmiştir. Noynula’da bulunan ahşap kurt başına göre Göktürk devrindeki “böri” başı daha gerçekçi şekilde tasvir edilmiş, ejder gövdesi de gittikçe kumaştan bayrak haline gelmiştir. Diğer yandan yine Çin kaynaklarında; Göktürklerin göçebe bir hayat sürdükleri, keçeden yapılmış olan çadırlarını arabalar üzerinde de kullandıkları belirtilmiştir. Bu bilgiler, göçebe Türk toplumunun devamı kabul edilen Göktürkler döneminde; tepme keçecilik sanatının yerini ve önemini koruması bakımından da değerlidir.²⁰

Göktürkler döneminden, günümüze ulaşan bazı kalıntılar üzerinde incelemeler yapılmış ve o döneme ait bazı bilgiler açıklık kazanmıştır. Nitekim Göktürklerin yaşadığı Orhon Bölgesinde incelemeler yapan Borovka’nın (1927) keçelerde kullanılan bezemelerin bu döneme ait mezar taşları üzerine işlendiğini tespit etmesi Türk keçecilik sanatı açısından önemli bir değerlendirme olarak kabul edilebilir.

Göktürklerin keçe çizme, çarık ve börk (baş giysisi) giydiklerini belirtmişlerdir. Bu bilgilerden Göktürklerin çadırlar dışında giyim ve kuşamda da keçeyi ağırlıklı bir şekilde kullandıkları, diğer bir ifadeyle yaşantılarının her alanında keçeye yer verdikleri anlaşılmaktadır. Göktürk kitabelerinde, Baykal Gölü’nün batısında oturan ve göçebe bir kavim olan Kurikan’lardan sık sık söz edilmiştir. Çin kaynaklarında da adı geçen Kurikan’ların kızaklarının keçe örtülü olduğu anlatılmıştır. Yine bu kaynaklarda Güney Sibiry’a da, Aşağı Yenisey kıyılarında oturan Kırgız Reislerinin ve halkın keçe şapka giydiklerinden; keçeleri birleştirerek çok büyük çadır veya otağ kurduklarından söz edilmiş olması göçebe Türk toplulukları arasındaki kültür birliğinin varlığını yansıtmaktadır.²¹

¹⁹ Bahaeddin Ögel, **Doğu Göktürkleri Hakkında Vesikalar ve Notlar**, Sayı XXI, Ankara, 1957, s.11.

²⁰ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.18.

²¹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.19.

2.3. Uygurlar Döneminde Tepme Keçecilik

Çin kaynaklarında Uygurların M.Ö. Dink-ling, M.S. 4. yüzyıldan sonra ise T'ie-le adı verdikleri boylardan geldikleri belirtilmektedir. Bugünkü Moğolistan'da Selanga nehrinin doğu kıyısında, Göktürlere bağlı olarak yaşamış olan Uygurlar; 745'de Göktürklerin yerine Uygur Devleti'ni kurmuşlardır.

Türk boyları, Çince kao-ch'e denilen, dört tekerlekli kağnıları ile sürülerini otlattıkları yaylalar ve surlar içindeki kışlaklar arasında göç etmişlerdir Kubbeli veya kümbetli otağlar kışın surlar içine kurulmuştur. Surlar içine, ayrıca otağa benzer, bu göçlerde kağnı ile taşınabilen otağlar yanında; çok renkli keçeden, kilimden veya işlemeli kumaşlardan yapılmış örtüler; göçebe hayata uygun kaftanlar, çakşırlar, çizmeler, börkler, kemerler, süs eşyaları, at koşumları kağnılı boyları beraberinde bulunan önemli eşyaları arasında yer almıştır.

5. Yüzyıldan itibaren, atlı göçebe yaşam tarzından, yerleşik düzene geçen Uygurlar; yeni bir kültür yapısının en güzel örneklerini oluşturmuşlardır. Uygurların bu gelişmesinde; Çin ve Hint uygarlıklarının etkileri olmakla birlikte Hun ve Göktürklerin kültürünü kendilerine özgü bir şekilde sentez yapmış ve yaşatmışlardır. Böylece Uygurlarda, bozkır ve atlı göçebe yaşamı, şehir kültürü içerisinde yeniden biçimlenmiştir.

Uygur kent kalıntılarında, Buddha ve Mani tapınaklarında görülen dinsel konulu freskler ve minyatürler Türk resim sanatının en erken örnekleridir. 7 ve 9. yüzyıllara tarihlendirilen, Hoço, Bezeklik, Sorçuk ve Turfan'da bulunan bu örneklerden ve Uygurların yazılmış metinlerden Uygurların tarihi ve kültürü hakkında bilgiler elde edilmiştir. Koyu mavi ve kırmızı renklerin ağırlıklı olarak kullanıldığı bu eserlerde rahip, vakıfçı prens, prenses ve soylular, atlılar ve savaşçılar seçilen konular arasındadır.

Grünwedel ve Le Cog tarafından Turfan'da yapılan kazılarda; Maniheizt sanata ait freskler, ipek üzerine boyanmış resimler gibi birçok örnek ortaya çıkarılmıştır. Bu resimlerin hemen hemen tamamında kişiler; beyaz veya kırmızı urbarları ve maniheizt külahları ile tanınırlar. Türk kavimlerinde yaygın bir şekilde kullanılan keçe şapka ve külahlara Uygurlar döneminde (Şekil.2.15) tepcikler ilave edildiği bu fresklerden anlaşılmaktadır.²²

²² Bahaeddin Ögel, **Doğu Göktürkleri Hakkında Vesikalar ve Notlar**, Sayı XXI, Ankara, 1957, s.34.

Şekil.2.15. Uygur döneminde kullanılan keçe yaygı ve şapkalar.
Kaynak: Ögel,1957,s.34

Bu fresklerde ayrıca keçe yaygılara da yer verildiği görülmektedir. Şekil 2. 15’de vakıfçıların sıralandığı mekânın zemininde, doğal beyaz zemin üzerine kırmızı motiflerle bezenmiş tepme keçe yaygı bulunmaktadır. Yaygıda kullanılan bezemeler ile vakıfçıların giysilerinde bulunan bezemelerin uyum içinde olduğu gözlenmektedir.²³

Sorçuk’ta bulunan diğer bir freskte bayan vakıfçılara yer verilmiştir (Şekil.2.16) (Şekil.2.15’de görüldüğü gibi) yine keçe yaygı üzerinde tasvir edilmişlerdir. Beyaz renkli bu keçe yaygının kenar suyunda ve zemininde, kırmızı renkle oluşturulan bezemeler kullanılmıştır.

²³ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.20.

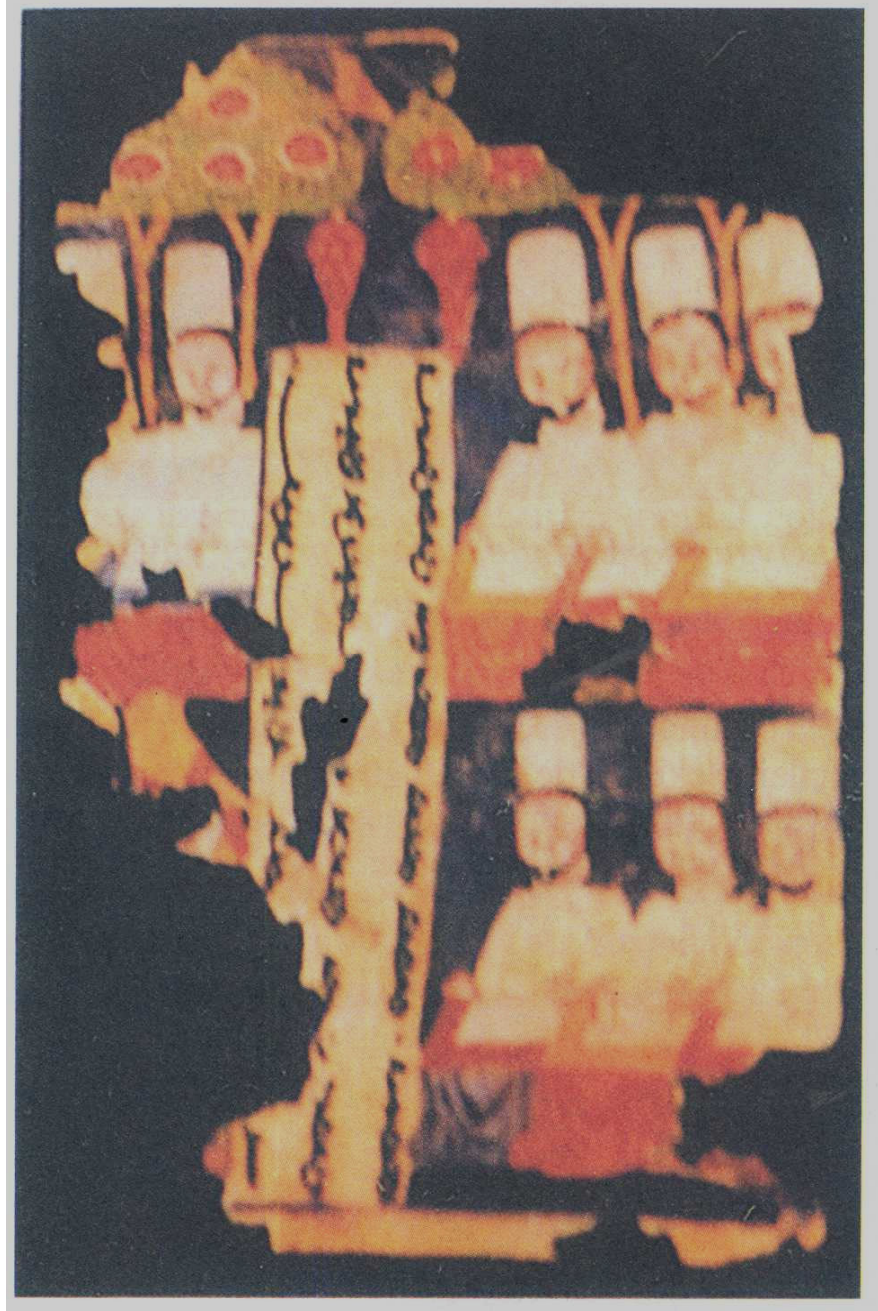
Şekil 2.16.Uygurlar Dönemine ait bir freskte kullanılan keçe yaygı.

Kaynak: Ögel,1957,s.34

Hunlar dönemine ait olan ve Şekil.2.12’de örneği sunulan tepme keçe eyer örtüsünde kullanılan “kaplumbağa kabuğu” adı verilen bezemeye benzerlik göstermektedir.

Uygurlar döneminde özellikle vakıfçılara ilişkin örneklerde bezemeli yaygıların yer alması, bu dönemde tepme keçe tekniği ile elde edilen yaygı geleneğinin devam ettiğini belgelemesi bakımından önemlidir.

Uygurlara ait olan ve Hoço'da bulunan bir minyatürde Mani Türklerinin keçe şapka giydiklerini ortaya koymaktadır (Şekil.2.17 ve 2.18)

Şekil.2.17. Mani rahiplerinin giydiği keçe şapkalar.

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.22

Tepme keçe tekniği ile elde edilen, beyaz renkli bu keçe şapkaların formları vakıfçıların giydikleri şapkalardan farklı görüntü sergilemektedir.

Her iki örnekte mani rahiplerinin kendilerine özgü biçimde beyaz keçe şapkalarla tasvir edilmesinden; bu dönemde keçe şapkaların kullanımına devam edildiği ve bireylerin sahip olduğu pozisyona göre keçe şapkaların formlarının da değişiklik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Şekil.2.18. Mani rahiplerinin giydiği keçe şapkalar.

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.23

Uygurlara ait olan ve Hoço'da bulunan bir minyatürde Mani Türklerinin keçe şapka giydiklerini ortaya koymaktadır. Uygurlar döneminde giyilen şapkaların bireylerin kimliğini ortaya koymasında etkili olduğunu vurgulamaktadır.

Nitekim Hoço'da bulunan bir başka örnek bu durumu daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır. (Şekil.2.19) Bu örnekte, başında siyah renkte ve keçeden yapılmış olduğu tahmin edilen bir külah bulunan figüre yer verilmiştir.²⁴

Şekil.2.19. Hoço'dan keçe şapkalı figür.
Kaynak: Ergenekon, 1999,s.24

²⁴ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.24.

Orta çağda, özellikle Moğol İmparatorluğu'nun yayılmasından sonra, Babür'ün Hatıratı'nda da bahsettiği gibi keçe üstünde kaldırma geleneği geç dönemlere kadar devam etmiştir. Yine Harezmi'de Acem Büyük Elçisi Rıza Kuli Han, Hive'de bir kağan seçimini anlatırken, “onları beyaz bir keçe üzerine oturtular ve onları kaldırdılar” cümlesine yer vermesi yukarıdaki bilgileri tamamlamaktadır.

2.4. Anadolu Selçukluları Döneminde Tepme Keçecilik

11. yüzyıl ortalarından itibaren Anadolu'ya geçmeye başlayan Türk boyları, 1071'de Alparslan'ın Malazgirt'te Bizans ordularını yenmesinden sonra, kısa sürede Anadolu'ya egemen olmuşlardır.

Anadolu Selçuklu kültür ve sanatı Şamanizm, Manihaizm ve Budizm gibi inanç sistemlerinden İslam dinine geçişi gösteren ve maddi niteliklerden manevi niteliklere doğru değişen özelliklere sahip olması bakımından ayrı bir önem taşımaktadır. Yazılı kaynaklarda Türk boylarının; Anadolu'ya geçişlerinde, o zamana kadar geliştirdikleri halı, kilim, keçe vb. el sanatlarını da birlikte getirdikleri belirtilmektedir. Ancak Boğazköy (Hattuşaş) yakınında ki Yazılıkaya'da bulunan kabartmaların başlarında görülen sivri külahların mühür ve diğer tasvirlerde karşılaşılan başlıkların keçeden yapıldığı tahmin edilmektedir. Bunun yanı sıra M.Ö. 9. yüzyılda yazılmış olan Homeros'un ünlü İliada destanında keçe sözcüğünün geçmesi, Anadolu da keçenin erken dönemlerde bilindiği olasılığını kuvvetlendirmektedir.

Anadolu da Tepme keçecilik sanatının tarihsel gelişimi konusunda yapılacak bilimsel araştırmalar; gelecekte bu olasılıkları şüphesiz daha açık ve net bir şekilde ortaya koyacaktır. Bu nedenle konu gereği burada Anadolu Selçuklu Dönemi tepme keçe sanatının ele alındığını, Anadolu'da yaşamış olan diğer medeniyetlerde bu sanatın gelişimi, ileride yapılacak bilimsel çalışmalarla incelenebileceğini belirtmekte yarar vardır.

Selçuklular döneminde Anadolu da yerleşik ve göçebe yaşama devam edilmiştir. Bu nedenle çadırlar; gerek göçebe yaşamını sürdüren Selçuklu Türklerinin, gerekse ordunun ihtiyaç duyduğu barınma ihtiyacını karşılamaya devam etmiş böylece Türk kültürü içerisindeki yerini ve önemini korumuştur.²⁵

²⁵ Gönül Öney, **Anadolu Selçuklu Mimari Süsleme ve El Sanatları**, Ankara, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1988, s.89.

Buna rağmen Selçuklular dönemine ilişkin yazılı kaynaklar incelendiğinde; keçe çadırlara ait fazla bilginin bulunmadığı anlaşılmıştır.

Ancak çadır sözcüğüne değinen Kaşgarlı Mahmud, Livan-ı Lugat-it Türk isimli eserinde, ev edinmenin güç olduğu kadar çadır edinmenin de çok kolay olmadığını belirtmiş; çadır ve göç örtülerinin keçeden yapıldığını ve örtülerin sırdığı yani sık dikişle dikildiğini açıklamıştır.

Şekil.2.20. Varka ve Gülşah minyatürleri arasında bulunan bezemeli çadır.(keçe veya kumaş)

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.26.

Selçuklular; kullandıkları çadırları süslemeyi de ihmal etmemişlerdir.13.yüzyıl Minyatürlerinden, Varka ve Gülşah'ta, bu süslü çadıra yer verilmiştir. (Şekil.2.20)

Şekil.2.20’de hayvan figürleri ve rumilerle bezenmiş bir Selçuklu çadırı görülmektedir. Bezemede aplike veya işleme tekniği uygulanmıştır. Çadırda ve çadırın bezenmesinde keçe veya dokuma kumaş kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Bu örnek; ata kültürü kabul edilen çadırların; orta çağa kadar uzandığının göstergesi olarak kabul edilir. Yine Varka ve Gülşah minyatürleri arasında bulunan bir at figürü, Hun Sanatını anımsatan örneklerden birisidir. Diz çökmüş ve başına yem torbası takmış olan bu atın üzerindeki eyer örtüsü (çul veya terlik), hayvan figürleri ve rumilerle bezenmiştir.

Şekil.2.21. Varka ve Gülşah Minyatürleri arasında bulunan at figürü.

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.27

Hunlar döneminde de, at sırtında kullanılmak üzere, keçeden veya kalın dokumalardan yapılan bu eyer örtüleri, (Şekil.2.21) Selçuklular döneminde de önemini yitirmemiştir.

Selçuklular; keçeden yapılmış çadır ve eyer örtüsü geleneği sürdürdükten gibi, giyim ve kuşamlarında da tepme keçe tekniği ile elde ettikleri ürünleri kullanmayı ihmal etmemişlerdir. Selçuklu Türklerinde görülen giyim eşyalarının; İslam öncesi Türk giyim kuşamının hemen hemen devamı olduğu söylenebilir.

Bu döneme ait giyim kuşam tarzı, günümüzde çok az farkla Türkmen kadınlarınca sürdürülmektedir.²⁶

Selçuklular, kumaş üretiminde, öncelikle ipek; daha sonra pamuk ve deve yünü kullanmışlardır. Bu dönemde üretilen kumaşlardan koyunyünü çok az kullanılmıştır. Çünkü yünden elde edilen elbiseler genellikle köleler tarafından giyilmiştir.

Kölenin, yün elbise sahibi olmasının önemli bir olay olduğu, Kaşgarlı Mahmud'un eserinde özel olarak belirtilmiştir.

Yünün; giysilik kumaş üretiminde çok az kullanılmasının bir başka nedeni bu materyalin öncelikle tepme keçe yapımında değerlendirilmesinden kaynaklanmıştır. Çünkü elde edilen keçe; çadırdan çizmeye, kuşağa, börke kadar birçok çeşitli amaçlarla kullanılmıştır. Keçe dışında yün; derisiyle birlikte kürk yapımında da değerlendirilmiştir.

Orta Asya Türk boylarınca kullanılan ve bir çeşit baş giysisi olan "börk" Selçuklu Türklerinin giyim eşyaları arasında önemini korumuştur. Kaşgarlı Mahmud; Divan-ı Lugat-it Türk isimli eserinde; börk konusunda oldukça geniş bilgilere yer vermiştir. Kaşgarlı, bu eserinde börk üretimi için gerekli olan kalıbın kâğıttan veya çamurdan yapıldığını; kalıba göre kesilen keçe veya ipek örtülerden börk elde edildiğini; imece usulü ile yap ilan börk dikişinin bir ihtisas alanı olduğunu anlatmıştır.

Yine bu dönemde börk ve börkçülük giyim eşyalarının bir parçasını oluştururken atasözlerine de girmiştir. Türk atasözleri arasında "Kelin geleceği yer börkçü dükkânıdır" ve "Acemsiz Türk börksüz baş olmaz" gibi sözlere yer verilmesi bu konunun önemini vurgulamaktadır.

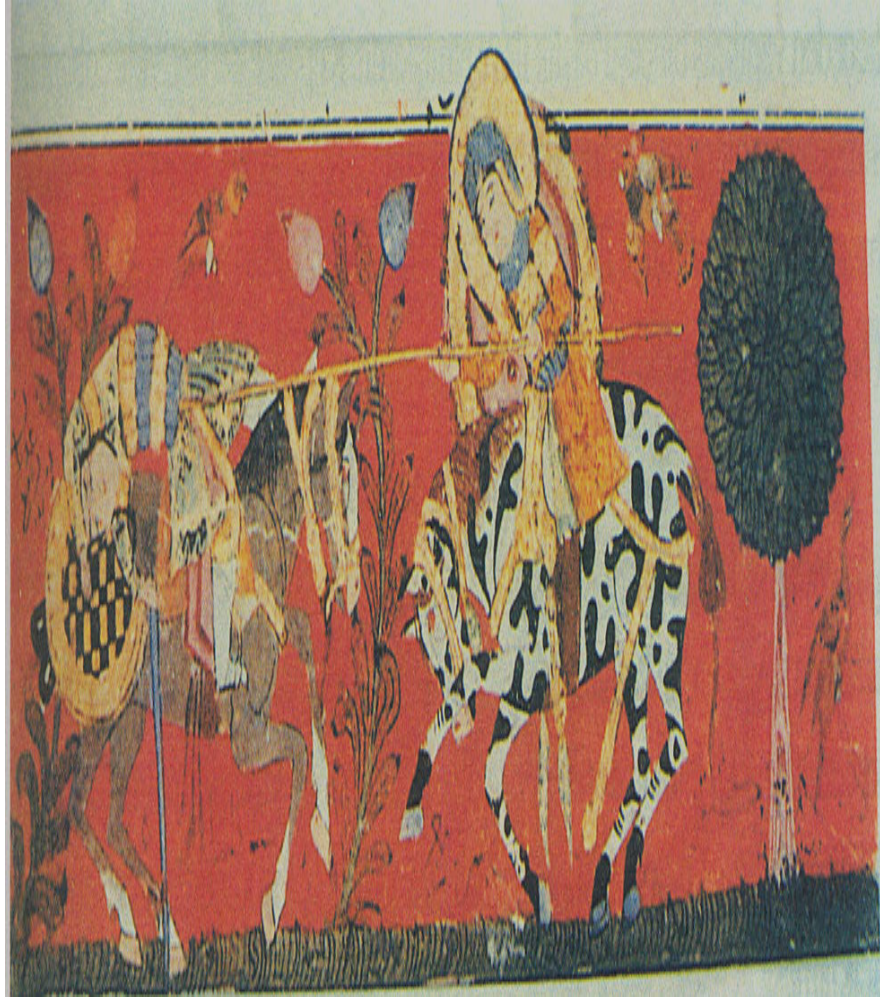
Selçuklu Türklerinde; başa giyilen "börk" e verilen önem, çizmelerde de eski yerini korumuştur. Hunların kullandığı keçe çorap ve çizmeler, Göktürkler ve Uygurlar döneminde devam etmiş ve Selçuklu döneminde başta hükümdar olmak üzere halkında geleneksel giyim eşyaları arasında yer almıştır.

²⁶ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.27.

Diğer yandan bu dönemde en iyi keçe çizmenin Türkmen keçesinden elde edildiğine değinen Kaşgarlı Mahmud aynı zamanda “O bana çizme yapılan Türkmen keçesi tepmekte yardım etti” cümlesine yer vermiş ve böylece keçe çizmenin bir kaç kişi tarafından yapıldığına ilişkin açıklamalarda bulunmuştur.

Kaşgarlı'nın Divanında söz ettiği bu cümleler dışında, Selçuklular döneminde keçe çizme giyme geleneğinin devam ettiğini kanıtlayan örnekler de bulunmaktadır.

13. yüzyıl minyatürlerinden olan ve Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan Varka ve Gülşah minyatürleri arasında Varka'nın ayağında keçe çizme ile at üzerinde savaşı (Şekil.2.22) Şekil.2.23'de de Varka ve Gülşah aynı çizmelerle tasvir edilmiştir²⁷

Şekil.2.22. Varka Savaşıyor. Varka ve Gülşah 13. YY TSMH.841.

Kaynak: Kafadar, 1993, s.120

²⁷ Cemil Kafadar, **Anadolu Kadınının 9.000 Yılı**, İstanbul, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1993, s.120.

Şekil.2.23. Varka Gülşah'a Veda ediyor. Varka ve Gülşah 13.YY TSM
Kaynak: Kafadar, 1993, s.120

Selçuklu Türkleri, tepme keçeden yapılmış olan ve genellikle çobanlar tarafından giyilen kepenekleri kullanmışlardır. Gerektiğinde, başı yağmurdan ve tipiden korumak üzere, kepeneklerin arkasına külah (kapüşon) şeklinde yine keçeden yapılmış bir çeşit başlık ilave etmişlerdir.

Kepenekler; özellikle çobanlar simgeleyen bir giysi özelliği taşımış ve “kepenegi olan kimse ıslanmaz, gemli at hoşarılanmaz” cümlesi ile Selçuklu döneminin atasözleri arasına da girmiştir.²⁸

Selçuklular döneminde yapılan keçe ürünlerinde Şekil.2.19 ve Şekil.2.20’de gözlendiği gibi bezemelere yer verilmiştir. Bu örneklerden başka 11. yüzyıl Türkleri arasında söylenen “ol kidizni esiledi” cümlesi Kaşgarlı’ya göre “o keçeyi nakışladı, keçenin üzerini kaplan derisi gibi süsledi” anlamında kullanılmıştır.

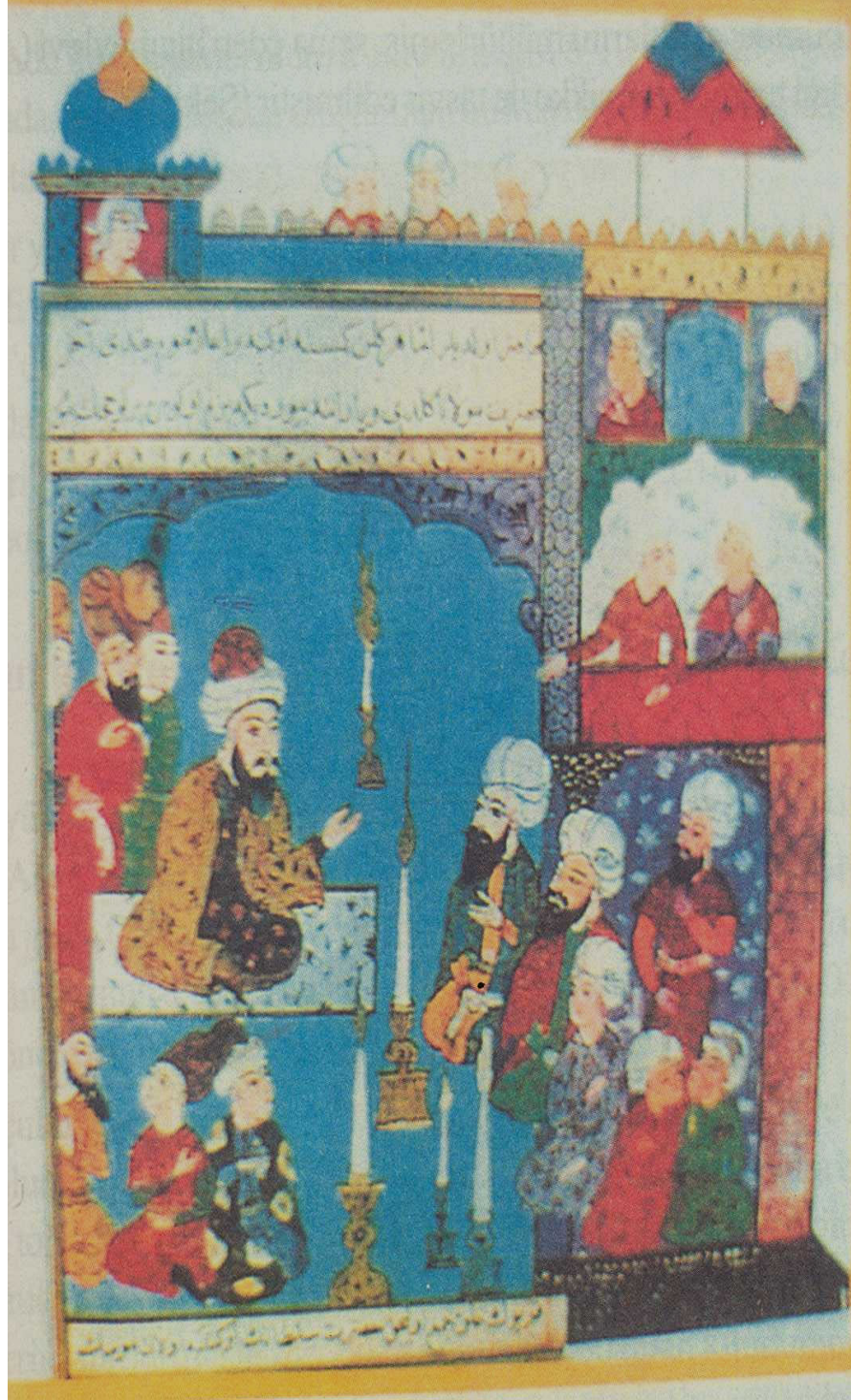
Gerek Kaşgarlı’nın tepme keçelerde bezemeleri açıklaması, gerekse Selçuklulara ait minyatürlerde görülen bezemeli tepme keçe örnekleri birbirini tamamlamaktadır. Anadolu Selçukluları döneminde önemli keçe merkezlerinden birisi Konya olmuştur. Nitekim Konya’da, Selçuklulara ait olan ve 1283 yılında tamamlanan, Sahipata Külliyesi’nde “keçelik” adı verilen, keçelerin pişirilmesinde kullanılan özel bir bölümün bulunması bu sanatın, Konya’da yoğun şekilde yapıldığını belgelemektedir.

Diğer yandan Mevlana’nın Horasan’ın Beih şehrinden ailesiyle birlikte Anadolu’ya göçmesi ve Konya’da yerleşmesi Anadolu Selçuklu Devletinin en parlak yılları olan 13. yüzyıla (1228) rastlar. Bu dönemde Mevlana’nın kurduğu Mevlevi Teşkilatına üye kişiler, başlarına “sikke” adı verilen ve tepme keçeden özel olarak yapılmış keçe külahlar giymişlerdir. 16.yüzyıl sonlarına ait bir minyatürde Mevleviler; örgütün simgesi durumunda olan bu keçe külahları ile tasvir edilmiştir. (Şekil.2.24) ²⁹

²⁸Kemal Elitemiz, **Keçe ve Keçecilik**, Erişim:

<http://www.kemalitemiz.com/archives/category/turk-sanati/kece-ve-kececilik> (22 Ekim 2008)

²⁹ Cemil Kafadar, **Anadolu Kadınının 9.000 Yılı**, İstanbul, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1993, s.122.

Şekil.2.24. Mevlana'yı dervişleri ve çocuklarıyla tasvir eden minyatür. İstanbul T.S.M. Kütüphanesi No:1479
Kaynak: Kafadar, 1993, s.122

Yine 17. yüzyıla ait halk resimleri arasında yer alan ve British Museum' da bulunan albümde; ayaklarını mühürlemiş, sema eden bir Mevlevi, başına giydiği tepme keçe sikke ile tasvir edilmiştir (Şekil.2.25)

Şekil.2.25. Sema eden bir Mevlevi (British Museum)

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.32

Mevlevilerin giydikleri bu sikkeler; önce yalın kat keçeden yapılmış, daha sonra da iç içe iki kattan elde edilmişlerdir.

Koyu veya açık kahverengi, deve yünü veya doğal beyaz renkte tiftik kullanılan bu tepme keçe sikkeler o dönemde külahçı dükkânlarında satılmışlardır.

Üretim yerleri ise genellikle Konya olmuştur. Mevleviliğin bir sembolü olarak kabul edilen tepme keçe sikkelerin önemini, Konya Müzesi'nde bulunan bir sülüs yazısında bulunan şu beyit açık bir şekilde ortaya koymaktadır:

Bu Cihanda eğer altun ola namın

Gir sikkesi altına Hazreti Mevlana'nın

Tepme keçe sanatı Mevlevilerin sikkeleri dışında “Elifi Nemed” adı verilen kemerlerinde de (kuşaklarında) kullanılmıştır. 8-10cm genişliğinde, 150cm uzunluğunda, tepme keçeden oluşturulan bu kuşakların üzeri parlak bir kumaşla kaplanmıştır.

Diğer yandan, “13. yüzyılın başlarında (yaklaşık 1206 yılında) Anadolu'ya gelen Ahi Evran; “Ahilik” adı verilen teşkilatı kurmuştur”. “Anadolu'da esnaf ve sanatkârları bir araya getiren bu kuruluş içinde keçecilik sanatına da yer verilmiştir. Ahilerin, beyaz yünden elde edilmiş keçe külah giyinmeleri” ise bu sanata verdikleri önemin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.³⁰

2.5.Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Tepme Keçecilik

13. yüzyıl sonlarında Eskişehir yöresinde küçük bir beylik olarak ortaya çıkan ve Asya, Avrupa, Afrika kıtalarına yayılarak bir dünya imparatorluğu durumuna gelen Osmanlı döneminde; “farklı kültürlerin sentezinden oluşan, üstün bir sanat anlayışına ulaşılmıştır. Böylece Türk Sanatında Klasik Dönem olarak bilinen dönem başlamıştır”.

Selçuklular döneminde kurulan Ahilik teşkilatının; esnaf ve sanatkârlara yönelik olumlu çalışmaları; Osmanlı döneminde yerini Loncalara bırakmıştır.” Loncalar, toplumsal yaşantıdaki sosyal ve ekonomik sorunların çözümlenmesinde rol oynamış ve çeşitli iş kollarında kendi gelenek ve görenekleri doğrultusunda faaliyetlerini sürdürmüşlerdir.

Bu bakımdan debbağlar, kunduracılar, saraçlar, keçeciler gibi birçok alanlarda uğraşı gösterenler loncalar arasında özel bir yere sahip olmuşlardır.³¹

³⁰ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.32.

³¹ A.g.e., s,33

Nitekim bu dönemde Türk teknolojisini, toplumsal yapısını, siyasi ve ekonomik etkinliklerini ve sanatsal çalışmalarını ortaya koyması bakımından önemli bir yeri olan “Osmanlı Şenlikleri”nde çeşitli esnaf loncaları arasında keçelere de yer verilmesi bu bilgileri tamamlamaktadır.

Şekil.2.26. 1582 Şenliklerinde keçecilerin sunduğu iki maskeli oyuncu.

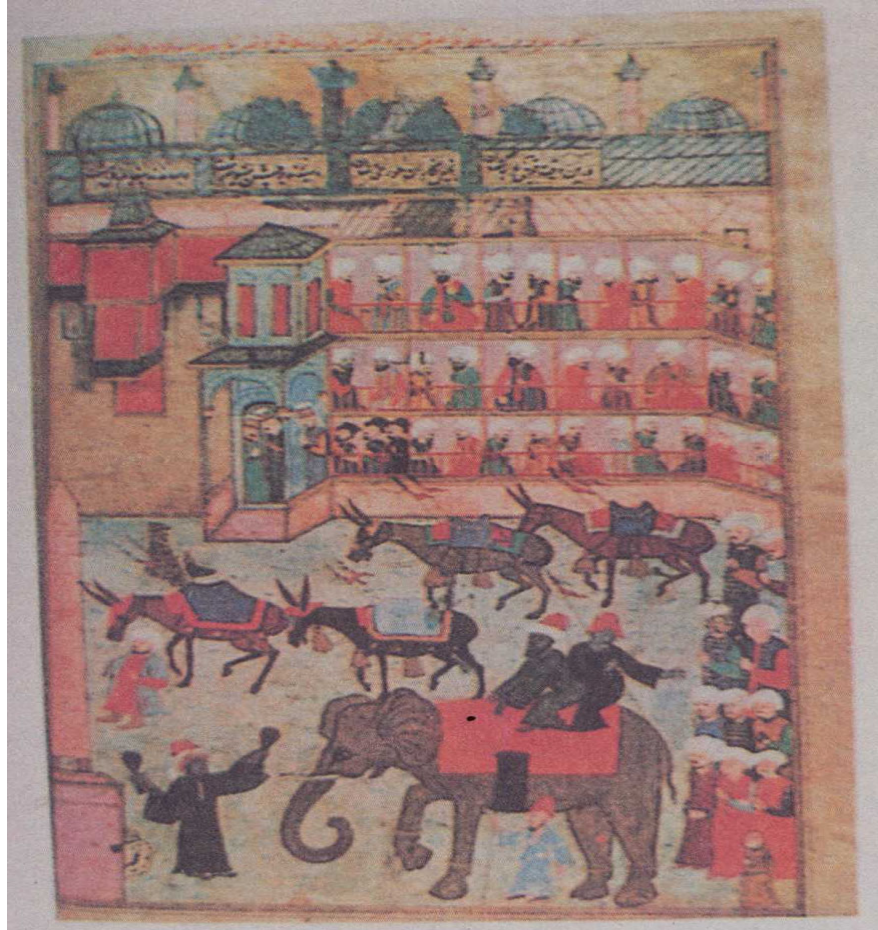
Kaynak: Ergenekon, 1999,s.33.

16. yüzyıl minyatür sanatının en güzel örneklerinden olan ve Osmanlı Şenliklerini yansıtan “Sürname” de, padişahın önünden geçen esnaf olaylar arasında “Keçeci Esnafı”nın sunduğu iki maskeli oyuncu (Şekil.2.26) tasvir edilmiştir.

Aynı şenlikleri konu eden Haunolth (1590), 179 esnaf alayı arasında keçeci esnafının geçişinden bahsederken, yeşil bayrak taşıdıklarını belirtmiştir.

Sürname’de ayrıca hayvanların gösterilerine de yer verilmiştir. Şekil.2.27’de görüldüğü gibi hayvanların tamamı üstlerinde eyer örtüsü ve semerlerle tasvir edilmiştir.

Türk kültürü içerisinde önemli bir yeri olan ve Orta Asya’dan Anadolu’ya taşınan, Osmanlı dönemi minyatürlerinde de görülen bu örtülerde, büyük olasılıkla tepme keçe tekniği kullanılmıştır.³²

Şekil.2.27. 1582 Şenliğinde hayvanların gösterisi TSMB.200

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.35.

Diğer yandan Evliya Çelebi; IV. Murat’ın 1637 yılında Bağdat seferine çıkarken, düzenlenen şenliklerden söz etmiş ve çeşitli esnaf loncaları arasında keçe külah giyen medreseli öğrencilere değinmiştir. Yine 1720 şenliğini konu eden Levni; “Sürname-i Vehbi 1” minyatürleri arasında “Keçecilerin Geçişi” ne yer vermiştir.(Şekil.2.28)

³² Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.35.

Şekil.2.28. 1720 şenliklerinde keçecilerin geçişi TSM A. 3594
Kaynak: Ergenekon, 1999,s.36.

16. yüzyılın büyük şairi Zati (1471–1545) şiir, düşünce ve nükteleriyle yaşadığı dönemin dikkatini çekmiştir. Zati “Leta if” isimli eserinde; birçok meslek ve sanat sahibi kişileri bir cümle ile tanıtmıştır. Keçe ile uğraşan sanatkarlar için de “keçeciler keçelerini sudan çıkarsınlar” sözleri ile bu dalda çalışanları, mizah konulan içerisine almayı ihmal etmemiştir.³³

³³ Celal Esad Arseven, **Türk Sanat Tarihi**, Cilt, II, İstanbul, 1955,s.187.

Osmanlı döneminde, düzenlenen şenliklere ve şairlerin ifadelerine konu olan keçecilik; aynı zamanda “kavuk” veya “serpuş” denilen baş giysilerinde de kullanılmıştır. Kavuklar; biçimlerine göre külah, kılansuva, üsküf, börk, kallavi, mücevveze, takke, kalpak, fes gibi isimlerle çeşitlilik göstermiştir (Şekil.2.29)³⁴

Şekil. 2.29. Osmanlı döneminde tepme keçe tekniğinin uygulandığı bazı başlıklar.
Kaynak: Dedeoğlu, 1972, s.130

Kavuk; genellikle genişliği yüksekliğinden fazla olan, keçeden yapılan külahın üzerine birkaç santimetre eninde bez sarılmak suretiyle elde edilen bir çeşit baş giysisidir.

Bu baş giysisi Osmanlı döneminde yüksek rütbeli kişiler tarafından kullanılmıştır. Halk kesime ise, keçe külahlarını abani veya yemeni adı verilen kumaşlarla sarmışlardır.

³⁴ Abdülkadir Dedeoğlu, **Osmanlılar Albümü**, İstanbul, 1972, s. 130.

Osmanlı döneminde yüksek rütbeli kişilerin ve halk kesiminin kullandığı bu başlıklar dışında dini grupların giydikleri başlıklarda aynı özellik taşımıştır. (Şekil.2.30)³⁵

Şekil.2.30. Osmanlı döneminde dini grupların giydikleri başlıklar.
Kaynak: Dedeoğlu, 1972, s.131.

Çevrelerinde genellikle yeşil renge yer verilen ve çeşitli formlarda yapılan bu özel başlıkları bazı türlerinde tepme keçe tekniği uygulanmıştır. Osmanlı döneminin yeniçeri askerleri, beyaz keçeden yapılmış “üsküf” veya “börk” adı verilen baş giysileri kullanmışlardır.

³⁵ Abdülkadir Dedeoğlu, **Osmanlılar Albümü**, İstanbul, 1972, s. 131.

Yaklaşık 45 cm yüksekliğindeki börk; arkaya doğru (enseye kadar) sarkan uzantısıyla yeniçerileri simgeleyen önemli bir baş giysisi olmuştur. (Şekil.2.31)³⁶

Şekil.2.31. Yeni Çerilerin giydiği tepme keçe börk.

Kaynak: Dedeoğlu, 1972, s.131.

Yatırma denilen ve omuzlara doğru sarkan bu keçe parça; yeniçerinin ensesini soğuğa ve rüzgâra karşı koruma görevi yaptığı gibi arkadan gelecek kılıç darbelerinden sakınmasına yardımcı olmuştur. Yatırmanın başladığı yere, demir bir çember yerleştirilmiş; başa geçen kısmına ise gümüş veya altından zırh geçirilmiştir.

³⁶ Abdülkadir Dedeoğlu, **Osmanlılar Albümü**, İstanbul, 1972, s. 131.

Börkün ön tarafında ayrıca tüylük veya yünlük denilen ve rütbelere göre değişik biçimlen bulunan sorguçları takmaya elverişli bir kısım konulmuştur. Yeniçeriler; fakir veya zengin oluşlarına göre börkün bu kısmını, değerli veya değersiz taşlarla süslemişlerdir.

Yeniçerilerin giydikleri bu ilginç başlıklar Osmanlı döneminin minyatürlerinde yer almıştır. 1578 yılında Türk ordusunun Kafkasya seferini konu eden Nusratname'ye ilişkin bir minyatürde (Şekil.2.32) yeniçeriler tepme keçeden yapılan bu başlıklarla tasvir edilmiştir.³⁷

Şekil.2.32. Türk Ordusunun Kafkasya Seferinde Yeniçerilerin giydiği keçe başlıklar.
Kaynak: Dedeoğlu, 1972, s.139.

Yeniçeriler tarafından kullanılan keçe başlıklar aynı zamanda kendi içlerinde de değişiklik göstermiştir. Yünlüklü veya yünlüksüz keçe, üsküf ve kuka yeniçerilerin başlık türleri arasında yer almıştır. (Şekil.2.33)³⁸

³⁷ Abdülkadir Dedeoğlu, **Osmanlılar Albümü**, İstanbul, 1972, s. 139.

³⁸ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.41.

Şekil.2.33. Yeniçerilerin kullandıkları keçe başlık türleri.

Kaynak: Ergenekon, 1999,s.41.

Yeniçerilerin giyindikleri bu özel başlıklar dışında yine keçeden üretilen ve Osmanlı döneminin sembolü haline gelen diğer bir başlık türünü fesler oluşturmuştur.

“İngiliz yazar Julio Pardoe! 836 yılında İstanbul’a gelen hiçbir gezgin, Sultanın orduları için başlık üreten Eyüp’teki Fes Fabrikasını ziyaret etmeden kentten ayrılmamalıdır” cümlesine yer vermesi bu dönemin sembolü haline gelen fes türünde baş giysilerinin önemini vurgulamaktadır.

Öte yandan Anadolu’ da yerleşik hayata uyum sağlamaya çalışan Türklerin yaşamında çadırlar, Osmanlı İmparatorluğu döneminde de önem ve fonksiyonunu devam ettirmiş ve çok yönlü kullanılmıştır.

Bu dönemin en gelişmiş çadır türü, Otağ-ı Hümayun adı verilen sultan çadırları olmuştur. İçi bölmemelerle ayrılmış olan bu sultan çadırlarının, toprak zemini hasır ve keçeler ile kaplanmış ve üstlerine halı serilmiştir.³⁹

Ayrıca araştırma konusu ile ilgili olarak incelenen müzelerde 19. yüzyıla ait tepme keçe seccadelerin bulunduğu tespit edilmiş ve bu örnekler ekler bölümünde sunulmuştur. Yine tepme keçeden yapılmış çizme, arakiye, sikke ve fes çeşidinde ürünler genellikle müzelerde bulunan geç dönemin keçe örnekleri arasındadır.

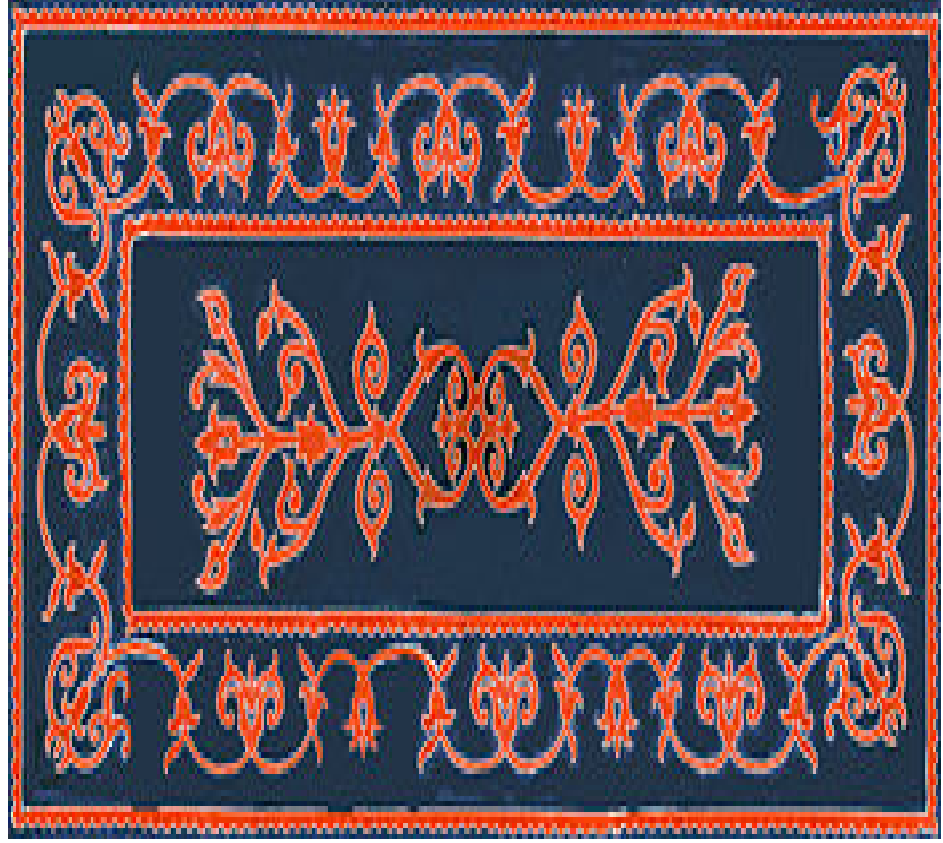
Orta Asya’dan günümüze Türk kültürü içinde tepme keçeciliğin tarihi gelişiminin ele alındığı bu bölümünün sonunda, gerek literatürden elde edilen bilgilerden gerekse araştırma verilerinden; halen Anadolu’nun bazı yörelerin de yoğun bir şekilde bu sanat dalının devam ettiği anlaşılmıştır. Tepme keçe atölyelerinde desenli veya desensiz olarak üretilen; desenli çeşitleri yörelere özgü desen, renk ve motiflerle bezenen bu ürünlerin, geçmişteki kullanım yerleri ile benzerlik içinde oldukları gözlenmiştir.⁴⁰

Nitekim tepme keçeden yapılan yaygıların, seccadelerin, kepeneklerin, eyer örtülerinin, çizme ve patiklerin, sikkelerin vb. ürünlerin günümüz tepme keçe atölyelerinde üretilmekte olması, Türk keçecilik sanatının devamlılık göstermesi bakımından sevindirici bir durum olarak değerlendirilmektedir.(Şekil.2.34–2.35)⁴¹

³⁹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.41.

⁴⁰ A.g.e., s.42.

⁴¹ Topbaş ve Seyirci, Keçe Sanatı ve Afyon'da Keçecilik, Afyon, s.9, 1987, s.10.
Erişim:<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ke%C3%A7e> (16 Ekim 2008)

Şekil.2.34. Desenli ve kilim olarak kullanılan bir keçe örneği.

Kaynak: Topbaş, Seyirci, Erişim: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Ke%C3%A7e> (16 Ekim 2008)

Şekil.2.35. Desenli ve halı olarak kullanılan bir keçe örneği.

Kaynak: Topbaş, Seyirci, Erişim: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Ke%C3%A7e> (16 Ekim 2008)

3.KEÇENİN TANIMI VE KEÇELEŞMENİN OLUŞUMU

Tepme keçelerin temel hammaddesi deri ürünü hayvansal lif grubunda yer alan yün lifidir.

Keçe, koyun, tavşan, deve, lama gibi hayvanların yünleri ile tiftik keçisinin kıllarının su, sabun ve ısı yardımıyla oluşturulan alkali bir ortamda liflerinin birbiri arasına girmesi ile elde edilen atkısız-çözgüsüz sıkıştırılmış tekstil örneğidir.

Yapağı veya keçi kılından dürülüp kuvvetlice basılması veya dövülmesiyle elde edilen eşyaya keçe denilir. Keçe, kepenek, çarık, külah ve döşeme örtüsü gibi şeylerin yapımında kullanılan dokunmamış kaba bir tür kumaştır. Keçe yapımında esas elyafın dış tabakasını meydana getiren pulların, sıcak ve kaygan bir düzlemde sürtme yolu ile birbirlerine takılarak birleştirilmesidir. Yani bunlarda çözgü ve atkı ipliği yoktur. Dış görünüşü dokunmuş gibi görünse de dokunmamış kumaş oldukları hemen fark edilir.

Keçeler, at, inek, kastor, lutr, deve, tavşan, kişmir, vigoni ve kuzu gibi hayvanların tüy veya yünlerinden yapılır. Bununla beraber nebati liflerden yapılmış keçelerde vardır.⁴²

Keçe sözünü Türkçe etimolojik olarak inceleyen araştırmacılar, bu kelimenin Batı Türkleri ile Oğuzlar arasında gelişmiş ve yayılmış olduğuna inanmaktadırlar. Türkçe'de, keçe sözüne ilk kez XI. yüzyılda Kaşgarlı Mahmud'un Divân-ı Lüğati't-Türk adlı eserinde rastlanmıştır. Keçe kelimesinin, geçme-geçmek (kaynaşp birleşmek anlamında) kelimeleri arasındaki bir ilişkiden dolayı kullanılmaya başlanıldığı düşünülmektedir.

Türkçede, keçe kelimesinden çok eski zamanlara ait olan ve aynı anlama gelen başka bir sözcük daha bulunmaktadır. Bu Kidiz kelimesidir. Çeşitli kaynaklara göre keçe karşılığı kullanılan ve en eski aynı zamanda da en yaygın bir Türk kültür deyişi olan bu kelime çeşitli Türk topluluklarında bazı farklı şekillerde kullanılarak eski çağlardan günümüze kadar ulaşmıştır.⁴³

⁴² Ahmet Şimşek Seyfettin, **Mensucat Öyküleri(Öykülerle Mensucat Tarihi**, İstanbul, Öztürk Basımevi, 1973, s.90.

⁴³ Topbaş ve Seyirci, Keçe Sanatı ve Afyon'da Keçecilik, Afyon, s.9, 1987, s.10. Erişim:<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ke%C3%A7e> (27 Ekim 2008)

Şekil.3.1. Dört farklı renkte keçe örneği.

Kaynak: Erişim:<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ke%C3%A7e> (27 Ekim 2008)

Kaşgarlı Mahmut'un ünlü divanında keçe kelimesinin yanında aynı anlama gelen Kidiz kelimesi de geçmektedir. Kidiz; keçe, Türkmenlerin çadır örtüleri ve göç zamanı bürgüleri anlamında kullandığı görülmektedir. Göktürk alfabesi ile yazılmış ve IX. yüzyıla ait Irk Bitig adlı kitaptır. Bu eserde yaygın bir Türk kültür deyişi olan “keçeyi suya salmak” sözünün en eski haline; kidizig subka sokmuş denmektedir.

Anadolu Türkçesinde pek kullanılmayan bu kelime bazı farklı şekillere bürünerek; Kırgız, Başkırt, Karaçay-Malkar dillerinde kiyiz; Karaim Türkçesi'nde kiyiz ve kiyız; Kazak dilinde kiyiz ve keygiz; Tatarcada kigiz ve kiyez; Çağatay, Özbek, Uygur ve Tarançi lehçelerinde kigiz ve kiz; Tuva lehçesinde kidis; Altay (Oyrut) lehçesinde kiyis; Hakas, Altay, Teleüt, Şor, Lebed ve Küerik lehçelerinde kis (kiis) şeklinde geçmektedir.⁴⁴

⁴⁴ Topbaş ve Seyirci, Keçe Sanatı ve Afyon'da Keçecilik, Afyon, s.9, 1987, s.10.
Erişim:<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ke%C3%A7e> (27 Ekim 2008)

“Lifin incelik, uzunluk, dayanıklılık gibi fiziksel niteliklerinden biri olan keçeleşme; merinos, kaba karışık yapağı, tiftik, deve yünü vb. deri ürünü hayvansal yani kentin yapılı liflerde görülür. Bu özellik ipekte, bitkisel, madensel ve yapma (kimyasal) liflerde yoktur.

Keçeleşme; deri ürünü hayvansal liflerin örtü hücrelerinin birbirine çözülmeyecek şekilde kenetlenmesiyle meydana gelir. Diğer bir ifadeyle “deri ürünü hayvansal liflerin yüzey yapısından doğan ve bazı lif nitelikleriyle ilgili olarak değişik değer gösteren keçeleşme; PH, nem, ısı, basınç, hareket ve işlem süresi gibi bazı dış faktörlerin etkisi altında bulunur”.⁴⁵

İlk keçeleşmenin nasıl oluştuğu konusunda çeşitli varsayımlara dayalı açıklamalar yapılmaktadır. Hyde (1988) “Fabric of Irlstory Wool” isimli makalesinde şapkacılar azizi olan St. Clement’nin uzun bir yolculuk sırasında sandaletlerinin içine gevşek bir yün koyduğunu; nem, hareket ve sıcaklığın etkisi ile tesadüfen bulunduğunu belirtmektedir.

Ülkemizde ise farklı kişiler keçenin mucidi olarak gösterilmektedir. Ebu Said Libabid, Abdülmuttalip, Veysel Garani, Saidi Rubbani, keçeciliğin piri olarak geçen isimlerdendir. Yine yazılı kaynaklarda bu kişilerin tepme keçe için gerekli olan işlemleri yerine getirmelerine rağmen, yün liflerinin birbirine kaynaşmasını (keçeleşmesini) başaramadıkları ve bundan dolayı ağladıkları, gözyaşlarının düştüğü yerlerde yün liflerinin kaynaştığını görmeleri sonucu tepme işlemi sırasında su vermeyi öğrendikleri ve böylece ilk keçeleşmeyi buldukları belirtilmektedir.

Tüm bu rivayetlere dayalı bilgiler yanında, keçeleşmenin oluşumu günümüze kadar çeşitli araştırmacılar tarafından değişik kurumlara göre açıklanmaya çalışılmış ve tüm araştırmacılar yün lifinin üzerindeki örtü hücrelerinin birinci derecede rol oynadığı konusunda fikir birliğine varmışlardır.

Yün lifinde korteksi dış etkilerden koruyan epidermis tabakası; lifin üzerini örten boynuzlaşmış, yassılaştırmış bir sıra epidel hücrelerden meydana gelmiştir. Bu epidel hücrelere örtü hücreleri tabakası, pullu tabaka veya kutikula adı verilir.

⁴⁵ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.42.

“Genel olarak balık pullarını andıran ve yünlerin hem birbirlerinden ve hem de diğer liflerden ayırt edilmelerini kolaylaştıran örtü hücrelerinin şekilleri, dizilişleri, lif üzerindeki durumları birim yüzeydeki sayılan ve uzunlukları bazı farklılıklar gösterir.”⁴⁶

Değişik şekilde, dizilişte ve büyüklükte olan örtü hücreleri lif üzerinde kökten uca doğru dizilirler. Bu hücrelerin lif ucu yönündeki kısımları lif eksenine bir açı yapacak biçimde kalkık ve serbest şekilde, diğer kısmı ise bir alttaki hücrenin içerisine sokulmuş durumda bulunur. Bu diziliş nedeniyle liflerin mekanik hareketi tek yönlüdür ve lifler uçları yönünde değil kökleri yönünde hareket ederler. Yani pul tabakası lifi tek yönde hareket ettirir.

Kök ve uçları değişik yönde bulunan lifler keçeleşir. Eğer lifler kökleri bir yönde olmak üzere birbirine paralel olarak yerleştirilirse, diğer keçeleşme koşulları sağlanmış olsa dahi keçeleşmezler. Hayvan üzerinde tulup halinde bulunan liflerin ıslanmaları ve diğer keçeleşme etkenleri altında kalmalarına rağmen keçeleşmemesinin nedeni liflerin köklerinin aynı yönde bulunmalarından ileri gelir. Keçeleşmenin meydana gelmesi lifin kök ve uçlarının karışık yönde olmasıyla ortaya çıkar. Kök ve uçları karışık yönde bulunan keratin liflerinin yüzey sürtünme özellikleri farklıdır. Bu yerleşim sonucunda da yün lifleri, kökten uca, uçtan köke doğru pullar kalkacağından yüksek sürtünme direnci göstermektedirler. Sonuç olarak dışarıdan bir kuvvet etkisi altında lif, kökü yönünden hareket etmeye eğilimlidir. Keçeleşmeye etkili olan bu özelliğe “Yönlendirilmiş Sürtünme Etkisi” denilmektedir.

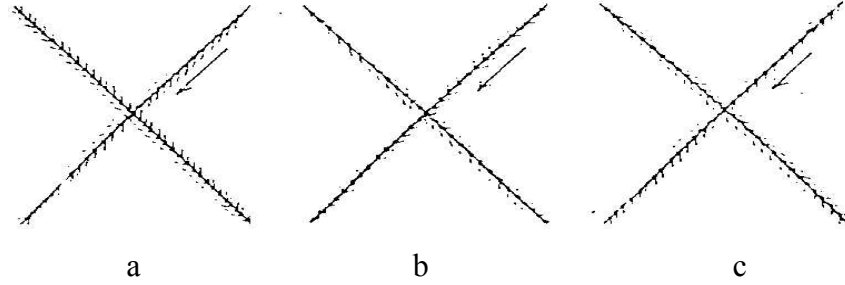
1790 yılında Mong tarafından bu ilişki ilk defa ileri sürülmüş ve farklı sürtünme katsayıları tespit edilerek yünün keçeleşme özelliğinin açıklanmasına çalışılmıştır.

Keçeleşmenin oluşmasına ilişkin teorilerden biriside Witt tarafından ortaya atılmıştır. Bu teoride yan yana getirilerek mekaniksel bir harekete tabi tutulan yün lifi örtü hücrelerinin birbiriyle kenetlenmesi şeklinde olmuştur. Bu teoride kaba yün liflerinin üstleri diğer yün lifleri gibi örtü hücreleri ile kaplı olmalarına rağmen bu liflerin neden iyi keçeleşemedikleri tam olarak açıklanamamıştır.⁴⁷

⁴⁶ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.43.

⁴⁷ Celal Esad Arseven, **Türk Sanatı**, İstanbul, Cem Yayınevi, 1984, s.189.

Gralen ve Olofsson ise, bir lifi durağan bir life karşı sürten bir aparat geliştirmişler ve pul yönlerini dört değişik pozisyonda tutarak, liflerden biri sabit diğeri hareketli durumda testler yapmışlardır. Elde edilen değerlerden statik sürtünme katsayıları hesaplanmıştır.(Şekil.3.2.)⁴⁸

Şekil.3.2. Gralen ve Olofsson 'a göre statik sürtünme katsayılarının tespiti.

a)S.S.K.0.73 b)£S.K.0.15 c)S.S

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 45.

Şekil 1 incelendiğinde, en yüksek sürtünme katsayısının iki lifin pullarının birbirine karşı olduğu pozisyonda, en düşük sürtünme katsayısının ise, her iki lifin pullarının aynı yönde olduğu pozisyondur.

Speakman ve Ston ise, yönlendirilmiş sürtünme etkisini, farklı bir yöntemle açıklamışlardır. “Wiolon Bow” denilen “Keman Yayı Metodu” nda; keman yayına benzer bir aletle 50 adet elyaf kök-uç yönünde sıralanarak gezdirilmiş ve alet ayarlanabilen bir eğik düzlem üzerine yerleştirilmiştir. Elyafların yerleştirildiği keman yayı kaydırılarak hareket ettirilmiş, pul istikametine karşı ve pul istikameti yönünde ölçümler yapılarak iki ölçüm değerinden elde edilen farkla yönlendirilmiş Sürtünme Etkisi hesaplanmıştır. Farklı araştırmacılar tarafından değişik metotlar uygulanarak tanımlanan, “Yönlendirilmiş Sürtünme Etkisi” aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir.

Y.S.E. = $M_2 - M_1 / M_1$; Spekman'a göre

Y.S.E. = $M_2 - M_1 / M_2 - M_1$; Mercer'e göre

Y.S.E. = $M_2 - M_1$; Bohm'a göre

Y.S.E. = $(1/M_1 - 1/M_2)$; Lindberg'e göre

⁴⁸ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.45.

Diğer yandan liflerin sıcak su veya buhar etkisinde yumuşama, yumuşayıp gevşeyince her yöne uzama ve etkenlerin ortadan kalkması durumunda eski uzunluğuna dönme niteliğine sahip bulunmaları da keçeleşmenin oluşmasında etkili olmaktadır. Lif eski uzunluğuna dönerken, uzadığı miktardan daha çok kısalması nedeniyle de yünlü ürünlerde büzülüp küçülme ve kalınlaşma ortaya çıkmaktadır.

Martin'e göre, bu özelliklerin tümü dikkate alındığında bir elyaf kütlesine dışarıdan bir kuvvet etki ettirildiğinde, işlemci liflerin, fillerin yoğun olduğu bölgelere çarparak sıkıştığı ve büzüştüğü, bunu izleyen anda sıkışmış durumdaki işlemci liflerin bu durumdan kurtulmak için kökleri yönünde hareket ettikleri, bu hareket sonucu, işlemci liflerin çarptıkları bölgelerdeki liflerle karışarak düğümlendikleri, dışarıdan etki eden kuvvet devam ettikçe düğümlenme artacağından keçeleşmenin de artacağı ileri sürülmüştür.

1. Yün liflerinin ilk durumu
2. Dışarıdan bir kuvvet etkisiyle ilmik oluşumu
3. Liflerin kök yönünde hareket ederek ilmiklerin içerisine girmesi
4. Liflerin artık ayrılmayacak şekilde birbirlerine düğümlenmesi. (Şekil.3.3)⁴⁹

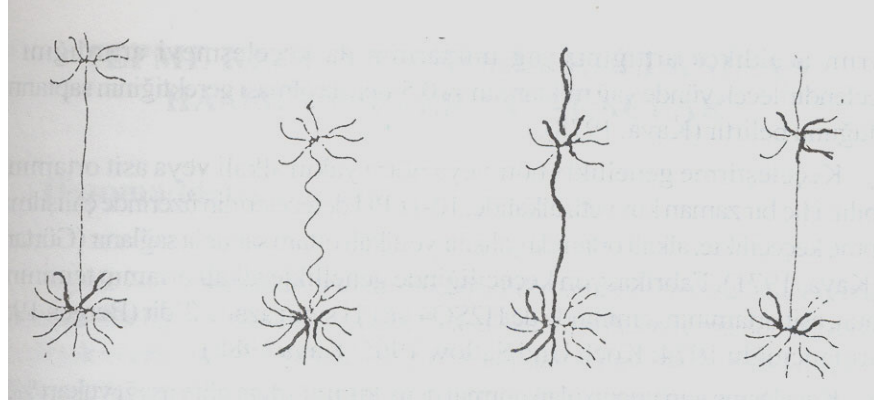
Şekil.3.3. Keçeleşmenin oluşumu.

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 46.

⁴⁹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.46.

Shorter tarafından gerçekleştirilen bir diğer keçeleşme teorisinde ise; mamul içindeki liflerin daha fazla karışık bulunduğu bölgeler ile daha az karışık bulunduğu bölgelerin varlığından söz edilmektedir.

Dışarıdan kütleyle bir kuvvet etki ettirildiğinde, karışık ve sıkı bölgeler arasında bulunan liflerin, pul tabakalarının yünlerine göre bu bölgelerin birbirine ya daha çok yanaştıkları ya da liflerin esneme özelliğine bağlı olarak uzaklaştıkları ileri sürülmektedir.(Şekil 3.4)⁵⁰

Şekil.3.4 Keçeleşme Projesinin Teorik Akışı.

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 47.

Buraya kadar açıklanmaya çalışılan sürtünme ve keçeleşme teorilerinden bu konunun tümüyle bir fiziksel olay olduğu anlaşılmaktadır. Bu konuyu üç madde de özetlemiştir;

a) Yan yana getirilen lifler (Deri ürünü hayvansal lifler) mekanik hareketin etkisiyle keçeleşirler. Hareket sırasında asit veya alkali ortam, olayı hızlandırır ve çabuklaştırır.

b) Keçeleşmede lifin esneme ve uzama yeteneğinden yararlanır. Bunun için lifler uzatılarak birbirlerine sarılmaları sağlandıktan sonra bırakılırsa kendi boylarına dönerken keçeleşirler.

c) Islatılan lifin kışır (korteks) tabakası kutikula tabakasından fazla kısılır. Korteksin kısılması nedeniyle kutikuladaki örtü hücrelerinin uçlarının kalkıklığı artar ve kenetlenme sağlanır.

⁵⁰ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.47.

G. Jemyve Fohlich'e göre ise keçeleşmenin kullanılan materyal ve keçeleşme derecesine bağlı olarak hesaplanabileceği sürülmüş, bu hesaplamada kullanılan makinanın da önemli olduğu vurgulanmıştır.

Keçeleşme derecesi $Y = Kx - n$ şeklinde bir formülle açıklanmaya çalışılmıştır. Bunda "K" kullanılan makineye bağlı bir katsayıdır. Ayrıca bu araştırmaya göre keçeleşme derecesinin keçeleşme zamanına bağlı olarak da değiştiği ileri sürülmüştür.(Şekil.3.4)⁵¹

Diğer yandan Aras (1971) elastikiyetin artmasıyla keçeleşme yeteneğinin de orantılı olarak arttığını; kaba liflerin bükülmeye karşı incelerden daha çok dayanım gösterdiğini ve bu nedenle de keçe yapımında kaba liflerin keçe ürünün üzerine çıktığını; 2,5 -5.0cm uzunluğundaki liflerin 2,5 cm'den kısa ve 5 cm'den uzun liflerden daha çabuk keçeleştiğini; kıvrım arttıkça keçeleşmenin azaldığını, kıvrım azaldıkça arttığını; yağ miktarının da keçeleşmeyi artırdığını ve keçelendirilecek yünde yağ miktarının % 0,5'den az olması gerektiğinin saptanmış olduğunu belirtir.

Keçeleştirme genellikle nötr veya nötre yakın alkali veya asit ortamında yapılır. Hiç bir zaman kuvvetli alkalide, 10–11 PH derecelerinin üzerinde çalışılmaz. Tepme keçecilikte, alkali ortamda çalışılır ve alkali ortam sabunla sağlanır. Fabrikasyon keçeciliğinde genellikle alkali ortamın temininde sabun, asit ortamının temininde de H₂S₀4 ve PH sınırın azami 2'dir.

Keçeleşme için uygun olan normal nem, kuru ağırlığa göre aşağı yukarı %30-4iYdır. Bu nem hem tepme keçecilikte ve hem de fabrikasyon keçeciliğinde su veya buharla sağlanır.

Keçeleştirmenin oluşabilmesi için normal ısı 50–60 C'dir. Bu ısı tepme keçecilik de hamamda keçeleştirmede 50–60 C'lik, atölyelerdeki keçeleştirmede ise yaklaşık 80 C'lik suyun kullanılmasıyla sağlanmaya çalışılmaktadır. Keçeleştirme, ısının artmasıyla yükselir. Ancak yüksek alkalilik ısıyla bağlan da yündeki molekül zincirlerini ve örtü hücrelerini parçalar, yünü plastikleştirir, elastikiyeti azaltır.

Keçeleştirme üzerine basınç etkili olup basıncın artmasıyla keçe yoğunluğu artar. Keçeleşmenin olabilmesi için gerekli olan en önemli diğer bir faktör, lif hareketidir. Hareket, 3 yönde sallanmayla yani sarsmayla temin edilir.⁵²

⁵¹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.47.

⁵² A.g.e., s.48.

4.TEPME KEÇE YAPIMINDA KULLANILAN HAMMADDELER VE ARAÇLAR

4.1.Hammaddeler

Tepme keçe yapımında aranan temel özellik, üretimlerinde kullanılan elyafın keçeleşme niteliğinin yüksek olmasıdır. Tekstil hammaddeleri içerisinde yün elyafı; en yüksek keçeleşme özelliğine sahip olmasından dolayı söz konusu ürünlerin yapımında tercih edilen hammaddedir. Bu nedenle konuya daha açıklık getirmesi bakımından yün elyafına ilişkin bilgi verilmesinde yarar görülmüştür.

Tekstil hammaddeleri arasında değerini eski çağlardan beri korumuş olan ve benzeri hayvansal lifler, ait oldukları hayvanları dış etkilerden koruyan ve üstlerini örtü halinde kaplayan birer deri ürünüdür. Üstleri yün ve kıllarla kaplanmış olan birçok hayvan ırk ve çeşidi bulunmakla beraber, yün ve kıllarından tekstilde faydalanılabilen hayvansal maddeler sınırlıdır. Bunların arasında da ekonomik değeri ve çeşit zenginliği bakımından koyunlar başta gelmektedir.

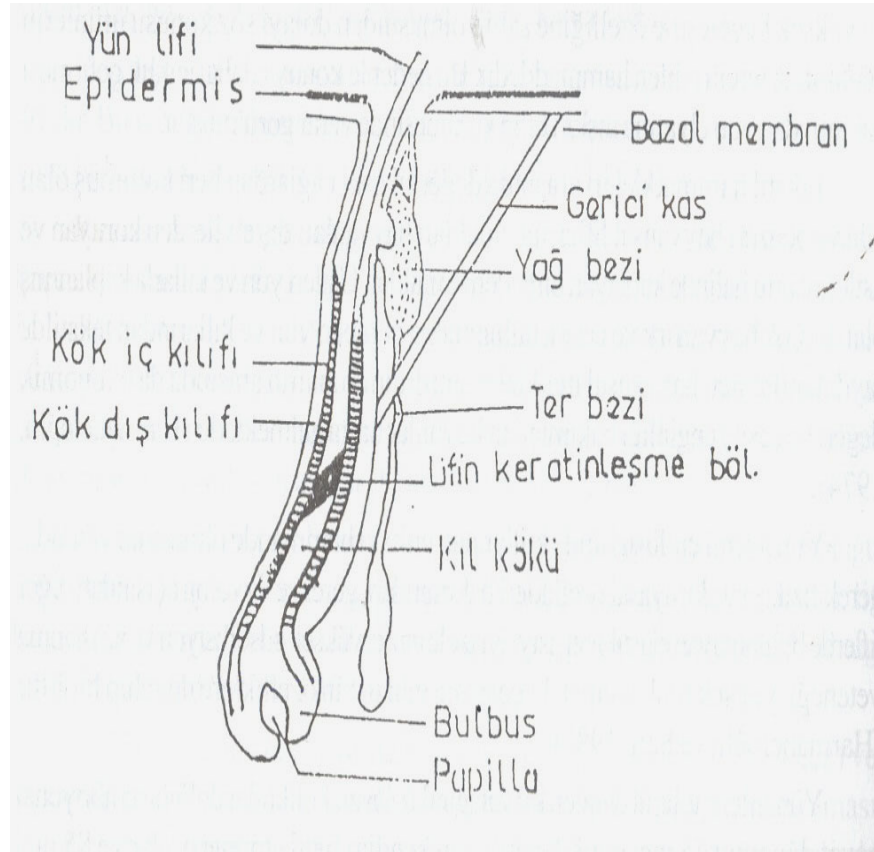
Yün tekstil endüstrisinde kullanılan en eski hammadde olmasının yanında, gerek fiziksel ve kimyasal özellikleri bakımından, gerekse fizyoloji açısından diğer liflerde bulunmayan elastikiyet, ısıyı iyi izole etme ve az ıslanma yeteneği, yüksek mukavemet, keçeleşme gibi üstün özelliklere de sahip bir lifdir.

Yün lifleri; folikül denilen kıl yatağında oluşur. Foliküller dölütün embriyonal hayat döneminin 65 inci gününden itibaren kendini belli etmeye başlar ve 85 inci güne kadar gelişmesini tamamlar. Bu dönem içinde oluşan foliküllere primer folikül denir. Primer foliküller deride gayri muntazam değil, aksine derinin belirli yerlerinde gruplar halinde sıralanırlar. Primer folikül gelişmesinin tamamlanmasından sonra doğuma kadar devam eden süre içinde, primer foliküllerin önünde ve etrafında yer alan sekonder foliküller teşekkül ederler.

Primer foliküller kaba ve öz kanallı lifler üretmesine karşın, derfolikülleryünlü dokuma endüstrisinin arzu ettiği ince lifleri üretirler.

Primer küllerde ter bezi, yağ bezi ve genci kas bulunmasına karşın, sekonder foliküllerde yalnız bezi vardır. Hafta bazı hallerde yağ bezi bulunmayabilir.⁵³

Foliküllerin oluşum aşamaları birçok araştırmacı tarafından biopsi yöntemiyle araştırılmıştır. Elde edilen bulgular göstermiştir ki, derinin en üst tabakası olan epiderminin bazal tabakasındaki canlı hücreler doğal bir uyarı sonucu hızla çoğalmakta ve bu tabaka korium içine doğru çökerek bir tüp meydana getirmektedir. Hücrelerin oluşturduğu tüp, dermis içine yerleşerek kıl kökü veya folikül adını alır (Şekil.4.1) Kıl kökü aktan kılcal damarlarla devamlı beslenir Gelişme sırasında bağ dokumu kıl kökü kılıfı ile kan damarları bakımından zengin papilla teşkil edilir. Bu arada ter bezi, yağ bezi ve genci kas teşekkül eder. Ayrıca kıl kökü etrafında belirgin olarak iç ve dış kıl kökü kılıfının yer aldığı görülür.⁵⁴

Şekil.4.1 Folikülün boyuna kesiti.

Kaynak: Sarı, 1982, s.130.

⁵³ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.49.

⁵⁴ Özcan Sarı, **Yün Liflerinin Oluşumu ve Yapısı**, İzmir, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, 1982, s.130.

Bu şekilde meydana gelen ve etrafı bazal membranla çevrili epidermal bulbus, papillayı üstten örter. Bu bölgede hücreler hızla bölünürler ve belli bir süre sonra hayatiyetlerini kaybederek alttan devamlı gelişmekte olan genç hücreler vasıtasıyla deri yüzeyine doğru itilirler.

Karmaşık kimyasal yapıya ve birleşik biyolojik yapı sistemine sahip olan yün lifi organize bir lifdir. Yani bir tek birimden oluşmamaktadır. Mikroskop altında incelendiği zaman dıştan içe doğru “Epidermis”, “Korteks” ve “Medulla” olmak üzere üç tabakadan meydana geldiği görülür.

Epidermis, lifin yüzeyini kaplayan tabakadır. Bu tabakaya kutikula, dış çeper, pul tabakası ve örtü hücreleri de denilmektedir. Lifin dış etkilerden korunmasını ve ayrıca keçeleşme özelliğini sağlamaktadır. Görünüş olarak genelde balık pullarını andıran bu örtü hücreleri yünün diğer liflerden ayırt edilmesini kolaylaştırır. Hücreler lif eksenine ile bir açı teşkil ederek life bağlanırlar. Üst kısımları hafifçe yukarı kalkmış ve serbest durumda görünürler. Bununla lifin üst yüzeyinin pürüzlü olması sağlanmıştır. Bu durum yün liflerinin keçeleşme ve kohezyon kabiliyetini artırır.

Yün lifinin ikinci tabakasını oluşturan korteks tabakası; epidermis yani örtü hücrelerinin altında bulunur. Lifin en büyük kısmıdır ve esas yapısını teşkil ettiğinden yüne has fiziksel ve yapısal özelliklere haizdir. Korteks aynı zamanda yün lifine mukavemet ve elastikiyet sağlaması bakımından da yün teknolojisinde büyük önem taşır.

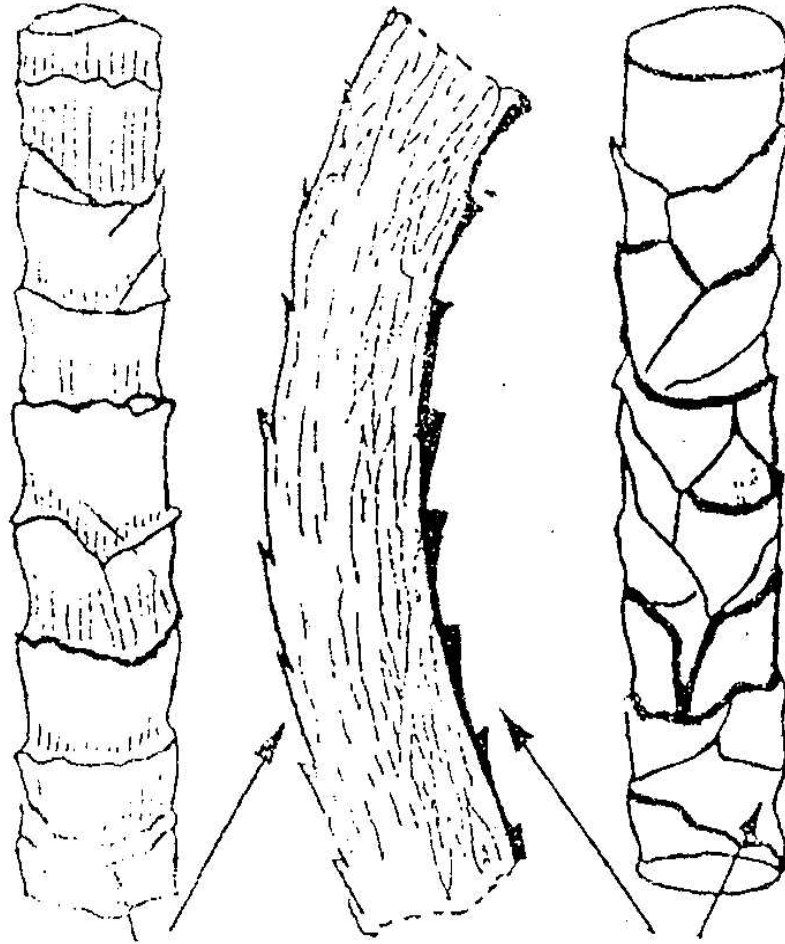
Korteks tabakası iğ şeklinde hücrelerden oluşmuştur. Bu hücrelerin yapı taşları amino grup asitlerden meydana gelmiştir. Buna göre amino asitler, polipeptit halkalar halinde birleşerek protofibrilleri, protofibriller mikro fibrilleri ve mikro fibrillerde makrofibrilleri oluşturur. Makrofibrillere kısaca fibril adı verilmektedir. Fibrillerin bir araya gelmesiyle de korteks hücreleri oluşur. Korteks hücreleri; orta kısmı şişkin uçları sivri ve iğ şeklinde hücreler olup keratin yapısındadır. Hücreler arasında hava boşlukları bulunmaz.⁵⁵

Korteks hücreleri yakından incelendiğinde birbirinden farklı iki tip hücreden yani para ve orto korteks hücrelerinden meydana geldiği görülür. Orto ve para korteks hücreleri çeşitli liflerde ve liflerin kuru ve yaş olmalarına göre farklı uzunluklara sahiptirler. Daha gevşek ve daha sıkı, daha koyu ve daha açık olarak kendini belli eden bu yapı, yün lifinin bilateral yapısı olarak adlandırılır.

⁵⁵ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.51.

Bilateral yapı yün liflerinde görülen kıvrımın sebebidir. Orto korteks hücreleri boyayı daha iyi emme yeteneğine sahiptir. Yine orto korteks hücrelerinin nem çekebilme özellikleri de para korteks hücrelerinden daha fazladır.

Para korteks hücreleri genellikle lif kıvrımlarının iç bükey kısımlarında, orto korteks hücreleri ise lif kıvrımlarının dışbükey kısımlarında yer almaktadır. Korteks fibrillerinin eksen etrafında belli açı ile helezon teşkil edecek şekilde sıralanmış oldukları göz önüne alındığında kıvrımlı yün liflerinde görülen bükümlülük hali ile orto ve para korteks kısımlarının lif boyunca değişik durumlarda buldukları (Şekil.4.2) anlaşılmaktadır.⁵⁶

Şekil.4.2. Yün lifinin bileteral strüktürü.

Kaynak: Gürcan, 1992, s.24.

⁵⁶ Adnan Gürcan, **Yün İplikçiliği II**, Ege Üniversitesi Çoğaltma Yayınları, 1992, s. 24.

Kaba yapılı bir lif mikroskop altında incelendiğinde orta kısmında siyah renkli bir bölgenin bulunduğu görülür. Buna “Medulla Tabakası” veya “mıh kanalı” denir. Bu kısım lifin oluşumu sırasında lifin ortasında bulunan gevşek yapılı geniş hücreleri sonradan kuruması sonucu oluşur ve içleri hava ile dolu olduğundan mikroskopta siyah görünür. Medullanın ortaya çıkış şekline göre devamlı, aralıklı, boncuklu ve parçalı şekilleri vardır.

Uzunluklarına, kalınlıklarına, parlaklıklarına ve kıvrım durumlarına göre çok farklı çeşitlerde yün lifi elde etmek mümkündür. Ancak yün lifi; elde edildiği koyunun cinsine, beslenmesine, iklim koşullarına, yaşına, hastalık geçirme durumuna vb. faktörlere göre olumlu veya olumsuz yönde etkilenebilmektedir.

Tekstilde önemli bir yeri olan boyar maddeler doğal ve sentetik olmak üzere iki grupta toplanmaktadır.

Doğadan elde edilen bitkisel ve hayvansal boyaların kullanımı tarihin çok eski dönemlerinde başlamış ve günümüze kadar devam etmiştir.

Mevsimplere göre çeşitlilik gösteren “bitkilerin çiçek, meyve, yaprak, gövde ve kök gibi kısımlarında bulunan boyar maddelerden elde edilen bitkisel boyalar yanında hayvansal boyalarda tekstilde uzun süre yaygın bir şekilde uygulanmıştır.

18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kullanılmasına başlanan sentetik boyar maddeler, kolay temin edilme ve uygulama özelliklerine sahip olmalarından dolayı doğal boyaların gelişimini olumsuz yönde etkilemiş ve giderek yaygınlaşmıştır.

Sentetik boyaların yaygın şekilde uygulandığı alanlardan birisi de tepme keçecilik sanatıdır. Desenli tepme keçe ürünlerinin zemin ve bezemelerinde kullanılan yün; sahip olduğu doğal renklerle (beyaz, kahverengi, siyah vb.) veya sentetik boyar maddeler ile renklendirmektedir. Renklendirme işlemi genellikle atölye ortamında yapılmaktadır Boyanın hazırlanmasında kullanılan boyar maddenin, su ve mordanın miktarı keçe ustalarının tecrübelerine göre belirlenmekte ve mordan olarak sirke veya tuzdan, yararlanılmaktadır.⁵⁷ Renklendirme işlemi lif halinde veya üretimden sonra yani kumaş durumunda yapılmaktadır.

Lif halinde renklendirme, yünün kalitesine ve rengine göre ayrılmasından sonra uygulanan bir yöntemdir Sentetik boyar maddelerle renklendirilen yün lifleri hallaç makinesinden geçirilerek serbest hale getirilmekte ve daha sonra demetler de alınarak bezemede kullanılmaktadır.

⁵⁷ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.53.

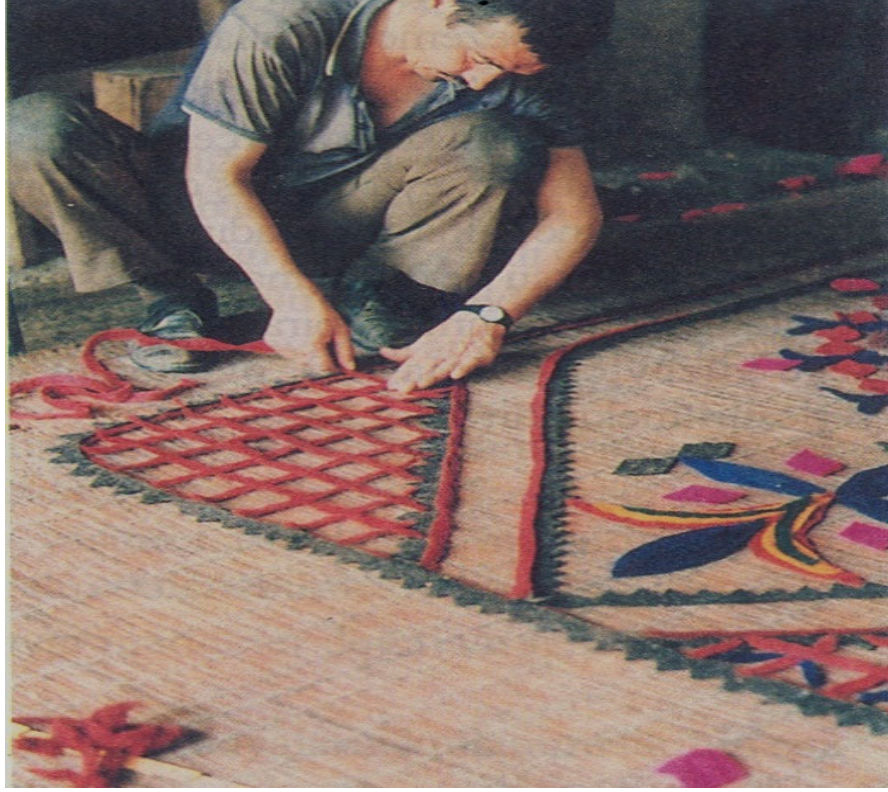
Tepme keçecilik sanatında uygulanan diğ er bir renklendirme yöntemi ise üretim aşamasından sonra gerçekleştirilmektedir. 3–4 mm. inceliğ inde üretilen keçe yüzey veya kumaş daha sonra yöreye özgü renklerle hazırlanmış boyanın içerisine daldırılmaktadır. İstenilen rengin elde edilmesine kadar kaynatılan sonra bol su ile durulanan ve suyu giderilen keçe kumaş; Şekil.4.3’de görüldüğü gibi kurumaya bırakılmaktadır. Yöreye özgü çeşitli renklerde boyanan keçe yüzeyler (kumaşlar), planlanan desene uygun şekilde kesilmekte ve yerleştirilmektedir.(Şekil.4.4–4.5)⁵⁸

Şekil.4.3. Renklendirme işlemi uygulanmış bir keçe yüzeyin kurumaya bırakılması (Tire, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 54.

⁵⁸ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.54.

Şekil.4.4. Renklendirilmiş keçe yüzeylerin desene uygun şekilde kesilmesi ve yerleştirilmesi (Tire, 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 54.

Şekil.4.5. Renklendirilmiş keçe yüzeylerin desene uygun şekilde kesilmesi ve yerleştirilmesi
Kaynak: Erişim: <http://www.kemalitemiz.com/archives/category/turk-sanati/kece-ve-kececilik> (12 Kasım 2008)

4.2. Tepme Keçe Yapımında Kullanılan Araçlar

Tepme keçecilik sanatında yakın zamana kadar basit el araçları kullanılmıştır. Teknolojik gelişmelerin tepme keçecilik alanına getirdiği yenilik hallaç makineleri ile keçe tepme makineleri olmuştur.

4.2.1. Yay ve Tokmak

Hallaç makinelerinden önce yünün atılması işleminde kullanılan temel araçlardan birisidir. “Yay; Dut ağacı dalının yaş iken U biçimine yakın duruma getirilmesi ve iki ucu arasına hayvan bağırsağından yapılan ve kiriş adı verilen bir ipliğin gerilmesi ile elde edilir. Mucidinin Hallac-ı Mansur olduğu söylenen bu aracın annep ağacından yapılmış bir de tokmağı vardır. Tokmak yaya vurulmak suretiyle yünün kabartılması (atılması) sağlanır. (Şekil.4.6)

Afyon ilk merkezinde bir keçe ustası yay ve tokmağı kullanarak yünün kabartma işlemini yapmaktadır. Günümüzde tepme keçe atölyelerinin birçoğunda görülen bu araç genellikle duvarlara asılmakta ve Şekil 4.7’de görüldüğü üzere ilgilenen kişilere fikir vermek amacı ile kullanılmaktadır. İnsan gücü ile kullanılan yay ve tokmak bu gün yerini hallaç makinelerine bırakmasından (Şekil.4.8–4.9)dolayı yünün atılması işlemi daha kısa sürede ve seri şekilde gerçekleştirilmektedir.⁵⁹

⁵⁹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.56.

Şekil.4.6. Yay ve tokmakla yünün atılması (Afyon,1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 55.

Şekil.4.7. Yün elyafının atılmasında kullanılan hallaç makinesi (Tire, 1983)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 56.

Şekil.4.8. Yün elyafının atılmasında kullanılan hallaç makinesi.

Kaynak:Erişim:http://sessizkule.blogspot.com/2007_12_01_archive.html(12 Eylül 2008)

4.2.2. Kalıp

Desenli ve desensiz keçe yüzeylerin elde edilmesinde kullanılan, değişik boyutları bulunan, hasır örtülerdir. Ayrıca havalı naylonlarla da keçe yüzeyleri oluşturulur (Şekil.4.9–4.10–4.11–4.12)⁶⁰

Şekil.4.9. Tepme keçecilikte kullanılan kalıp veya hasır örtü(Afyon,1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 57.

⁶⁰ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.56.

Şekil.4.10. Tepme keçecilikte kullanılan kalıp veya hasır örtü.

Kaynak:Erişim:http://akbulutkoyu.blogcu.com/kamishasirlarimiz_4783268.html (12 Eylül 2008)

Şekil.4.11. Tepme keçecilikte kullanılan kalıp veya havalı naylon örtü.

Kaynak:Erişim: <http://www.designbu.com/tr/content/paketleme.asp> (12 Eylül 2008)

Şekil.4.12. Keçenin rulo halinde sarılıp yoğrulma işlemi. (elle pişirme)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 74.

4.2.3. Kalıpleş veya Kalıpgeç

Tepme işleminin yapılması esnasında hasırın zarar görmesini engellemek üzere kullanılan bir örtüdür. Çadır bezi vb. kumaşlardan yapılan bu örtüler, hasırın üzerini tamamen kapatacak şekilde sarılır ve bağlanırlar. (Şekil.4.13)⁶¹

⁶¹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.56.

Şekil.4.13.Kalıpgeç yapan bir usta.

Kaynak:Erişim:http://sessizkule.blogspot.com/2007_12_01_archive.html (10 Eylül 2008)

4.2.4. Çubuk veya Sepki

Yaklaşık 40–50 cm. boyunda, genellikle zeytin, nar veya ceviz ağacından yapılan el veya yelpazeye benzer basit bir araçtır. Atılmış olan yünün hasır üzerine yayılmasında kullanılır.(Şekil.4.14–4.15)⁶²

⁶² Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.57.

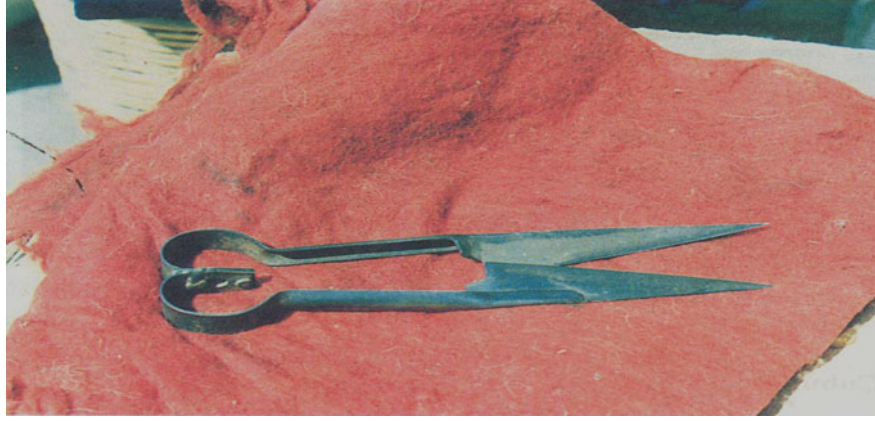
Şekil.4.14.Çubuk veya Sepki (Ödemiş, 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 57.

Şekil.4.15.Çubuk veya Sepki.
Kaynak: Erişim: http://www.kulahaber.net/haber.php?haber_id=83 (17 Eylül 2008)

4.2.5. Makas

Genellikle desenli keçelerin yapılmasında daha önce hazırlanmış olan renkli keçe parçalarının kesilmesinde kullanılan bir araçtır (Şekil.4.16)

Şekil.4.16. Tepme keçecilikte kullanılan makas (Ödemiş, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 58.

4.2.6. Halat veya Kalın iplik.

Tepme işlemlerinde rulo haline getirilmiş olan hasırın ve kalıpleşin açılmasını engellemek için sarılan bir çeşit kalın ipliktir. (Şekil.4.17)

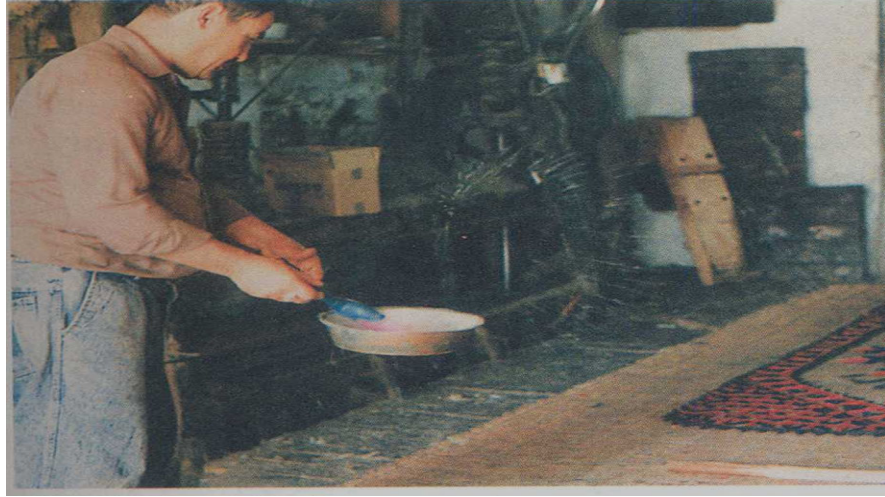
Şekil.4.17. Hasır ve Kalıpleşi bağlamak için kullanılan iplikler.

Kaynak: Erişim: <http://www.akisorme.com/iplik.html> (12 Eylül 2008)

4.2.7. Su Kabı ve Süpürge

Yünün hasır üzerine saçılmasından sonra veya tepme işlemlerinin tekrarlanmasında keçe yüzeye su serpmek üzere kullanılan kap ile küçük boyutlu süpürge⁶³

Daha küçük keçe çalışmalarında ise fırça ve ya sünger kullanarak keçe ıslatılır.(Şekil.4.18–4.19)

Şekil.4.18. Tepme keçecilikte kullanılan su kabı ve süpürge (Tire, 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 59.

Şekil.4.19. Keçe Yüzeyi Fırça İle Islatmak.
Kaynak: Sarioğlu, Haliç Üniversitesi, **Ders Notları**, (25 Kasım 2008)

⁶³ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.58.

4.2.8. Su ve Sabun

Yünler hasırların veya naylonların üzerine çok düzgün bir biçimde yayılıp, su ve sabunla ıslatılma işlemidir. Zaman zaman açılan rulo tekrar sabunlu su ile ıslatılarak tekrar rulo yapıp dövülmeye devam edilir. Ta ki yünler birbirine kaynaşana kadar. Yapılan ürün neredeyse yarı yarıya küçülmüş olabilir. O nedenle projenin dikkatli ölçümlenmesi gerekmektedir.(Şekil.4.20–4.21–4.22–4.23)⁶⁴

Şekil.4.20.Keçenin Sabunlanma İşlemi.

Kaynak: Sarioğlu, Haliç Üniversitesi, **Ders Notları**,(25 Kasım 2008)

Şekil.4.21.Keçenin Sabunlanma İşlemi.

Kaynak: Sarioğlu, Haliç Üniversitesi, **Ders Notları**,(25 Kasım 2008)

⁶⁴ Haliç Üniversitesi, **Ders Notları**, (25 Kasım 2008)

Şekil.4.22.Keçenin Sabunlanma İşlemi.

Kaynak: Sarioğlu, Haliç Üniversitesi, **Ders Notları**, (25 Kasım 2008)

Şekil.4.23.Keçenin Sabunlanma İşlemi.

Kaynak: Sarioğlu, Haliç Üniversitesi, **Ders Notları**, (25 Kasım 2008)

4.2.9.Terazi (Kantar)

Tepme keçe yapımında sarf edilecek yün miktarını saptamak üzere kullanılan araçtır (Şekil.4.24–4.25)⁶⁵

Şekil.4.24.Yünü terazi ile tartan bir keçe ustası.(Beyşehir, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 59.

Şekil.4.25.Yünün Kantarla Tartılması.

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 59.

⁶⁵ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.59.

4.2.10. Buhar Kazanı

Tepme keçecilikte pişirme işlemi hamamda veya atölye ortamında yapılabilir. Atölye ortamında yapılan pişirme işleminde gerekli olan sıcak suyu ve buharı temin etmek üzere kullanılan kazandır.(Şekil.4.26)⁶⁶

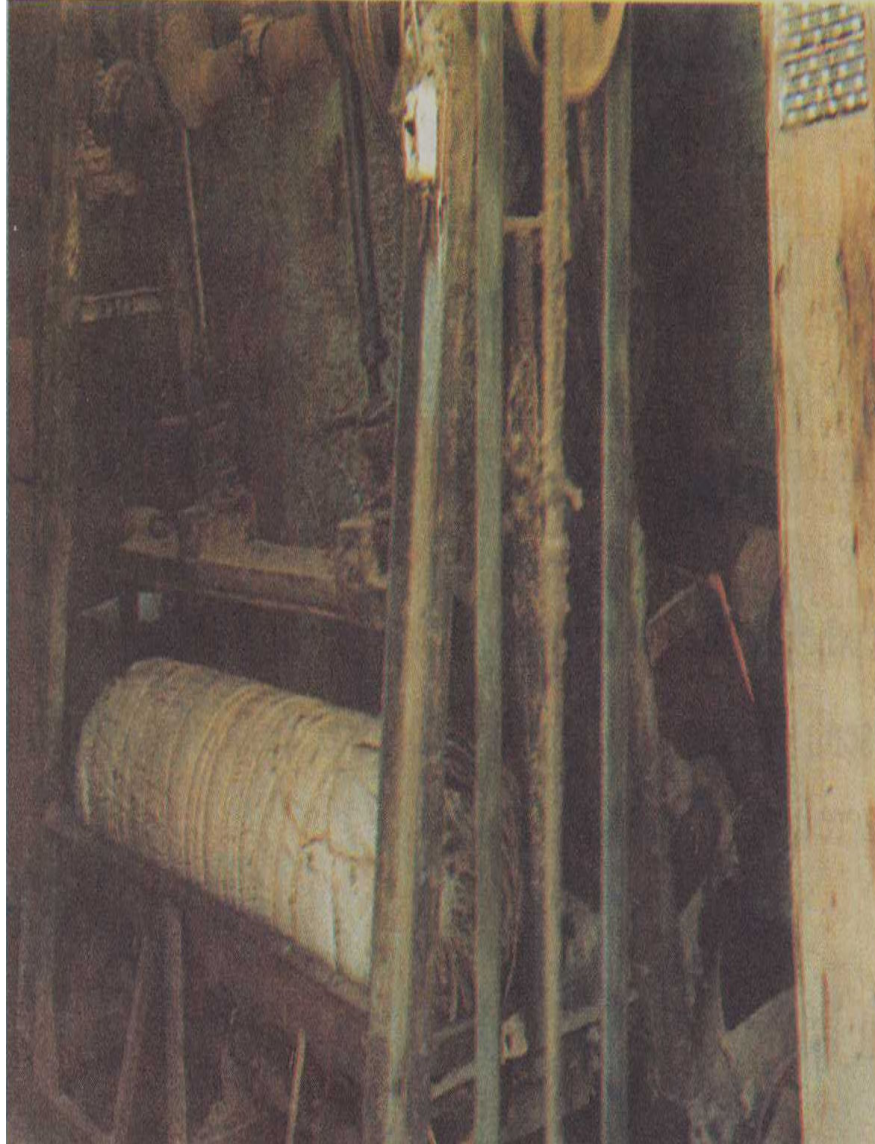

Şekil.4.26. Pişirme işleminde kullanılan buhar kazanı (Afyon, 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 60.

⁶⁶ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.60.

4.2.11. Keçe Tepme Makinesi

Yün saçma işlemini izleyen tepme ve pişirme işlemlerinde kullanılan makinedir. Temel görevi elyafın keçeleşmesini sağlamaktır. Bu işlem daha önce el veya ayakla yapılmaktaydı. Günümüzde keçe tepme makinelerinin kullanılmasıyla birlikte bu işlem insan gücü yerine makine gücünden yararlanılarak yapılmaktadır.(Şekil.4.27)⁶⁷

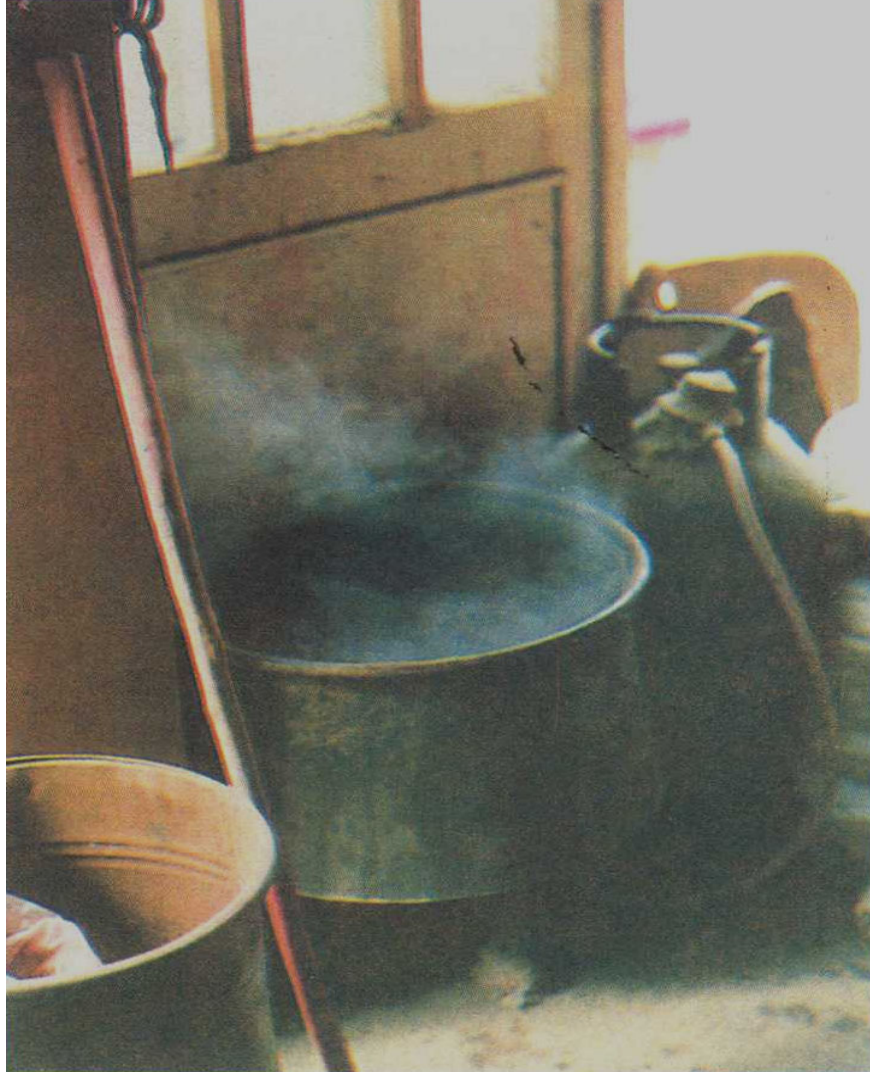
Şekil.4.27. Yün elyafının keçeleşmesini sağlayan keçe tepme makinesi.

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 61.

⁶⁷ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.60.

4.2.12.Boya Kazanı ve Ocak

Renklendirme işlemlerinde kullanılan boya kazanıdır. Genellikle bakır olan bu kazanların altında, renklendirme işleminde gerekli olan ocak bulunmaktadır. (Şekil.4.28)⁶⁸

Şekil.4.28. Boya kazanı ve Ocak (Tire, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 61.

⁶⁸ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.61.

5.TEPME KEÇE ÜRETİMİ

5.1.Desenli Tepme Keçe Üretimi

Tepme keçe ürünleri desenli veya desensiz üretilmektedir. Desenli tepme keçe üretiminde desen hazırlama işlemi dışında uygulanan tüm işlemler desensiz çeşitleri ile aynı sırayı izlemektedir. Desenli tepme keçe üretimi ön işlemler, keçeleştirme ve bitirme işlemleri olmak üzere üç aşamada tamamlanmaktadır. (Şekil.5.1)⁶⁹

Şekil.5.1. Desenli Tepme Keçe yapan Türkmen kadınları.

Kaynak: Erişim:<http://www.genctekno.net/forum/kece-ve-kececilik-anadolu-selcuklulari-doneminde-tepme-kececilik-orta-asya-8217-dan-gunumuze-tepme-keceler-t96066.html?p=107282> (1 Kasım 2008)

⁶⁹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.62.

5.2.Ön İşlemler

5.2.1.Yünün Hazırlanması

Ülkemizde koyunlar genellikle yılda Nisan, Temmuz veya Ağustos olmak üzere iki kez kırılmaktadır. Keçe ustalarınınca; keçe yapımı için ikinci yani Temmuz ve Ağustos aylarında kırılan yünün, daha elverişli olduğu belirtilmektedir. (Şekil.5.2–5.3)⁷⁰

Şekil.5.2. Yünün Hazırlanması.

Kaynak:Erişim:<http://www.sindirgi.bel.tr/asama.html> (12 Kasım 2008)

Şekil.5.3. Yünü kalitesine ve rengine göre ayıran bir genç (Tire, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 62.

⁷⁰ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.62.

Kırkımdan önce veya kırkımdan sonra yıkanan yün elyafı keçe üreticisine temiz olarak getirilmektedir. Bu nedenle keçe yapım atölyelerine ulaşan yüne uygulanan ilk işlem, yünün kalitesi veya rengine göre ayrılmasıdır. Bu seçim veya ayırım işlemi genellikle gençler veya yaşlılar tarafından yapılmaktadır

Renklerine ve kalitesine göre ayırma işlemi tamamlanmış yün lifleri terazi veya kantarda tartılarak ağırlığı belirlenir. Daha sonra üretimi planlanan keçenin çeşidine ve boyutlarına göre gerekli olan miktarda ayrılan elyafın atılması yani kabartılması işlemine geçilir.

Atma işleminde geçmişte yay ve tokmak kullanılmıştır. Günümüzde bu işlem hallaç makinelerinde yapılmaktadır (Şekil.5.4)

Hallaç makinesinden geçirilerek serbest hale getirilmiş olan lifler, keçe yapımında kullanılmak üzere yığın halinde atölyenin bir kenarına alınır.⁷¹

Şekil.5.4. Yünün atılması işleminde kullanılan hallaç makinesi.

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 63.

⁷¹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.63.

5.2.2.Desen Hazırlama

Araştırma kapsamına alınmış olan tepme keçe ürünlerinin desenleme teknikleri üzerinde yapılan incelemelerden desenlemenin, üretim aşamasında keçeleştirme, üretimden sonra renkli keçelerle aplikasyon veya renkli nakış iplikleriyle işlenerek yapıldığı tespit edilmiştir.

Üretim aşamasında desenlendirmenin yapılabilmesi için öncelikle tasarlanan desene uygun renklere boyanmış keçe parçaları ile gerekli görülürse renklendirilmiş elyafa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bakımdan desenli keçe üreten ustalar atölyelerinde yöreye özgü renklere boyadıkları ince keçe yüzeyleri sürekli hazır bulundurmaktadırlar. (Şekil.5.6) ⁷²

Şekil.5.6. Desende kullanılmak üzere hazırlanmış renkli keçe yüzeylerden görüntü (Akşehir)

Kaynak:Erişim:<http://erdemliinsan.azbuz.com/blog/yazi/oku/5000000003502449/Kece-yapimi> (8 Eylül 2008)

⁷² Erişim:<http://erdemliinsan.azbuz.com/blog/yazi/oku/5000000003502449/Kece-yapimi> (8 Eylül 2008)

Renkli keçe yüzeylerin desene uygun kesilmesi gerekmektedir. Baklava, şerit, daire vb. biçimlerde kesilen (Şekil.5.7)bu parçalar, planlanan desenin elde edilmesinde doğrudan etkili olmaktadır.⁷³

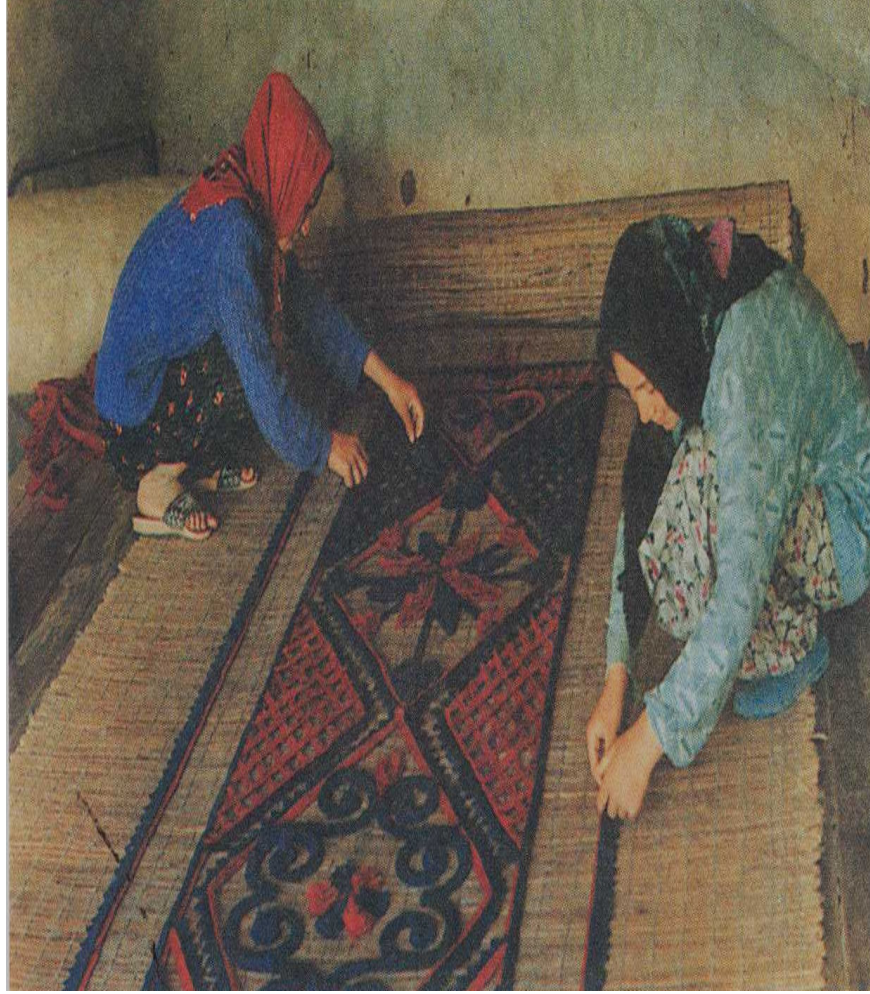
Şekil.5.7. Desende kullanılmak üzere keçe parçaları kesen bir keçe ustası(Afyon 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 65

Kesilen parçalar yere serilen hasır örtü üzerine kenardan başlamak üzere yerleştirilmektedir. Bu işlemin uygulanmasında, düzgünlüğün sağlanabilmesi için hasırın üzerinde bulunan çizgilerden yararlanılmaktadır. Bazı yörelerde renklendirilmiş ve serbest hale getirilmiş elyaf demetlerinin desenlemede kullanıldığı görülmektedir.

Keçeleştirme işlemine başlamadan önce uygulanan desen hazırlama işlemi, Keçe ustaları tarafından yapılmaktadır. Bazı yörelerde kız çocuklarıyla, kadınların da bu işte çalışıklarına rastlanmaktadır. (Şekil.5.8)⁷⁴

⁷³ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.65.

⁷⁴ a.g.e., s.66.

Şekil.5.9. Kız çocukları tarafından hazırlanan tepme keçe yaygı deseni (Yalvaç, 1993)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 66.

Tepme keçe atölyelerinde gözlemlere dayalı incelemelerden keçe ustalarının uygulanacak deseni hasır üzerine yerleştirme esnasında herhangi bir kaynaktan yararlanmadıkları anlaşılmıştır. Nitekim keçe ustaları da yıllardır aynı bezemeleri uyguladıklarından dolayı herhangi bir kaynağa ihtiyaç duymadıklarını ifade etmişlerdir.

Desenlemeye genellikle bordürü oluşturan dış kenar çizgiden başlanmakta ve böylece elde edilecek keçe yüzeyin yaklaşık boyut belirlenmektedir.(Şekil.5.10)⁷⁵

⁷⁵ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.66.

Şekil.5.10. Deseni oluşturmaya başlayan bir keçe ustası (Afyon, 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 66.

Bordür tamamlandıktan sonra keçe yüzeyin zemininde yer alacak desenin hazırlanmasına geçilmektedir (Şekil.5.11)

Şekil.5.11. Bordürde bezemeyi tamamlamaya çalışan bir keçe ustası (Afyon, 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 67.

Desende eksiklik olup olmadığı kontrol edildikten sonra tepme keçecilikte önemli işlem sırasını oluşturan saçma ve sarma işlemi uygulanmaktadır.(Şekil.5.12–5.13)

Şekil.5.12.Desen in zemine yerleştirilmesi (Afyon, 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 67.

Şekil.5.13.Desenin zemine yerleştirilmesi
Kaynak:Erişim:[http://www.conkece.com/tirede kece yapimi.htm](http://www.conkece.com/tirede_kece_yapimi.htm)(1Eylül 2008)

5.2.3. Saçma ve Sarma

Atılarak serbest hale getirilmiş yünün; desenli tepme keçelerde desenin hasırın üzerine yerleştirilmesinden sonra; desensiz olan çeşitlerinde ise doğrudan hasır üzerine çubuk veya sepki denilen araç yardımıyla serpilmesi işlemine “Saçma” denir (Şekil.5.14–5.15–5.16)⁷⁶

Şekil.5.14. Tepme keçe yapımında yün saçma işlemi (Afyon, 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 68.

Şekil.5.15. Tepme keçe yapımında yün saçma işlemi.

Kaynak: Erişim: http://www.thy.com/trTR/skylife/archive/tr/2002_11/konu12.htm#1 (10 Kasım 2008)

⁷⁶ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.68.

Şekil.5.16. Tepme keçe yapımında yün saçma işlemi.

Kaynak:Erişim:http://www.thy.com/trTR/skylife/archive/tr/2002_11/konu12.htm#1 (10 Kasım 2008)

Saçılacak yünün tamamı bir defada değil bir kaç defada saçılmaktadır. Her saçmadan sonra kalınlığın bir örnekliliği sağlanmakta ve miktarı göz kararıyla ayarlanan oda sıcaklığındaki musluk suyu serpilmektedir (Şekil.5.17) Süpürge yardımıyla verilen bu su, keçeleşme etkenlerinden biri olan nemi sağlamaktadır.⁷⁷

Şekil.5.17. Tepme keçe yapımında su serpme işlemi (Tire, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 69.

Saçma işlemi bittikten sonra saçılan yünün kenarları elle düzeltilip hasırla beraber sarılarak rulo yapılmaktadır (Şekil.5.18)

⁷⁷ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.69.

Rulo yapılırken; rulonun yapımını kolaylaştırmak, hasırın kırılmasını engellemek ve tepmenin düzenli yapılmasını amacıyla bazı yörelerde rulo içerisine bir sıruk konulmaktadır. Dışı bez veya telisle sarılan ve bağlanan (Resim.5.19–5.20) rulo, daha sonra uygulanacak olan tepme hazır duruma getirilmektedir.⁷⁸

Şekil.5.18. Tepme keçe yapımında rulo yapımı (Tire, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 70.

⁷⁸ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.70.

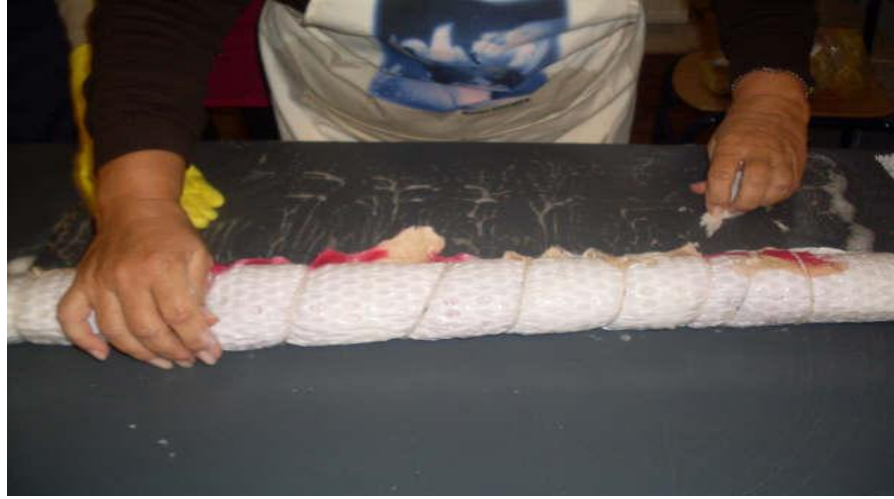
Şekil.5.19. Tepme keçe yapımında rulonun bağlanması (Tire, 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 70.

Şekil.5.20. Tepme keçe yapımında rulonun bağlanması.
Kaynak: Sarıoğlu, Haliç Üniversitesi, **Ders Notları**, (25 Kasım 2008)

5.2.4. Tepme ve Pişirme (Keçeleştirme)

Tepme işlemi ayakla yuvarlanarak (tepilerek), elle veya keçe tepme makinelerinde dövülerek gerçekleştirilmektedir. Yakın tarihe kadar tepme işlemi genellikle elle veya ayakla yapılmaktaydı.⁷⁹ (Resim.5.23–5.24) Günümüzde ise keçe tepme makineleri tepme keçecilik alanında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. (Resim.5.25)

Şekil.5.23. Elle Keçe Tepme İşlemi.

Kaynak: Sarioğlu, Haliç Üniversitesi, **Ders Notları**, (25 Kasım 2008)

Şekil.5.24. Elle Keçe Tepme İşlemi.

Kaynak: Sarioğlu, Haliç Üniversitesi, **Ders Notları**, (25 Kasım 2008)

⁷⁹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.71.

Şekil.5.25.Keçe tepme makinesinde tepme işleminin yapılışı (Akşehir)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 71.

Teknolojik gelişmelerin tepme keçe sanatına getirdiği yeniliklerden biri olarak edilen bu makineler sayesinde, Tepme işlemi, insan gücü yerine makine gücü ile gerçekleştirilmektedir. Ve böylece kısa sürede, daha fazla miktarda ürün sağlamaktadır.

Birinci tepme işlemi makinede yaklaşık 40–45 dakika kadar sürmektedir. (Şekil.5.26) Sonra rulo açılıp kenarları elle düzeltilmekte yani (Şekil.5.27) “çatki”si yapılmaktadır.⁸⁰

⁸⁰ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.71.

Şekil.5.26. Birinci tepme işlemi uygulanan keçenin açılması (Afyon)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 72.

Şekil.5.27. Çatkısı yapılmış keçe (Tire, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 72.

Tekrar sılıkla birlikte rulo yapılarak ikinci tepme işlemine geçilmektedir. İkinci tepme süresi de (makinede), birinci tepmenin süresi kadar yani 40–45 dakika kadardır.

İki kez tepme işlemine tabi tutulan yünler kısmen keçeleşmektedir. Elde iyi keçeleşmesinin sağlanabilmesi için pişirme işleminden geçirilmesi gerekmektedir.

Pişirme, atölye ortamında veya hamamda yapılabilmektedir. Günümüzde hamamda pişirmeye devam eden keçe ustaları bu işlem genellikle atölye ortamında yani makinede yapılmaktadır(Şekil.5.28)⁸¹

Şekil.5.28. Şanlıurfa il merkezinde hamamda pişirme(Afyon,1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 72.

Pişirmede genellikle 50–80 C arasında değişen sıcaklıkta sabunlu su için gerekli olan sabunla su miktarı ise pişirilecek ürün ağırlığına bağlı olup bu miktar hamamda pişirmede %3, atölyedeki pişirmede %10 kadardır.

⁸¹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.72.

Keçe tepme makinelerinin bulunmadığı durumlarda pişirme işlemi; gerek hamamda gerekse atölye ortamında yukarıda belirtilen sıcaklıkta sabunlu suyun kullanılması, bu keçe ürünlerin katlanması veya rulo haline getirilmesi ve daha sonra el ayasıyla öne çekilip, geriye itilmesi suretiyle gerçekleştirilmektedir (Şekil.5.29)⁸²

Şekil.5.29. Atölye ortamında pişirme işleminin elle yapılması (Bergama, 1992)
Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 74.

İncelenen yörelerde Bergama dışında; Afyon ve Urfa'nın bazı tepme keçe atölyeleri ile diğer tüm atölyelerde pişirme işleminin keçe tepme makinelerinde gerçekleştirildiği gözlenmiştir. Keçe tepme makinelerinin bulunduğu atölyelerde pişirme işlemi, atölye ortamında var olan sıcak su veya buhar kazanlardan sağlanmaktadır.

⁸² Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.74.

Sıcak su ve buharın temin edildiği kazandan bir boru vasıtasıyla keçe tepme makinesine bağlantı kurulmakta ve ihtiyaç duyulan oranda kullanılmaktadır. (.Şekil.5.30)

Böylece gerek hamamda gerekse atölye ortamında sağlanan ısı, nem, basınç, hareket ve sabunlu su ile sağlanan alkali ortamda liflerin birbirine çözülmeyecek şekilde kenetlenmesi yani keçeleşmesi gerçekleştirilmektedir.⁸³

Şekil.5.31. Atölyede pişirme işleminin yapılmasında kullanılan buhar kazanı (Afyon, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 75.

5.2.5. Bitirme İşlemleri (Yıkama ve Kurutma)

Hamamda veya atölye ortamında pişirilme işlemi tamamlanan keçe ürünler; bünyesinde bulunan sabunun giderilmesi için bol su ile çığnenmek suretiyle yıkanır. Suyun süzülmesi için 12 saat kadar hamamda ve atölyede bekletilirler.

⁸³ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.75.

Suyu süzölen ürünlerden perdahlanacak yani yüzü düzeltilecek olanlar tokaçla perdahlanır. Daha sonra güneşte veya gölgede kurutulur.(Şekil.5.32)⁸⁴

Şekil.5.33. Kurumak üzere bırakılmış bir keçe ürün (Afyon, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 76.

Kurutma işlemi, ürünün büyüklüğüne göre asmak veya yaymak suretiyle yapılır.(Şekil.5.34)

⁸⁴ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.76.

Şekil.5.34. Kurumak üzere yere serilmiş bir keçe ürün.

Kaynak: Sarıoğlu, Haliç Üniversitesi, **Ders Notları**, (25 Kasım 2008)

Tepme keçe ürünleri preseli veya presesiz üretilmektedir.(Şekil.5.35) Preseli keçe ürünleri diğerinden ayrılan farkı yıkama işleminden sonra %20 oranında alman beyaz tutkalla işlem görmesidir. Bunun için beyaz tutkal 1/4 oranında soğuk suda eritildikten sonra ürünün üzerine serpilir. 15–30 dakika süre ile tutkalın keçe içerisine yayılması için pişirme işleminde hareketler tekrarlanır ki buna “tığlama” denir. Tığlanan keçe ürünler tokaçla perdahlandıktan sonra kurutulur.⁸⁵

⁸⁵ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.76.

Şekil.5.35. Preseli Yün Rulo-Levha Keçeler.

Kaynak:Erişim:<http://www.huzurticaret.com/contalikmlz.html> (11 Eylül 2008)

5.3.Desensiz Tepme Keçe Üretimi

Tepme keçe ürünleri kullanım amacına göre desensiz de üretilebilirler. Ütü keçeleri ile sanayide kullanılmak üzere üretilen keçeler desensiz keçelere ilişkin örnekler arasındadır (Şekil.5.36)

Bu tür keçe ürünlerin elde edilmesinde desen hazırlama işlemi dışında saçma, tepme ve pişirme işlemleri ile bitirme işlemleri aynen uygulanmaktadır.

Diğer yandan yine desensiz üretilen; üretimden sonra aplike veya işleme teknikleriyle desenlendirilen tepme keçe ürünleri de bulunmaktadır. (Şekil.5.37–5.38–5.39)⁸⁶

Şekil.5.36. Sanayi keçesi üreten bir keçe ustası.

Kaynak:Erişim:http://www.kenthaber.com/Arsiv/Haberler/2007/Aralik/11/Haber_302492.aspx (12 Eylül 2008)

⁸⁶ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.77.

Şekil.5.37. Desensiz tepme keçeden çoban abası.

Kaynak:Erişim:<http://www.degirmenselale.com/html/tire+kececilik.html> (19 Ekim 2008)

Şekil.5.38. Desenli tepme keçeden çoban abası.

Kaynak:Erişim:<http://www.degirmenselale.com/html/tire+kececilik.html> (19 Ekim 2008)

Şekil.5.39. Desenli tepme keçeden çoban abası.
Kaynak:Erişim:http://guvenkece.blogcu.com/kece-ve-kepenekcilik_2910005.html (19 Ekim 2008)

Şekil.5.40. Desenli tepme keçeden çoban abasından detay.
Kaynak:Erişim:<http://www.anamurunesesi.com/kultur/dokumalar/kece.htm> (19 Ekim 2008)

Aplike tekniği; tepme keçe tekniği ile oluşturulan ve renklendirilen keçe parçalarının yine keçe veya farklı materyallerden elde edilmiş (dokuma kumaşlar, deri vb.) yüzeyler üzerine desene uygun şekilde yerleştirilmesi ve dikilmesiyle elde edilen desenlendirme yöntemidir (şekil.5.39) Bu teknikle bezenen ürünler genellikle müzelerde sergilenen tepme keçe örnekleri arasında yer almaktadır.

Desensiz üretilen, daha sonra bezemesi yapılan bir başka uygulama; pamuk, yün, ipek gibi iplikler ile veya sim, sırma vb. madeni teller kullanılarak, suzeni, Çin iğnesi, maraş içi vb. işleme teknikleri ile elde edilmektedir (şekil.5.40–5.41) Günümüz müzelerinde sıralanan bu işleme teknikleri ile bezenmiş örnekler bulunmaktadır.⁸⁷

şekil.5.41. Aplike tekniği uygulanmış bir tepme keçe seccade(Eskişehir-Osmanlı Evi Müzesi)

Kaynak: Mülayim, 1982, s.202.

⁸⁷ Selçuk Mülayim, **Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler**, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları:503, 1982, s.202.

Şekil.5.42 İşleme tekniği ile bezenmiş tepme keçe seccade.

Kaynak:Erişim:http://www.thy.com/trTR/skylife/archive/tr/2002_11/konu12.htm#1 (12 Kasım 2008)

Şekil.5.43. İşleme tekniği ile bezenmiş tepme keçe seccadeden detay (Konya-Etnografya Müzesi, 1992)

Kaynak: Ergenekon, 1999, s. 78.

6.KEÇE TÜRLERİ

Keçe kullanım amacı bakımından sanayileşme devriminden önce birçok alanda kullanılmış ancak teknolojinin ilerlemesi ile bu kullanım alanları gittikçe azalma göstermiştir.

6.1.Keçe Çeşitleri

6.1.1.Keçe Çizme

Bu daha ziyade askeriye için imal edilir. Koncu ve tabanı keçe olup diz üzerine kadar uzanır çok karlı ve buzlu arazide kullanılır. Orta Asya’da uyuk Başkurtlar arasında “ufa” denilir.

6.1.2. Kepenek

Daha ziyade çobanların giydikleri omuza alınan bazen başlığı da olan kolsuz pelerin şeklinde bir giyim eşyası. Kepenekler büyüklüklerine göre numara numaradır. En büyüğü 10 numara, ortancası 8 numaradır. 8 numara keçe 4–5,5 kilo yünden yapılır. (Şekil.6.1)

Şekil.6.1. Kepenek örneği.

Kaynak: Erişim: <http://www.sutlas.gen.tr/gzk-15.htm> (15 Kasım 2008)

6.1.3. Alakeçe

Esnaf arasında nakışlı veya benli keçe de denir. Daha ziyade Yörük çadırlarında sergi olarak kullanılır iki tanesi bir araya gelince bir misafir çadırını kaplar. Aşağı yukarı bir santim kalınlığında, 100–130 santim eninde ve 200–250 santim boyundadır. Çok ömürlü ve sıhate pek uygundur. Orta Asya’da yere döşenen bu nevi yaygılar hala yaşamakta ve bunlara küz denilmekte ve Divan-ı lügati’t Türk’de keçe karşılığı Kırgız kelimesi geçmektedir.

Anadolu’da Konya’da daha çok halı gibi kullanılan oda yer döşemesi olanlar, burada ise seccade cinsi yapılmaktadır. (Şekil.6.2–6.3)

Şekil.6.2. Nakışlı Keçe Örneği (Yörük Çadırı Keçe Örtüsü)

Kaynak:Erişim:http://mtad.humanity.ankara.edu.tr/IV2_Haziran/16_MTAD_4-2_NY%FD1d%FDz_7-30.pdf (22 Eylül 2008)

Şekil.6.3. Nakışlı Keçe Örneği.

Kaynak:Erişim:http://mtad.humanity.ankara.edu.tr/IV2_Haziran/16_MTAD_4-2_NY%FD1d%FDz_7-30.pdf (22 Eylül 2008)

6.1.4. Süt Keçesi

Daha ziyade yaylalarda gezen, göçebe hayat yaşayan halk tarafından süt tavasının üzerine örtülen bir keçedir. Bir parmak kalınlığındadır. Sütün soğumaması için ve süütün ve içine toz toprak gibi yabancı maddeler girmesini önler. Bu özelliği ile keçe bir termos vazifesini görür. İçine soğuk olarak konulan bir sıvıyı soğuk, sıcak olarak konulan sıvıyı sıcak olarak muhafaza eder.(Şekil.6.4)

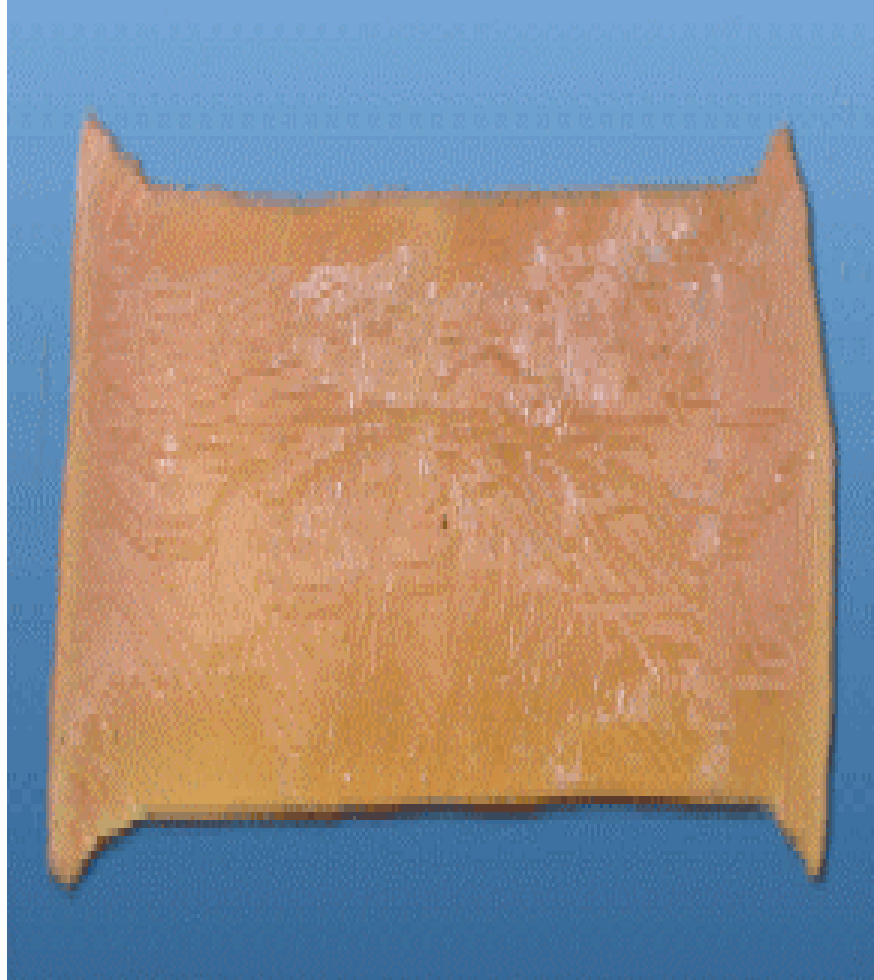

Şekil.6.4. Süt Kaplarının Korunması İçin Yapılan Süt Keçeleri.

Kaynak:Erişim:<http://www.baktabul.com/turk-dunyasi-ve-kulturu/130613-hunlar-doneminde-tepme-kececilik-tepme-kececilik-hakkinda.html> (13 Ekim 2008)

6.1.5.Sargı Keçesi

Bilhassa Yörüklerde küçük çocuğu sarmak için bir nevi kundak vazifesini görür. Bohça gibi dört köşe bir yaygıdır. Çocuk sarılırken kırmızı boyalı tarafı üst tarafa getirilir. Çocuğu sıcak ve soğuğa karşı korur.(Resim.6.5)⁸⁸

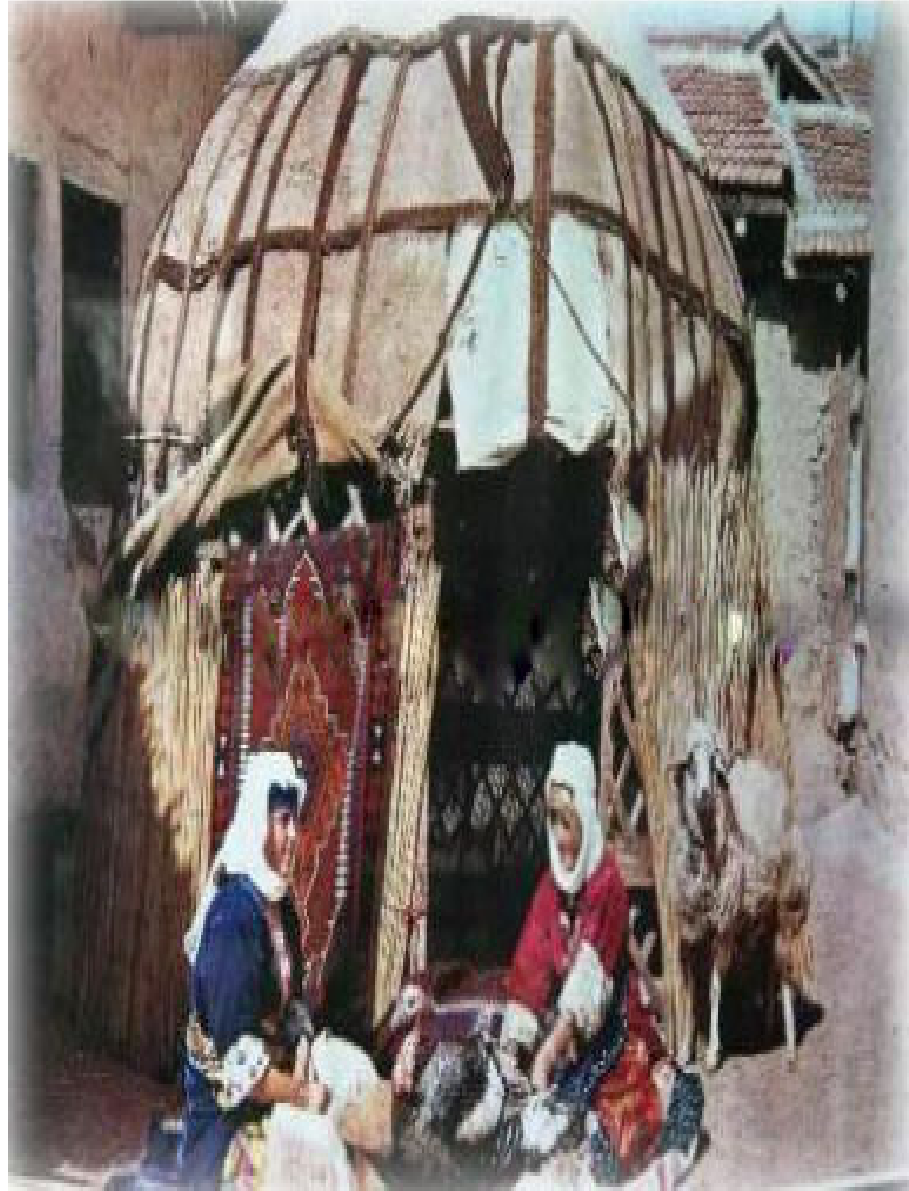
Şekil.6.5. Keçe Kundak Örneği.

Kaynak:Erişim:<http://www.sutlas.gen.tr/gzk-15.htm> (2 Eylül 2008)

⁸⁸ ERDENTUĞA, Nermin; “Türk Etnografya Çalışmaları”, Türk Etnografya Dergisi, IX Sayı, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1967, s.23.

6.1.6.Yük Keçesi

Bu da yine Yörüklerde eşya üzerine örtülen bir yaygı vazifesini görür. Yağmurdan ve kardan korur, altına su geçirmez. Hayatları daima açık havada geçen Yörükler bu nevi keçeleri pek çok kullanırlar. Gelin çeyizleri de aynı şekilde bu keçe örtülere sarılırdı. (Şekil.6.6)

Şekil.6.6. Yörük Çadır Keçesi.

Kaynak:Erişim:http://yoruklerturkmenler.blogspot.com/2008/04/sarikeliler_29.html (2 Ekim 2008)

6.1.7.At Keçesi

At eyerinin veya eşek semerinin altına, hayvanın sırtına konulan keçedir. At keçesi daha ziyade kırmızı renkli ve kırpmalı keçeden yapılır. Hem hayvanın sırtını acıtmaz, hem de teri alır. Keçeci ölçüsüne göre üç karış uzunluğu ve iki buçuk karış genişliği vardır. Üç kilo yünden yapılır. Aynı maksatla kullanılan katır keçesi 2,5, tay keçesi 1,5, eşek keçesi de 1 kilo yünden yapılır. (Şekil.6.7)

Şekil.6.7. At Keçesi.

Kaynak:Erişim:<http://www.isparta.gov.tr/yerel/isparta.php> (2 Aralık 2008)

6.1.8. Semer Keçesi

At keçeleri tipindedir. Ve ölçüleri de böyledir. Siyah keçeler belleme ve semer doldurmada, beyaz keçeler ise daha ziyade eğer ve semerlerde kullanılır.(Şekil.6.8)

Şekil.6.8. Semer Keçesi.

Kaynak:Erişim:http://www.fotografya.gen.tr/issue-14/E_yaziciindex.htm
(2 Aralık 2008)

6.1.9. Havut (Deve Semeri)

Develer için kullanılan bir nevi keçedir. Semer altına kullanılır, ebadı diğerlerinden daha büyüktür.(Şekil.6.9–6.10)

Şekil.6.9. Deve Semer Keçesi.

Kaynak:Erişim:<http://www.uyurgezer.net/semencilik-t90241.html> (2 Aralık 2008)

Şekil.6.10. (Havut) Deve Semer Keçesi.

Kaynak:Erişim:<http://www.uyurgezer.net/semencilik-t90241.html> (2 Aralık 2008)

6.1.10.Kalabak

İstiklal harbinde askerlerin başlarına giydikleri keçeden mamul bir nevi serpuş, bu gün Urallarda ve Başkurlarda erkekler buna benzer fakat kenarlı “istepe” ismi verilen bir nevi keçe serpuş kullanmaktadır.

Osmanlı Döneminde Cebeciler, başlarında iki ucu omuzlarına doğru sarkan ve dört tarafı yeşil çuha olan şebkühah denilen serpuşu giyerler ve merasim esnasında bunun üzerine tüy takarlardı. Cebecilerin malûl ve ihtiyarları, ocaklarının kanunu üzere belli miktarda aylığa bağlanarak emekliye ayrılırlardı.(Şekil.6.11)⁸⁹

Şekil.6.11. Minyatürde Cebeci.

Kaynak:Erişim:<http://anadolutarihi.blogcu.com/page2> (3 Kasım 2008)

⁸⁹ Erişim: <http://anadolutarihi.blogcu.com/page2> (1 Aralık 2008)

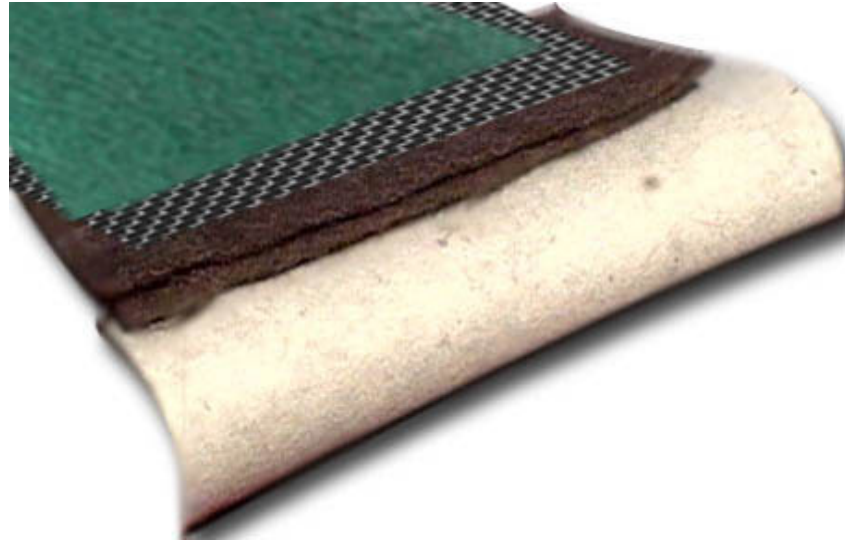
6.1.11. Kıbrıs Keçesi

Buna ince keçe'de denir. Ayakkabıların tabanına konur.(Şekil.6.12–6.13)

Şekil.6.12. İnce Keçe Örneği.

Kaynak:Erişim:<http://www.hayatmarkalama.com/komurbaski.htm> (1 Kasım 2008)

Şekil.6.13. İnce Keçe Örneği.

Erişim:<http://www.hayatmarkalama.com/komurbaski.htm> (1 Kasım 2008)

6.1.12. Namazlık

Küçük boydadır, üzerine mihrap ve ya bazı motifler konularak keçe süslenir.
(Şekil.6.14)

Şekil.6.14. Keçe Namazlık.

Kaynak:Erişim:http://urun.gittigidiyor.com/ESKI-NAMAZLIK-KECE-UZERINE-EL-ISI_W0QidZZ7685153 (1 Kasım 2008)

6.1.13.Keçe K lah

Loncalar devrinde keçeci esnafının başlarına giydikleri sivri keçe külah. Mevlevilerde sikke adını verdikleri bu nevi külahlar giyilmektedir. Yalnız Mevlevilerinki silindir biçimindedir.

Bunlardan başka keçe vaktiyle kılıç ve ok talimlerinde kullanılır. Cami kapılarında keçe saralanarak cam, kapı perdesi olarakta kullanılmıştır. Osmanlılarda serhat bezleri, ağır piyadeler Hacıbektaş koluna d hil olanlar keçe başlık giyerlerdi.(şekil.6.15–6.16)

şekil.6.15. Keçe K lah

Kaynak:Erişim:http://www.urfahoy.com/erkek_giysisi.htm (1 Kasım 2008)

şekil.6.16. Keçe Mevlevi Başlığı (Sikke Keçe K lah)

Kaynak:Erişim:<http://www.konyasema.org/skk.htm> (1 Kasım 2008)

6.1.14. Arakiye

Beyaz yün veya sarı devetüyünden tiftikten hususi kalıplarda imal edilerek çok defa evde giyilen bir nevi keçe külahtır. (Şekil.6.17) Üst kısmı dar ve yassı olanlara elif'i arakiye ismi verilir. Arakiye ekseriya gece giyildiği için “şeb külah” ismini de alır.⁹⁰

Arakiye içine ayrıca bir takkede giyilir, bu ter emmeye ve arakiyenin kirlenmesini temin eder. Arakiyeler Bursa ve Konya'da özel arakiye atölyelerinde imal edilir. Keçeler umumiyetle düz renk olmakla beraber keçeciler bunlar üzerine kendi işaretlerini koymakta veya keçenin yapıldığı yılı yazmaktadırlar. Ayrıca keçeler üzerinde eşek geçti, sığır sidiği, deve zinciri, selvi, göl, koçboynuzu, badem, gül, kafes, kertikler gibi şekiller konulur. Bunlar beyaz keçe üzerine renkli keçelerle bu işaretlerin yapılmasından meydana gelir. Cumhuriyetin ilanından sonra bilhassa kepenekler üzerinde ay ve ayyıldız motifi çokça kullanılmaktadır. Renk olarak en ziyade kırmızı, lacivert, yeşil, mavi, mor, kahverengi gibi renkler evvelce lak boylarla yapılırken bugün halı ipliğinde kullanılan kimyevi boylar kullanılmaktadır.⁹¹

Şekil.6.17. Beyaz Arakiye

Kaynak:Erişim:<http://www.konyasema.org/skk.htm> (1 Kasım 2008)

⁹⁰ ERDENTUĞA, Nermin; “Türk Etnografya Çalışmaları”, Türk Etnografya Dergisi, IX Sayı, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1967, s.27.

⁹¹ A.g.e.,28

6.2.Keçe Başlıklar

6.2.1.Börk

Börk, külah, Yeniçerilere mahsus beyaz keçeden yapılan ve başa giyilen başlıktır.

6.2.2.Sikke

Mevlevi dervişlerinin giydiği devetüyü rengindeki keçe külahın adıdır.

6.2.3.Hartavi

Sipahilerin giydiği, Yeniçeri keçesine benzeyen toparlak, keçe külahtır.

6.2.4.Zerrin Külah

Osmanlı Saray Teşkilatının (1928'den önce) Zülüflü Ağalar diye anılan iç oğlanlarının giydiği üzeri som altın sırma işlemeli ve en iyi keçeden yapılmış iki tarafında birer zülûf olan başlıktır.

6.2.5.Külah

Dikişsiz, tek parçadan yapılmış sivri uçlu başlık. Keçeci esnafı giyer.

6.2.6.Üsküf

Yeniçeri borkünün kenarları sırma işli bir çeşididir.

6.2.7.Taç

Şeyh ve dervişlerin giydiği, keçeden yapılmış başlık ki bu başlıklar üzerinde destar ve dilimler tarikatları belirlerdi.

6.2.8.Takke

Halk tarafından giyilen başlıktı.

6.2.9.Arakiyye

Mevlevilerin giydiği bir cins keçe başlıktır. Sikkeden daha ince ve daha kısadır.⁹²

Şekil.6.18. Keçe Başlıklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.kemalitemiz.com/archives/category/turk-sanati/kece-ve-kececilik> (1 Kasım 2008)

⁹²Keçe Kilim, Erişim: <http://www.efrasyap.com/Icerik/IcerikDetay.aspx?IcerikID=614> (1 Aralık)

6.3.Giysi Olarak Kullanılan Keçeler

6.3.1.Çizme

Hun kurganlarından kazılarda ele geçmiştir.

6.3.2.Çorap

Hun kurganlarından kazılarda ele geçmiştir.

6.3.3.Elbise

Hun kurganlarından kazılarda ele geçmiştir.

6.3.4.Aba

Siyah ve beyaz keçeden yapılan önü açık hırka.

6.3.5.Yelek

Açık veya koyu renk olabilen önü düğmeli, cepli, desensiz, keçe yelek.

6.3.6.Töz'ler

Keçeden tanrı ve Ata idolleri, heykelcikleri, Hun kurganlarında kazılarda ele geçmiştir.

6.3.7.Keçeden Hayvan Heykelleri

Kaz, kuğu, v.s. (Hun kurganlarından ele geçmiştir.)

6.3.8.Yastık

Orta Asya'daki göçerlerde kullanılmaktadır.

6.3.9.Çuval

Sıcağı soğuşu geçirmediğı için Cumhuriyet döneminde ve öncesinde kar ile Afyon sakızının nakliyesinde kullanılırdı.

6.3.10.Ayakkabı Keçesi

Ayakkabı tabanına konulan keçelerdir.

6.3.11.Seccade

Namazgâh, cami keçeleri.

6.3.12.Yolluklar Dayanma Keçesi

Duvar keçesi.

6.3.13.Yamcı

Süvarilerin yağmurda giydikleri keçeden yapılmış başlıklı pelerin.

6.3.14.Sedir - Maket Keçesi

Ensiz uzun olarak yapılır. Sedir üzerinde kullanılır.

6.3.15.Matara Kılıfı

Mataraların üzerine geçirilir.

6.3.16.Yatak Keçesi

Çarşaf altına ve yorgan üzerine konulur.

6.3.17.Dolap Keçesi

Ayaklara sarılan keçelerdir.

6.3.18.Sırmak (Şırdak)

Türkistan'da keçenin üzerine ayrı keçelerden yapılmış desenlerin yapıştırılması veya dikilmesi ile yapılan, renkli applike yer keçeleridir.

6.3.19.Top Keçe

Renkli veya renksiz olup saraçlar, semerciler, ayakkabıcılar, tarafından alınırlar.⁹³

6.4.Sanayide Kullanılan Keçeler

Bu keçeler genelde sert ve preslidirler.

Mazot filtre keçesi.

Yağ keçeleri

Nikelaj parlatma keçeleri

Yalıtım keçeleri (Araba karoserlerinde, bina yalıtımlarında)

Fişek ve top mermisinde kullanılan tapa keçeleri

Çeşitli makinelerde silindir keçeleri (Dokuma sanayi, matbaa)

Kamyon keçeleri (Meyve sebze naklinde kullanılır)

Halı tabanlı kullanılan zımbalı keçeler

Rulmanlı yatak contalarında ve diğer makinelerde conta olarak kullanılan keçeler

Kâğıt sanayinde kullanılan yumuşak keçeler.⁹⁴

⁹³Erişim:<http://www.efrasyap.com/Icerik/IcerikDetay.aspx?IcerikID=620> (1 Aralık 2008)

⁹⁴KAYMAK, Mustafa, Erişim: <http://www.degirmenselale.com/html/tire+kececilik.html> (23 Kasım 2008)

7.GÜNÜMÜZDE KEÇE İLE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Şekil.7.1. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim:http://seapearl.blogcu.com/keceden-cok-guzel-elbise-modelleri_4564085.html (9 Ekim 2008)

Şekil.7.2. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim:http://seapearl.blogcu.com/keceden-cok-guzel-elbise-modelleri_4564085.(9 Ekim 2008)

Şekil.7.3. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim:http://seapearl.blogcu.com/keceden-cok-guzel-elbise-modelleri_4564085.(9 Ekim 2008)

Şekil.7.4. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim:<http://www.dept.kent.edu-chinaF4> (9 Ekim 2008)

Şekil.7.5. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim:<http://www.dept.kent.edu-chinaF4I>(1 Ekim 2008)

Şekil.7.6. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim:<http://www.flyingsquirreldesigns.co.uk/images/felt/felt2-large.jpg> (3 Ekim 2008)

Şekil.7.7. Keçe elbiseden detay.

Kaynak:Erişim:<http://www.flyingsquirreldesigns.co.uk/images/felt/felt2-large.jpg> (3 Ekim 2008)

Şekil.7.8. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim:<http://www.dept.kent.edu-.14> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.9. Keçe elbiseden detay.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-14I> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.10. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-121> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.11. Keçe elbiseden detay.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-12> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.12. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.6l> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.13. Keçe elbiseden detay.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.6> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.14. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.jpg2>(1 Ekim 2008)

Şekil.7.15. Keçe elbiseden detay.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.jpg21> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.16. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-91> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.17. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-111> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.18. Keçe elbiseden detay.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-111> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.19. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.7> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.20. Keçe elbiseden detay.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.71> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.21. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-161> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.22. Keçe elbiseden detay.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-16> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.23. Keçe elbise.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.jpg81> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.24. Keçe elbiseden detay.

Kaynak:Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.jpg8> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.25. Keçe atkı.

Kaynak:Erişim: <http://www.kadinlarkulubu.com/atki-bere-eldiven-corap-patik/134797-sicacik-bir-kis-icin-atki-kaskol-modelleri.html> (19 Kasım 2008)

Şekil.7.26. Keçe atkı.

Kaynak:Erişim: <http://www.kadinlarkulubu.com/atki-bere-eldiven-corap-patik/134797-sicacik-bir-kis-icin-atki-kaskol-modelleri.html> (19 Kasım 2008)

Şekil.7.27. Keçe atkı.

Kaynak:Erişim:<http://www.modaxa.com/> (19 Kasım 2008)

Şekil.7.28. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.29. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk1> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.30. Keçe başlık detay.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk2> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.31. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk3> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.32. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk4> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.33. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk8> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.34. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk5> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.35. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim:<http://www.sendler.co.uk6> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.36. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: [http:// www.sendler.co.uk7](http://www.sendler.co.uk7) (20 Ekim 2008)

Şekil.7.37. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk6.jpg224> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.38. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk12> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.39. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk24jpg> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.40. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk.j27> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.41. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk.jpg25> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.42. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk.9jpg> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.43. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: [http:// www.sendler.co.uk17.jpg27](http://www.sendler.co.uk17.jpg27) (20 Ekim 2008)

Şekil.7.44. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk20> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.45. Keçe başlık.

Kaynak:Erişim: <http://www.sendler.co.uk22jpg> (20 Ekim 2008)

Şekil.7.46. Keçe Şapka.

Kaynak:Erişim: <http://www.velizindunyasi.com/> (19 Kasım 2008)

Şekil.7.47. Keçe Şapka.

Kaynak:Erişim: <http://www.velizindunyasi.com/> (19 Kasım 2008)

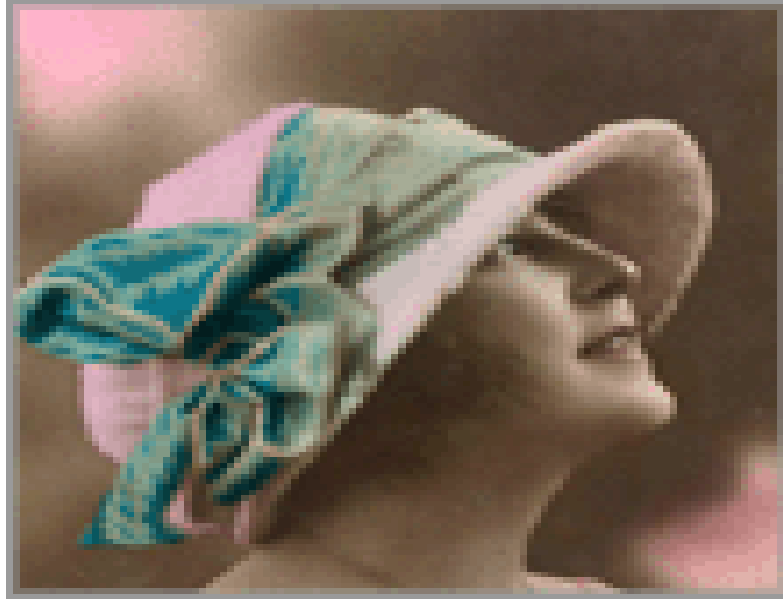
Şekil.7.48. Keçe Şapka.

Kaynak:Erişim:<http://www.modaxa.com/moda/assortie felt koleksiyonu ile kisaa hazir olun-770.html> (19 Kasım 2008)

Şekil.7.49. Keçe Şapka.

Kaynak:Erişim:<http://lalistanbul.com/sayfa kiyafet.htm> (11 Ekim 2008)

Şekil.7.50. Keçe Şapka.

Kaynak:Erişim:http://www.gelisimplatformu.org/login.asp?expires=true&referrer_url=/uye/uye_aktivite_detay.asp%3FMODE%3DDUYURU%26akt_id%3D1332 (19 Kasım 2008)

Şekil.7.51. Keçe Şapka.

Kaynak:Erişim: <http://www.10marifet.org/etiket/felt-hat> (19 Kasım 2008)

Şekil.7.52. Keçe Şapka.

Kaynak:Erişim:http://www.abpr.com/images/ab_uploads/Garanti/bulten_gorsel/14_TD_fescap.jpg (19 Kasım 2008)

Şekil.7.53. Keçe Şapka.

Kaynak:Erişim:<http://www.hediveler.org/kategori/kendin-yap/page/3/> (19 Kasım 2008)

Şekil.7.54. Keçe Ceket.

Kaynak: Nebahat Çağl, Keçe Ceket Tasarımı (15 Mart 2004)

Şekil.7.55. Keçe Ceketten Detay.

Kaynak: Nebahat Çağl, Keçe Ceket Tasarımından Detay (15 Mart 2004)

Şekil.7.56.Keçe Kaban.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/> (1 Aralık 2008)

Şekil.7.57. Keçe Ceket.

Kaynak:Erişim:<http://www.katreyiz.com/showthread.php?tid=3036&pid=4106#pid4106> (1 Aralık 2008)

Şekil.7.58. Keçe Yelek.

Kaynak: Nebahat Çağıl, Keçe Yelek Tasarımı (10 Mart 2005)

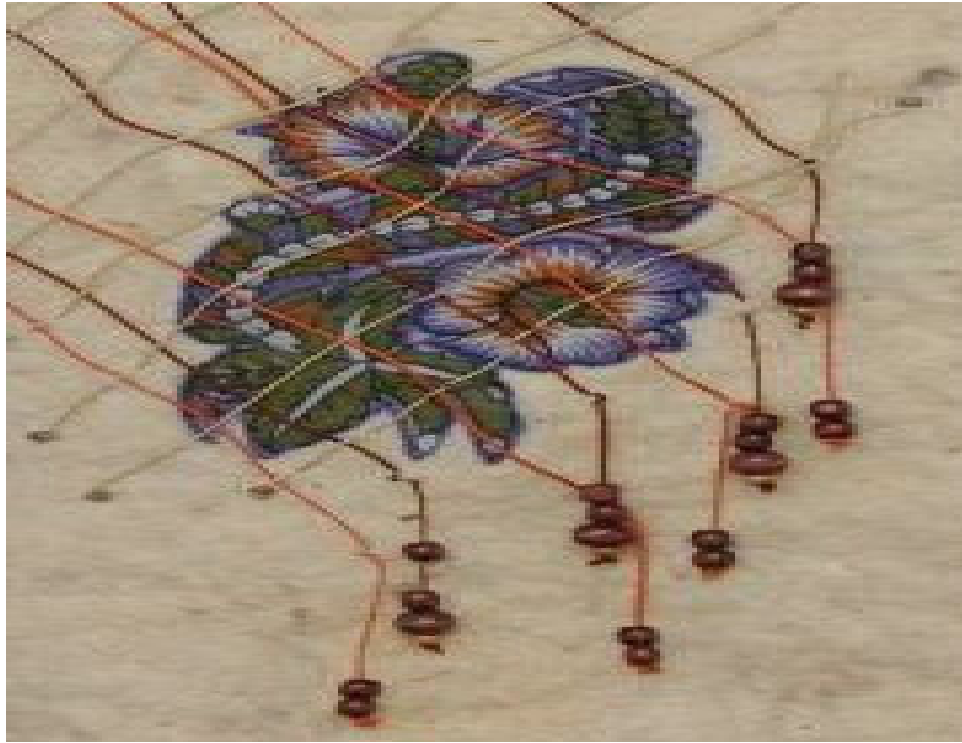
Şekil.7.59. Keçe Yelekten Detay

Kaynak: Nebahat Çağıl, Keçe Yelek Tasarımından Detay (10 Mart 2005)

Şekil.7.60. Keçe Yelek.

Kaynak: Nebahat Çağıl, Keçe Yelek Tasarımı (8 Nisan 2005)

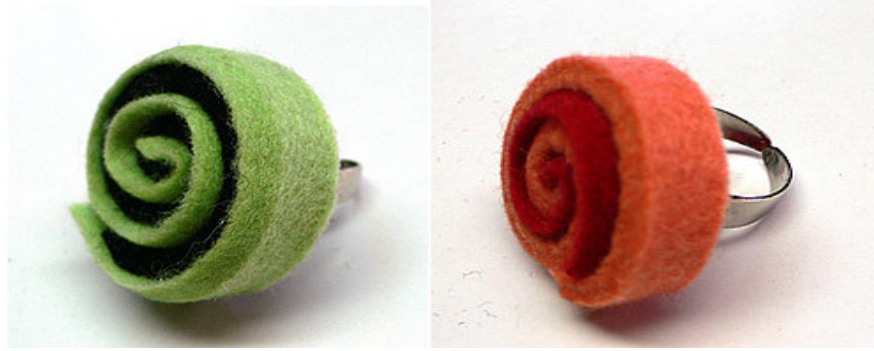
Şekil.7.61. Keçe Yelekten Detay.

Kaynak: Nebahat Çağıl, Keçe Yelek Tasarımından Detay (8 Nisan 2005)

Şekil.7.62. Örgü kazak üzerine applike keçe.

Kaynak:Erişim: <http://www.10marifet.org/ara/bebek%20battaniyesi/3> (10 Aralık 2008)

Şekil.7.63.Keçe Yüzükler.

Kaynak:Erişim:http://www.kecesanati.com/2008_08_11_archive.html (19 Ekim 2008)

Şekil.7.64. Keçe Yüzükler.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/tak%C4%B1%20tasar%C4%B1m%C4%B1/24> (19 Ekim 2008)

Şekil.7.65. Keçe Yüzük.

Kaynak:Erişim: <http://www.10marifet.org/ara/KE%C3%87E/5> (19 Ekim 2008)

Şekil.7.66. Keçe Yüzükler.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/tak%C4%B1%20tasar%C4%B1m%C4%B1/24> (19 Ekim 2008)

Şekil.7.67. Keçe Yüzükler.

Kaynak:Erişim:<http://zeynepunal.blogcu.com/yuzuklerim/> (21 Ekim 2008)

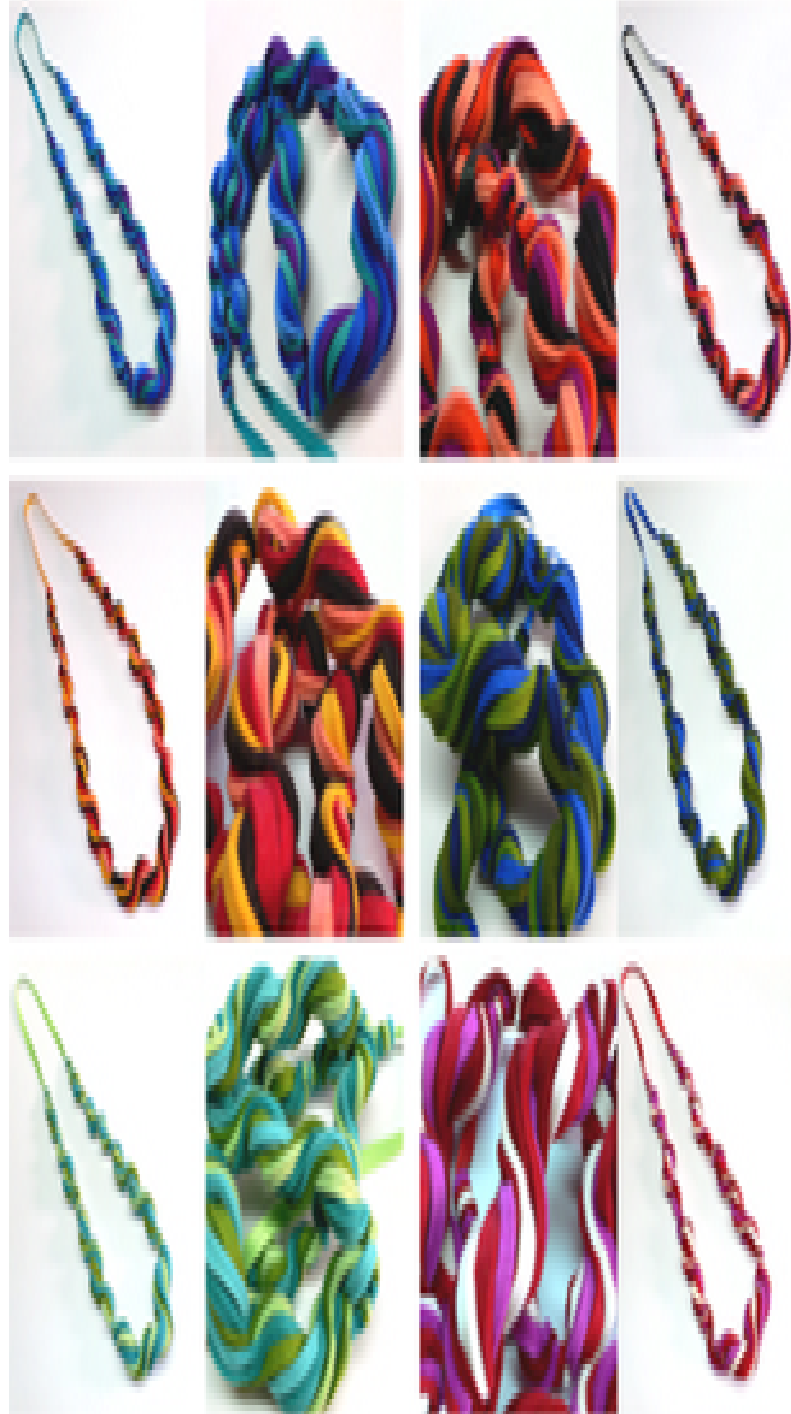
Şekil.7.68. Keçe Yüzükler.

Kaynak:Erişim:<http://biryudumhayat-malla.blogspot.com/2008/08/keceden-yaratilan-gzel-eyler.html> (21 Ekim 2008)

Şekil.7.69. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:http://boncuktaki.blogcu.com/keceden-yapilmis-bir-kolye_3554229.html (2 Kasım 2008)

Şekil.7.70. Keçe Kolyeler.

Kaynak:Erişim:<http://biryudumhayat-malla.blogspot.com/> (2 Kasım 2008)

Şekil.7.71. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://www.e-catalog.net/katalog-catalog-catalogue/CAM-BAZ/Zincirli-kece-kolye-f072.html> (2 Kasım 2008)

Şekil.7.72. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://biryudumhayat-malla.blogspot.com/2008/08/keeden-yaratlan-gzel-eyler.html> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.73. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/keceden-matruska-kolye>
(12 Kasım 2008)

Şekil.7.74. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://www.hediyeler.org/kolyenizi-kece-kumastan-yapin/>
(12 Kasım 2008)

Şekil.7.75. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://www.hediyeler.org/kolyenizi-kece-kumastan-yapin/>
(14Kasım 2008)

Şekil.7.76. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:http://www.kecesanati.com/2008_07_01_archive.html
(14 Kasım 2008)

Şekil.7.77. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://www.yelizindunyasi.com/keceden-yaka-cicegi>
(14 Kasım 2008)

Şekil.7.78. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim: <http://www.10marifet.org/> (8 Kasım 2008)

Şekil.7.79. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:http://www.kecesanati.com/2008_07_01_archive.html

(14 Kasım 2008)

Şekil.7.80. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://www.velizindunyasi.com/keceden-yaka-cicegi>
(14 Kasım 2008)

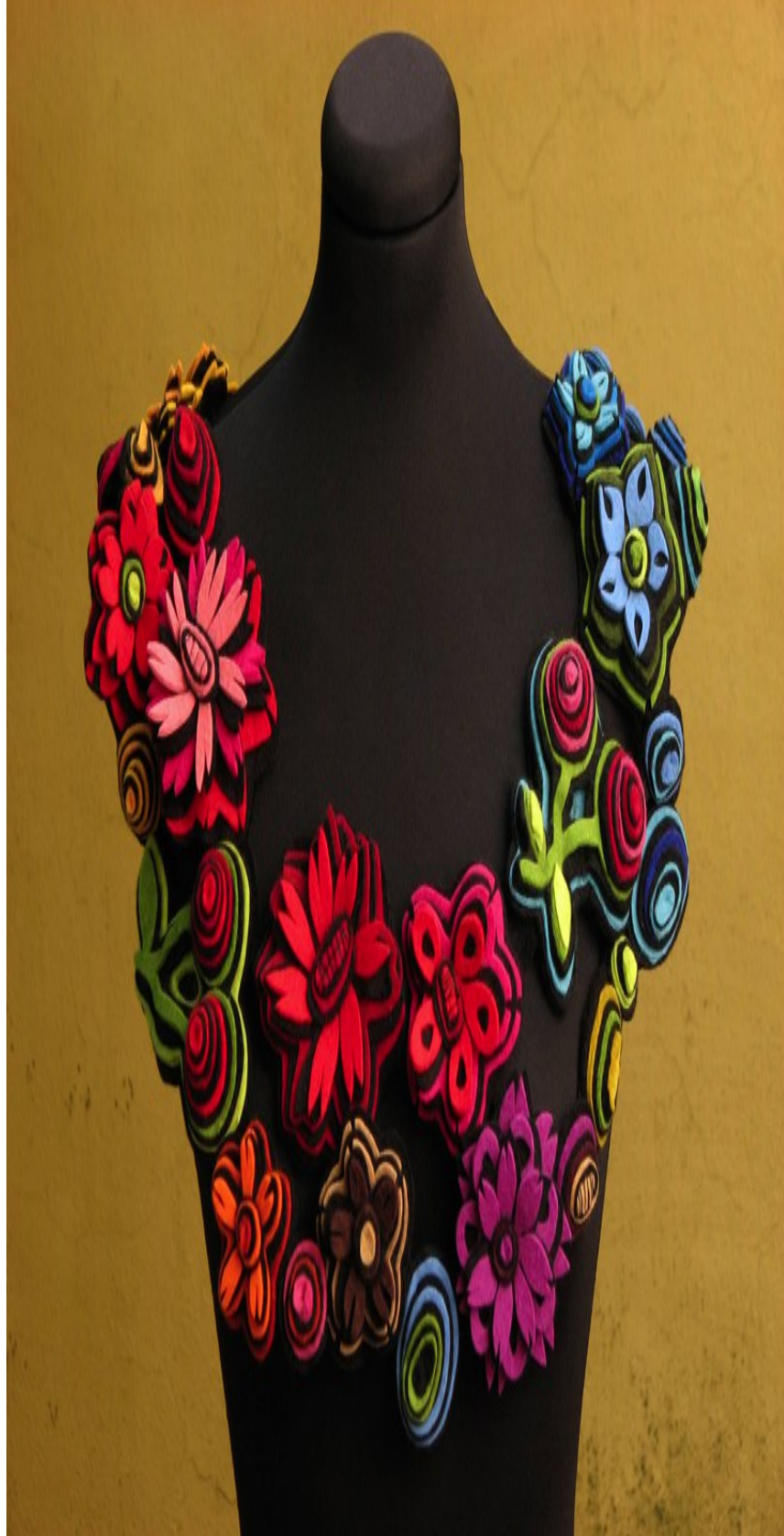
Şekil.7.81. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/ara/KE%C3%87E/2> (14 Kasım 2008)

Şekil.7.82. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/ara/KE%C3%87E/2> (14 Kasım 2008)

Şekil.7.83. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://images.google.com.tr/imgres?imgurl> (14Kasım 2008)

Şekil.7.84. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://images.google.com.tr/imgres?imgurl> (14Kasım 2008)

Şekil.7.85. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://images.google.com.tr/imgres?imgurl> (14 Kasım 2008)

Şekil.7.86. Keçe Kolye.

Kaynak: Erişim:<http://images.google.com.tr/imgres?imgurl> (14 Kasım 2008)

Şekil.7.87. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://images.google.com.tr/imgres?imgurl> (14 Kasım 2008)

Şekil.7.88. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim:<http://images.google.com.tr/imgres?imgurl> (14 Kasım 2008)

Şekil.7.89. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim: <http://bilunsen.blogspot.com/> (1 Aralık 2008)

Şekil.7.90. Keçe Kolye.

Kaynak:Erişim: <http://orgu-cafe.blogspot.com/> (1 Aralık 2008)

Şekil.7.91. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:<http://www.kecesanati.com/2008/08/keceden-toka.html> (1 Ekim 2008)

Şekil.7.92. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/sa%C3%A7-tokas%C4%B1> (13 Ekim 2008)

Şekil.7.93. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7eden-bro%C5%9F>
(13 Ekim 2008)

Şekil.7.94. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:<http://hobigiller.blogcu.com/keceden-cicek-.html>(3 Kasım 008)

Şekil.7.95. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:<http://nergisce.blogspot.com/2008/01/gecen-gn-arkadasima-veni-aldigim.html> (7 Aralık 2008)

Şekil.7.96. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim: <http://hobigiller.blogcu.com/keceden-cicek-.html> (3 Kasım 008)

Şekil.7.97. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7e-tel-toka>
(24 Kasım 2008)

Şekil.7.98. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:<http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.10marifet.org/imaj/betula/shoulderpadhat->
(24 Kasım 2008)

Şekil.7.99. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:http://feltworks.blogcu.com/keceden-yapilmis-tokalar-2_6165241.html (8 Aralık 2008)

Şekil.7.100. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/> (8 Aralık 2008)

Şekil.7.101. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:http://orgumagazasi.blogcu.com/keceden-sac-tokasi-modelleri_4237556.html (28 Ekim 2008)

Şekil.7.102. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:<http://www.cocuklacocuk.com/> (22 Kasım 2008)

Şekil.7.103. Keçe Toka.

Kaynak:Erişim:<http://www.annkaz.com/> (1 Aralık 2008)

Şekil.7.104. Keçe Bileklik.

Kaynak:Erişim:<http://www.loadtr.org/> (10 Aralık 2008)

Şekil.7.105. Keçe Bileklik.

Kaynak:Erişim:<http://boncuktaki.blogcu.com/kece+takilar/> (8 Aralık 2008)

Şekil.7.106. Keçe Bileklik.

Kaynak:Erişim:<http://unaldesign.blogspot.com/> (8 Aralık 2008)

Şekil.7.107. Keçe Bileklik.

Kaynak:Erişim:<http://boncuktaki.blogcu.com/> (8 Aralık 2008)

Şekil.7.108. Keçe Bileklik.

Kaynak:Erişim:<http://boncuktaki.blogcu.com/> (17 Aralık 2008)

Şekil.7.109. Keçe Bileklik.

Kaynak:Erişim:<http://onebenbirsey.blogspot.com/> (20 Kasım 2008)

Şekil.7.110. Keçe Bileklik.

Kaynak:Erişim:<http://onebenbirsey.blogspot.com/> (18 Eylül 2008)

Şekil.7.111. Keçe Bileklik.

Kaynak:Erişim:<http://onebenbirsey.blogspot.com/> (12 Eylül 2008)

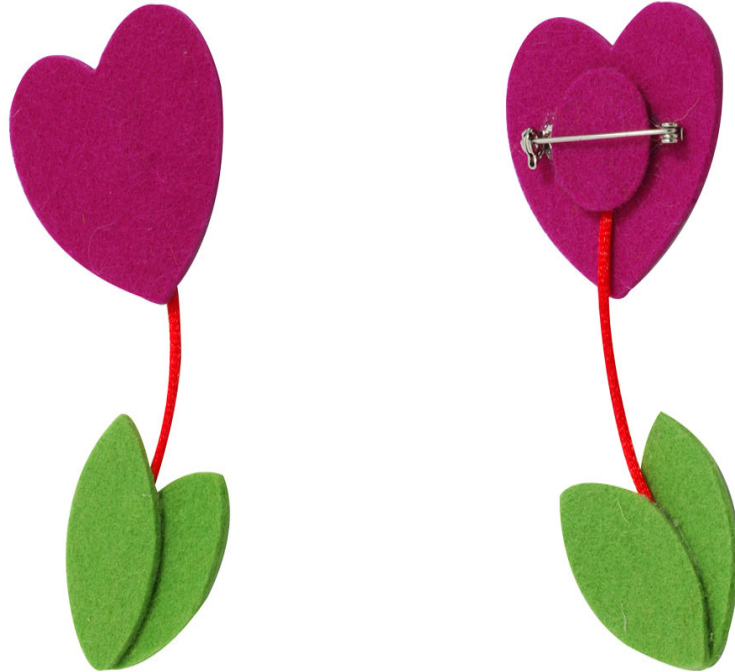
Şekil.7.112. Keçe Bileklik.

Kaynak:Erişim:<http://onebenbirsey.blogspot.com/> (9 Eylül 2008)

Şekil.7.113. Keçe Bileklik.

Kaynak:Erişim:<http://onebenbirsey.blogspot.com/> (12 Eylül 2008)

Şekil.7.114. Keçe Broş.

Kaynak:Erişim:<https://membershiprewards.chichiqueen.com/> (1 Kasım 2008)

Şekil.7.115. Keçe Broş.

Kaynak:Erişim:<https://membershiprewards.chichiqueen.com/> (15 Ekim 2008)

Şekil.7.116. Keçe Broş.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/> (15 Kasım 2008)

Şekil.7.117. Keçe Broş.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/> (10 Aralık 2008)

Şekil.7.118. Keçe Broş.

Kaynak:Erişim:<http://www.forumuz.biz/viewtopic.php?id=3483&action=new> (15 Ekim 2008)

Şekil.7.119. Keçe Broş.

Kaynak:Erişim:<http://www.hediyeler.org/kategori/cicekler/> (5 Kasım 2008)

Şekil.7.120. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://img1.blogcu.com/images/d/i/m/dimurca/collage4wh2.jpg>
(12 Kasım 2008)

Şekil.7.121. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://img1.blogcu.com/images/d/i/m/dimurca/collage4wh2.jpg>
(12 Kasım 2008)

Şekil.7.122. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.kecesanati.com/> (12 Kasım 2008)

Şekil.7.123. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/372> (12 Kasım 2008)

Şekil.7.124. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://biryudumhayatmalla.blogspot.com/2008/08/keeden-yaratilan-gzel-eyler.html> (13 Kasım 2008)

Şekil.7.125. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://marifet.blogcum.com/> (8Aralık 2008)

Şekil.7.126. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/harika-cantalar> (8 Aralık 2008)

Şekil.7.127. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.dantel-modelleri.com/el-orgu-ornekleri/orgu-canta-modelleri/guzel-canta-modeli> (12 Aralık 2008)

Şekil.7.128. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:http://orgumagazasi.blogcu.com/keceden-vapilmis-uc-farkli-renkte-canta-modeli_4238129.html (11 Aralık 2008)

Şekil.7.129. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:http://kujular.blogcu.com/keceden-cantalar_19815331.html
(9 Aralık 2008)

Şekil.7.130. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:http://www.themallselection.com/bags/products_bags_tr.html
(9 Aralık 2008)

Şekil.7.131. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:http://kujular.blogcu.com/keceden-cantalar_19815331.html
(9 Aralık 2008)

Şekil.7.132. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:http://kujular.blogcu.com/keceden-cantalar_19815331.html
(9 Aralık 2008)

Şekil.7.133. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.chichiqueen.com/kategoriler.asp?cat=166&s=1>
(21 Kasım 2008)

Şekil.7.134. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.chichiqueen.com/kategoriler.asp?cat=166&s=1>
(21 Kasım 2008)

Şekil.7.135. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://iciden.blogcu.com/NETTEN+MODELLER/>
(1 Kasım 2008)

Şekil.7.136. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:http://firefly.blogcu.com/keceden-yapilmisesyalar_8584821.html
(1 Kasım 2008)

Şekil.7.137. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.10marifet.org/ima/betula/shoulderpadhat-1> (1 Kasım 2008)

Şekil.7.138. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.10marifet.org/ima/betula/shoulderpadhat-1> (1 Kasım 2008)

Şekil.7.139. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/kece-canta-orelim> (1 Kasım 2008)

Şekil.7.140. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.genckolik.net/hobi-dunyasi/157622-keceden-cantalar.html> (1 Kasım 2008)

Şekil.7.141. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.modaxa.com/moda/assortie felt koleksiyonu ile kisaa hazir olun-770.html> (1 Kasım 2008)

Şekil.7.142. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:http://www.kecesanati.com/2008_08_11_archive.html(1 Kasım 2008)

Şekil.7.143. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:http://www.kecesanati.com/2008_07_01_archive.html(1 Kasım 2008)

Şekil.7.144. Keçe Çanta

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7e%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fmalar%C4%B1>(1 Kasım 2008)

Şekil.7.145. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:http://www.kecesanati.com/2008_07_01_archive.html
(1 Kasım 2008)

Şekil.7.146. Keçe Çanta

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/elyap%C4%B1m%C4%B1/51>
(2 Kasım 2008)

Şekil.7.147. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.sihirlikuyu.net/ork/13398-keceden-canta-ve-cuzdan-modelleri.html> (2 Kasım 2008)

Şekil.7.148. Keçe Çanta

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7edenc%C3%BCzdan-yap%C4%B1m%C4%B1> (2 Kasım 2008)

Şekil.7.149. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:http://www.miraydefteri.com/kece/vontemler/p2_articleid/72
(2 Kasım 2008)

Şekil.7.150. Keçe Çanta.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7e%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fmalar%C4%B1> (4 Kasım 2008)

Şekil.7.151. Keçe Gözlük Kılıfı.

Kaynak:Erişim:http://orgu-cafe.blogspot.com/2008_05_01_archive.html (4 Kasım 2008)

Şekil.7.152. Keçe Gözlük Kılıfı.

Kaynak:Erişim:<http://www.hediveler.org/keceden-gozluk-kilifi-yapimi/> (4 Kasım 2008)

Şekil.7.153. Keçe Gözlük Kılıfı.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/ara/KE%C3%87E/5> (4 Kasım 2008)

Şekil.7.154. Keçe Gözlük Kılıfı.

Kaynak:Erişim:http://firefly.blogcu.com/keceden-vapilmisesvalar_8584821.html
(4 Kasım 2008)

Şekil.7.155.Keçe Bebek Patiği.

Kaynak:Erişim:<http://www.fulresim.com/kece-bebek-patigi-modelleri.html>
(4 Kasım 2008)

Şekil.7.157. Keçe Bebek Patiği.

Kaynak:Erişim:http://kiana.blogcu.com/keceden-carik-ayakkabi-yapma-buyuk-kucuk-herkese-semali_9753171.html (5 Kasım 2008)

Şekil.7.158. Keçe Bebek Patiği.

Kaynak:Erişim:http://secretdesinger.blogcu.com/keceden-yapilmis-cocuklar-icin-patik-modeli_4269303.html (5 Kasım 2008)

Şekil.7.159. Keçe Bebek Patiği.

Kaynak:Erişim:<http://www.hediveler.org/keceden-sirin-bebek-ayakkabisi/> (5 Kasım 2008)

Şekil.7.160. Keçe Bebek Patiği.

Kaynak:Erişim:http://hayalmayal85.blogcu.com/keceden-bebek-ayakkabilari_4492392.html (6 Kasım 2008)

Şekil.7.161. Keçe Bebek Patiği.

Kaynak:Erişim:http://hayalmayal85.blogcu.com/keceden-bebek-ayakkabilari_4492392.html (7 Kasım 2008)

Şekil.7.162. Keçe Bebek Patiği.

Kaynak:Erişim:http://hayalmaval85.blogcu.com/keceden-bebek-ayakkabilari_4492392.html (7 Kasım 2008)

Şekil.7.163. Keçe Bebek Patiği.

Kaynak:Erişim:http://hayalmaval85.blogcu.com/keceden-bebek-ayakkabilari_4492392.html (8 Kasım 2008)

Şekil.7.164. Keçe Bebek Patiği.

Kaynak:Erişim:<http://www.fulresim.com/kece-bebek-patigi-modelleri.html>
(8 Kasım 2008)

Şekil.7.165. Keçe Bebek Patiği.

Kaynak:Erişim:<http://www.fulresim.com/kece-bebek-patigi-modelleri.html>
(8 Kasım 2008)

Şekil.7.166. Keçe Bebek Patığı.

Kaynak:Erişim:<http://www.fulresim.com/kece-bebek-patigi-modelleri.html>
(9 Kasım 2008)

Şekil.7.167. Keçe Bebek Patığı.

Kaynak:Erişim:<http://www.fulresim.com/kece-bebek-patigi-modelleri.html>
(8 Kasım 2008)

Şekil.7.168. Keçe Bebek Çarığı.

Kaynak:Erişim:http://kiana.blogcu.com/keceden-carik-ayakkabi-yapma-buyuk-kucuk-herkese-semali_9753171.html (9 Kasım 2008)

Şekil.7.169. Keçe Bebek Patığı.

Kaynak:Erişim:<http://www.kurdelenakisi.net/kurdele-nakisi-patik> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.170.Keçe Yastık.

Kaynak:Erişim:http://www.miraydefteri.com/ben/kesfiale/p2_articleid/135/com_action/displaycomments (9 Kasım 2008)

Şekil.7.171. Keçe Yastık.

Kaynak:Erişim:http://urun.com/Nu-Ay-Ugur-Bocegi-Kece-Yastik_W0QQidZZ11798810 (9 Kasım 2008)

Şekil.7.172. Keçe Yastık.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/ara/KE%C3%87E/22> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.173. Keçe Yastık.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/ara/KE%C3%87E/22> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.174. Keçe Yastık.

Kaynak:Erişim:<http://www.perdeciler.com/catalog.php?pic=61> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.175. Keçe Yastık.

Kaynak:Erişim:<http://www.perdeciler.com/catalog.php?pic=61> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.176. Keçe Yastık.

Kaynak: Erişim: <http://www.perdeciler.com/catalog.php?id=21> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.177. Keçe Yastık.

Kaynak: Erişim: <http://www.perdeciler.com/catalog.php?id=21> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.178. Keçe Bardak Altlığı.

Kaynak:Erişim:http://www.kadinelilye.com/urun_detay.asp?urun_no=416&dil=1 (9 Kasım 2008)

Şekil.7.179. Keçe Bardak Altlığı.

Kaynak:Erişim:http://www.kadinelilye.com/urun_detay.asp?urun_no=416&dil=2 (9 Kasım 2008)

Şekil.7.180. Keçe Bardak Altlığı.

Kaynak:Erişim:<http://www.annkaz.com/2008/05/deiik-bir-bardak-latl-ve-ay-servisi.html?widgetType> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.181. Keçe Bardak Altlığı.

Kaynak:Erişim:http://firefly.blogcu.com/keceden-vapilmisesyalar_8584821.html
(9 Kasım 2008)

Şekil.7.182. Keçe Bardak Altlığı.

Kaynak:Erişim:http://firefly.blogcu.com/keceden-vapilmisesyalar_8584821.html
(9 Kasım 2008)

Şekil.7.183. Keçe Bardak Altığı.

Kaynak:Erişim:http://www.kadinelikle.com/urun_detay.asp?urun_no=383&dil1
(9 Kasım 2008)

Şekil.7.184. Keçe Bardak Altlığı.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/numerolu-bardak-altligi>
(9 Kasım 2008)

Şekil.7.185. Keçe Bardak Altlığı.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/numerolu-bardak-altligi>
(9 Kasım 2008)

Şekil.7.186. Keçe Bardak Altlığı.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/bardakaltl%C4%B1%C4%9FC4%B1/3> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.187. Keçe Bardak Altlığı.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/bardakaltl%C4%B1%C4%9FC4%B1/3> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.188. Keçe Nazarlık.

Kaynak:Erişim:<http://cicanpe.blogcu.com/++nazarlik+ve+nehaleler/>
(9 Kasım 2008)

Şekil.7.189. Keçe Nazarlık.

Kaynak:Erişim:<http://cicanpe.blogcu.com/++nazarlik+ve+nehaleler/>
(9 Kasım 2008)

Şekil.7.190. Keçe Nazarlık.

Kaynak:Erişim:<http://cicanpe.blogcu.com/keceden-nazarlik-cicekler-4299802.html> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.191. Keçe Nazarlık.

Kaynak:Erişim: <http://cicanpe.blogcu.com/keceden-nazarlik-cicekler-4299802.html> (9 Kasım 2008)

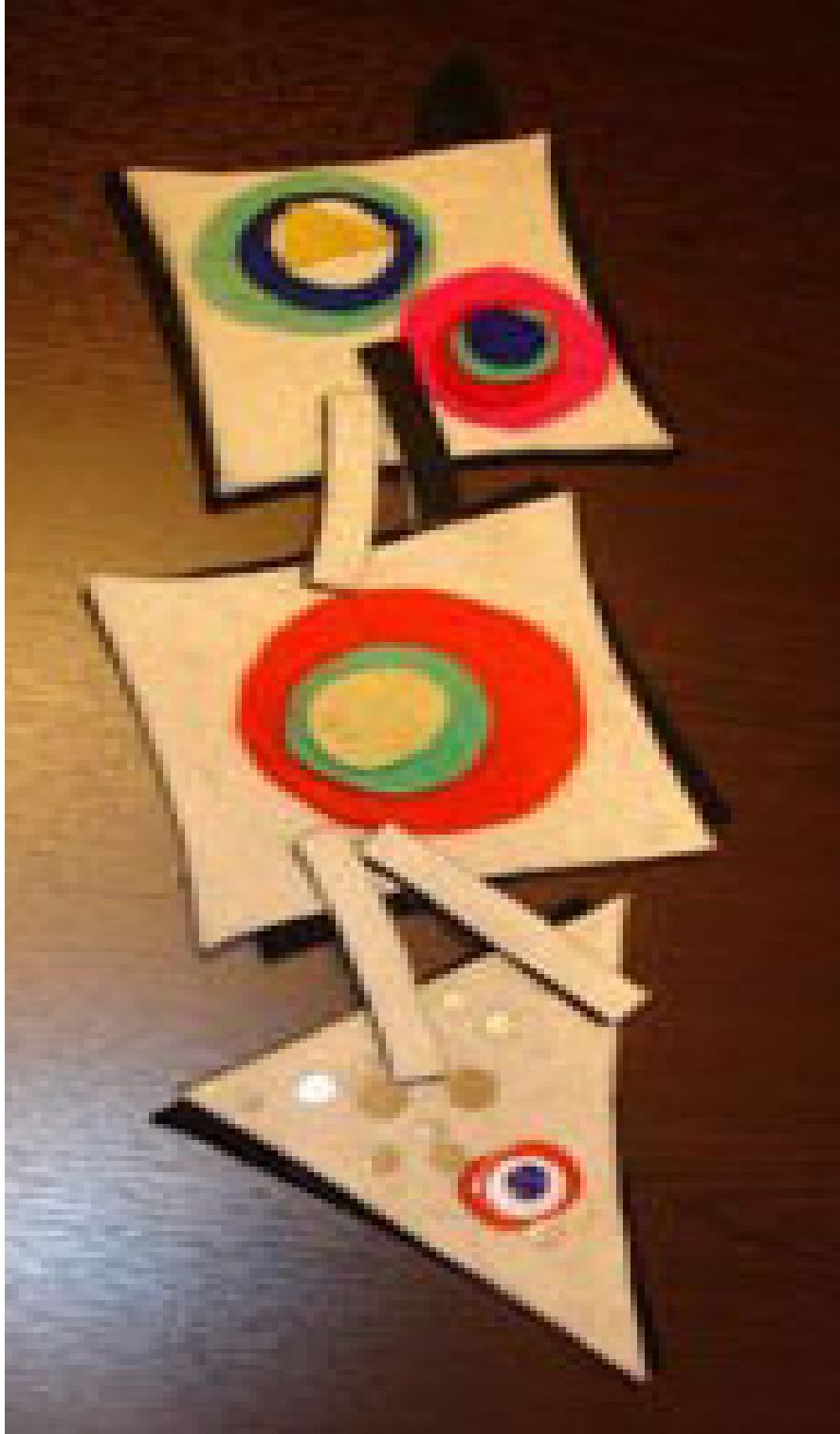
Şekil.7.192. Keçe Nazarlık.

Kaynak:Erişim:<http://rehab.gata.edu.tr/elsanatlar%C4%B1.asp?sub=sergi>
(9 Kasım 2008)

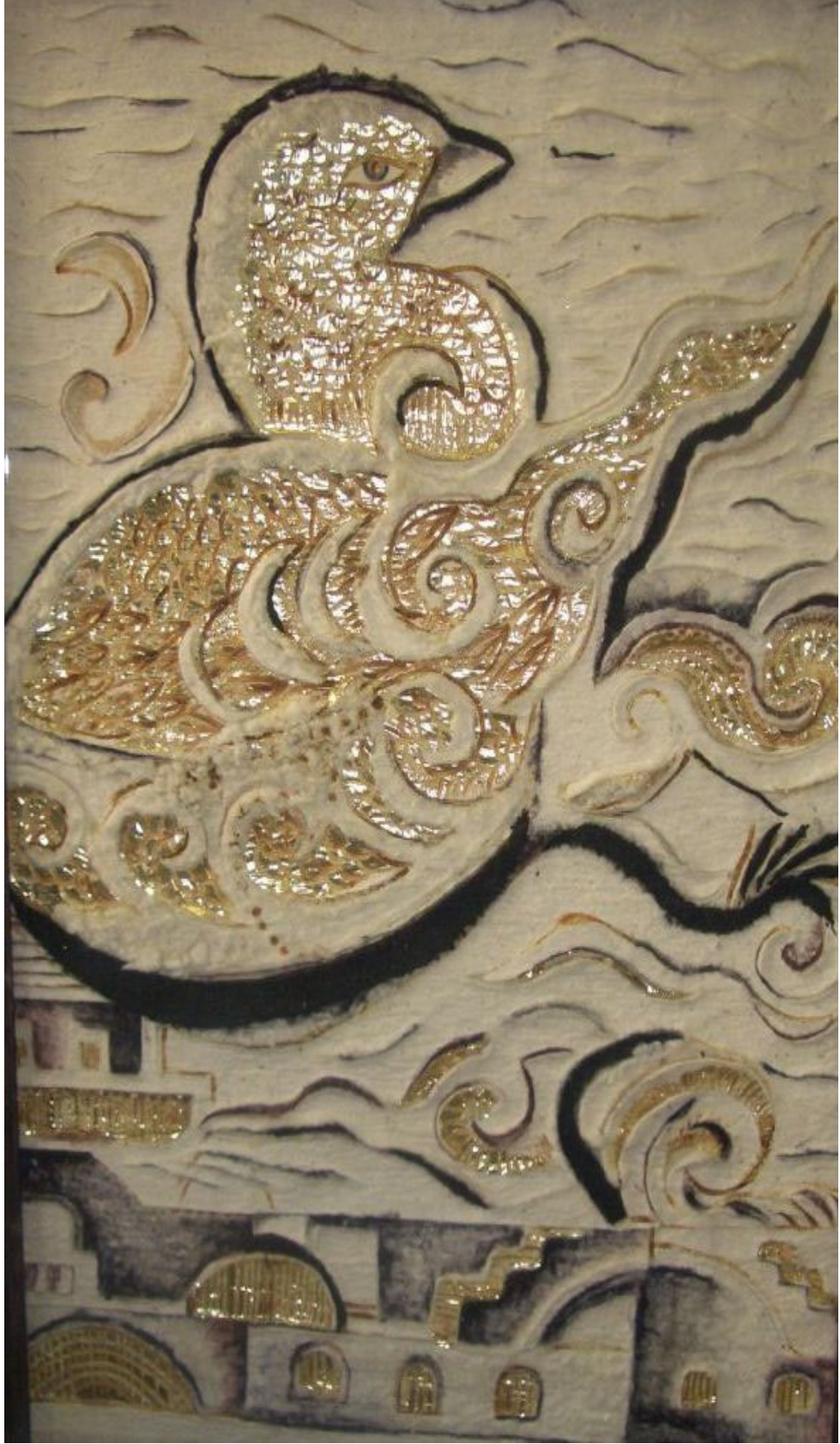
Şekil.7.193. Keçe Nazarlık.

Kaynak:Erişim:<http://hulvavilmaz.blogspot.com/2006/12/2007ye-giri-bayram-ve-elileri.html>(9 Kasım 2008)

Şekil.7.194. Keçe Nazarlık.

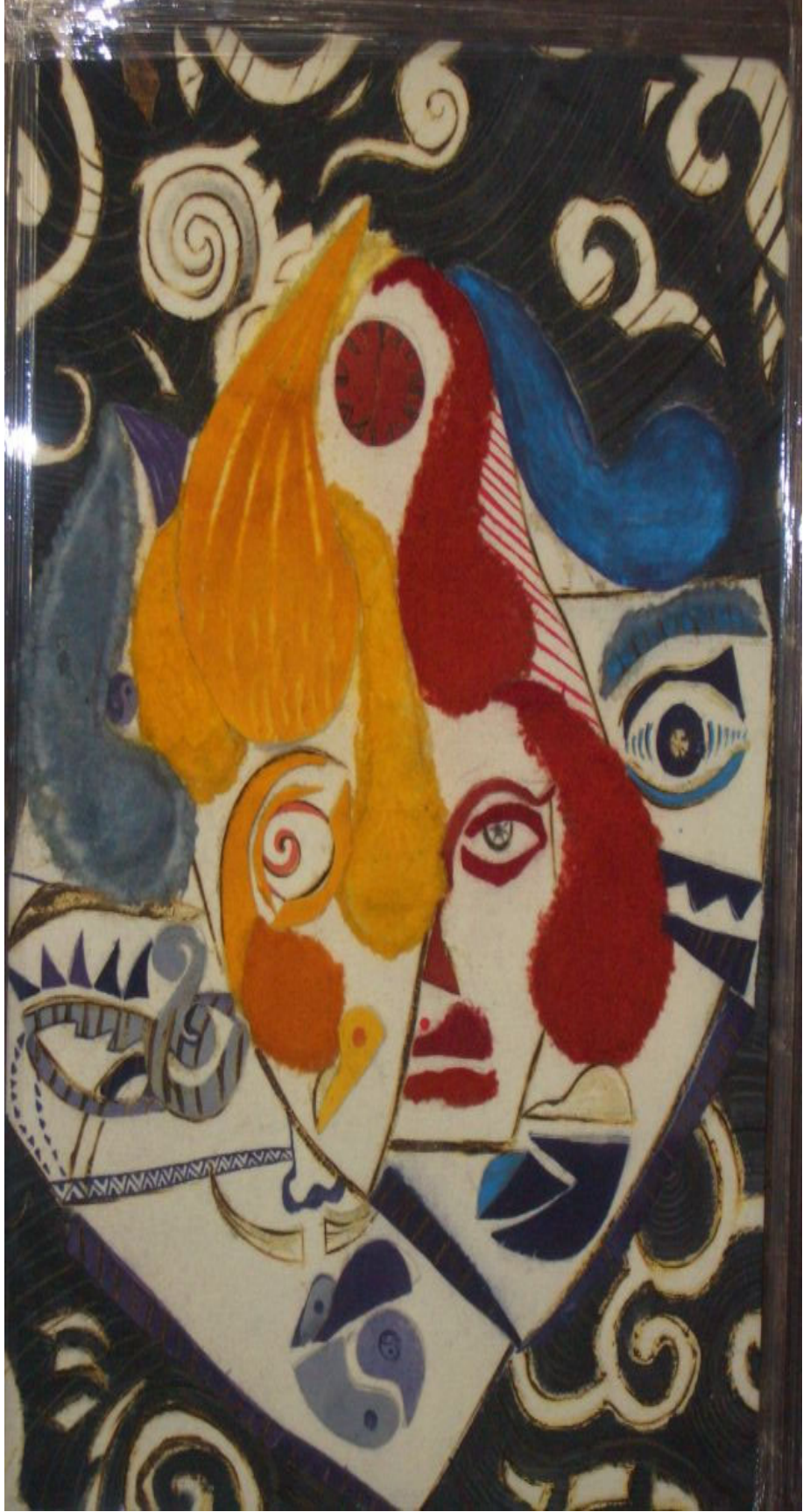
Kaynak:Erişim:<http://www.evliliksepeti.com/?itemId=13683&businessPartnerId=1&catalogId=105> (9 Kasım 2008)

Şekil.7.195. Keçe Duvar Panosu
Kaynak: Nebahat Çağıl (15 Ocak 2004)

Şekil.7.196. Keçe Duvar Panosu.
Kaynak: Nebahat Çağıl (5 Ocak 2007)

Şekil.7.197. Keçe Duvar Panosu
Kaynak: Nebahat Çağıl (5 Ocak 2007)

Şekil.7.198. Keçe Duvar Panosu
Kaynak: Nebahat Çağlı (5 Ocak 2007)

Şekil.7.199. Keçe Duvar Panosu.

Kaynak:Erişim:<http://www.arkeopera.com/tr/content.asp?node=2&ID=81>
(11 Kasım 2008)

Şekil.7.200. Keçe Duvar Panosu.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/nefis-duvar-panosu> (11 Kasım 2008)

Şekil.7.201. Keçe Duvar Panosu.

Kaynak:Erişim:<http://www.kurdelenakisi.net/tag/kece-nakisi-pano-orneklere> (11 Kasım 2008)

Şekil.7.202. Keçe Oyuncaklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7e-bebek> (12 Eylül 2008)

Şekil.7.203. Keçe Oyuncaklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7e-bebek> (15 Eylül 2008)

Şekil.7.204. Keçe Oyuncaklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7e-bebek> (15 Eylül 2008)

Şekil.7.205. Keçe Oyuncaklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7eden-s%C3%BCs> (15 Eylül 2008)

Şekil.7.206. Keçe Oyuncaklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/vazi/keceden-oyuncaklar>(17 Eylül 2008)

Şekil.7.207. Keçe Oyuncaklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7eden-s%C3%BCs>(17 Eylül 2008)

Şekil.7.208. Keçe Oyuncaklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7edens%C3%BCs>
(20 Eylül 2008)

Şekil.7.209. Keçe Oyuncaklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7e-oyuncak>
(20 Eylül 2008)

Şekil.7.210. Keçe Oyuncaklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7e-oyuncak>
(20 Eylül 2008)

Şekil.7.211. Keçe Oyuncaklar.

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7e-oyuncak>
(20 Eylül 2008)

Şekil.7.212. İpod (Müzik Çalar Kılıfı)

Kaynak:Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/ipod-kiliflari> (21 Eylül 2008)

Şekil.7.213. İpod (Müzik Çalar Kılıfı)

Kaynak: Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/ipod-kiliflari> (21 Eylül 2008)

8.KEÇE ÜRÜNLERİNDEN ÖRNEKLER VE DESEN ÇİZİMLERİ

Şekil:8.1. Yaygı Tepme Keçe.

Afyon, Arkeoloji Müzesi, 1987

Kullanım Yeri: Yaygı

Boyutları: En: 130 cm Boy: 290 cm Kalınlık: 1cm

Kullanılan Malzeme: Yün elyafı

Uygulanan Teknik: Tepme keçe

Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

Bezemde Kullanılan Renkler: Kırmızı ve lacivert

Seçilen Konu: Geometrik Bezeme: Dikdörtgen, daire, parabol ve kare

Figürlü Bezeme: Koçboynuzu, kazayağı

Nesneli Bezeme: Çaydanlık

Kompozisyon: Dikdörtgen şeklindeki yaygının kenarında ince ve kalın su kullanılmış ve her iki suda küçük ve büyük zikzak çizgilere yer verilmiştir. Zemininde tekrarlanan beş adet daire sırasıyla çaydanlık, leğenli göl, kafesli göl adı verilen bezemelerde dolgulanmıştır. Dairelerin oluşturduğu boşluklara koçboynuzu motifi yerleştirilmiştir.⁹⁵

⁹⁵ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.153.

Şekil: 8.2. Yaygı Tepme Keçe.

Afyon Arkeoloji müzesi, 1987

Kullanım Yeri: Yaygı

Boyutları: En: 130cm Boy: 295cm Kalınlık: 1 cm

Kullanılan Malzeme: Yün elyafı

Uygulanan Teknik: Tepme keçe

Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

Bezemde Kullanılan Renkler: Kırmızı ve lacivert

Seçilen Konu: Geometrik Bezemeler: Dikdörtgen, daire, parabol, kare, baklava

Anlam yüklü Bezemeler: Kafesli göl, yıldızlı göl, hasır döşeme, sığır sidiği, kırma

Doğadan Stilize Bezemeler: Yıldız. Bitkisel Bezemeler: Dal

Kompozisyon: doğal beyaz zemin üzerine kırmızı ve lacivert renklerle oluşturulan bezemde ince ve kalın suya yer verilmiş ve bu sular parabol şeklindeki geometrik bezemelerle süslenmiş ve aralarına baklavalara yerleştirilmiştir. Zeminde yan yana sıralanmış dairelere (3 adet) yer verilmiştir. Dairelerin kenarları kompozisyona uyum sağlayacak şekilde dilimli; içleri ise sembolik(soyut) bezemelerle dolgulanmıştır. Dairelerin oluşturulduğu köşe boşluklara ise “hasır döşeme” adı verilen motifler yerleştirilmiştir.⁹⁶

⁹⁶ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.155.

Şekil:8.3. Tepme Keçe Kundak.

Afyon Arkeoloji Müzesi, 1987

Kullanım Yeri: Kundak

Boyutları: En: 110 cm Boy: 110 cm Kalınlık: 0.9cm

Kullanılan Malzeme: Yün elyafı

Uygulanan Teknik: Tepme keçe

Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

Bezemde Kullanılan Renkler: Kırmızı ve lacivert

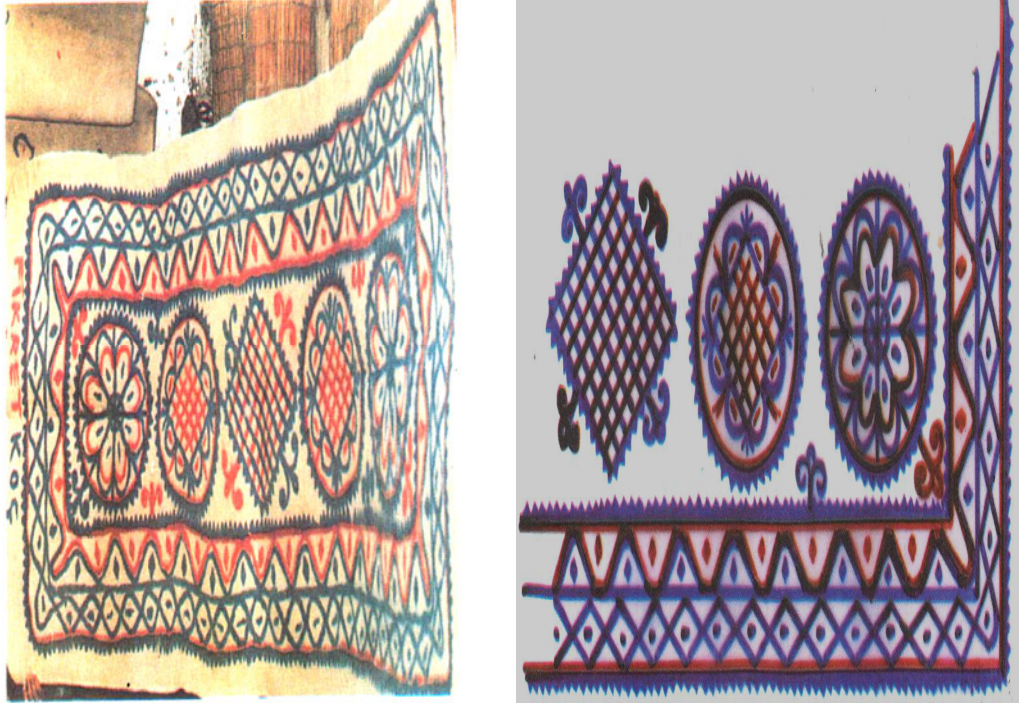
Seçilen Konu: Geometrik Bezeme: Kare, baklava, parabol

Bitkisel Bezeme: Badem, dal

Anlam Yüklü Bezeme: Kırma, sığır sidiği, kertik

Kompozisyon: Kare şeklindeki kundağın kenarında “sığır sidiği” adı verilen bezeme ile su oluşturulmuştur. Zeminde büyük bir baklavaya yer verilmiştir. Baklavanın dış kenarı “kertik” ile bezenmiş içi geometrik biçimlerle dolgulanmıştır. Köşe boşluklarda “dal” adı verilen süsleme öğeleri kullanılmıştır.⁹⁷

⁹⁷ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.171.

Şekil:8.4. Yaygı Tepme Keçe.

Afyon (Atölye), 1992

Kullanım Yeri: Yaygı

Boyutlar: En: 125 cm Boy: 290 cm Kalınlık: 1 cm

Kullanılan Malzeme: Yün elyafı

Uygulanan Teknik: Tepme keçe

Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

Bezemde Kullanılan Renkler: Kırmızı ve lacivert

Desenin Yöredeki Adı: Alaca keçe

Seçilen Konu: Geometrik Bezeme: Dikdörtgen, parabol, baklava, daire

Nesneli Bezeme: Kafes, tavan, deve zinciri

Figürlü Bezeme: Örümcek, deve boynuzu. Bitkisel Bezeme: Dal

Kompozisyon: Dikdörtgen şeklindeki yaygının kenar suyunda “deve zinciri” ve onu izleyen ikinci suyunda “deve zinciri” ve onu izleyen ikinci suyunda “deveboynu” adı verilen bezemeler kullanılmıştır. Zeminin simetrik olarak yerleştirilmiş dört daire ve dairelerin arasında büyük bir baklava bulunmaktadır. Ara boşluklar ve köşeler bitkisel bezemelerle dolgulanmıştır.⁹⁸

⁹⁸ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.179.

Şekil:8.5. Yaygı Tepme Keçe.

Afyon, 1990

Kullanım Yeri: Yaygı

Boyutlar: En: 106 cm Boy: 177 cm Kalınlık: 0.5cm

Kullanılan Malzeme: Yün Elyafı

Uygulanan Teknik: Tepme keçe

Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

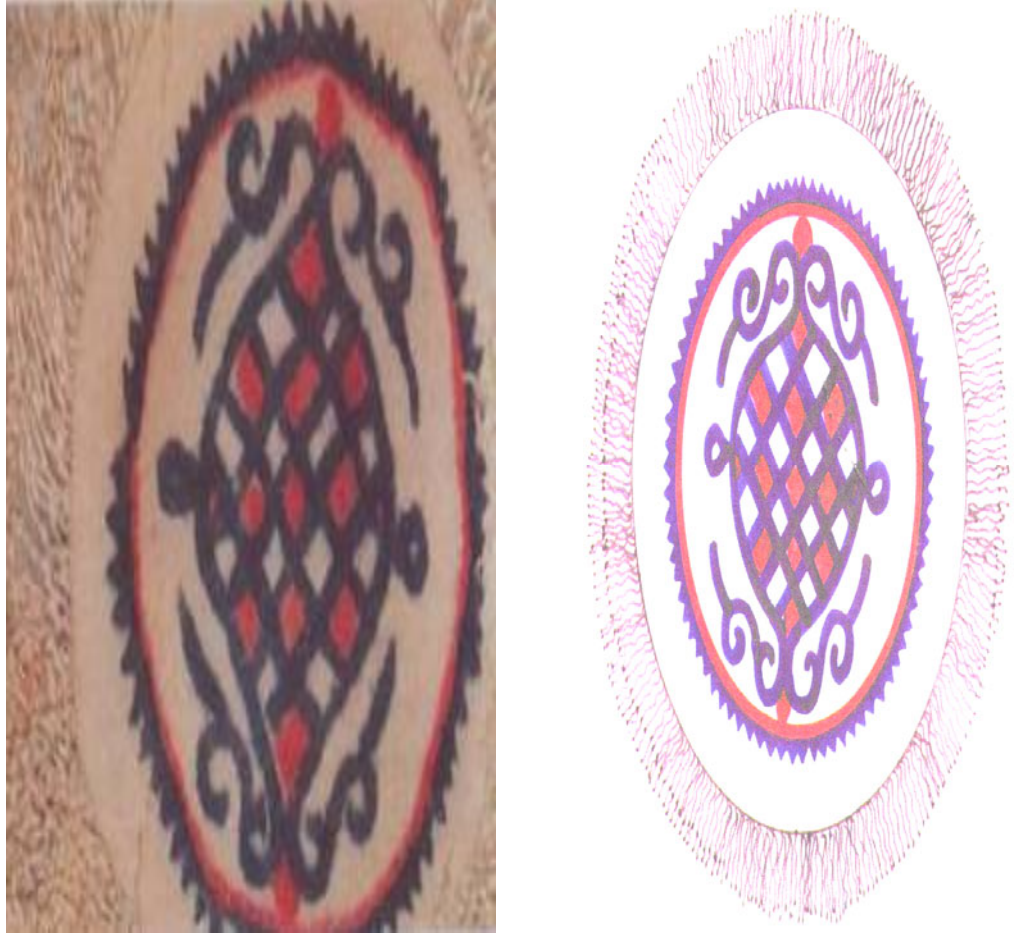
Bezemde Kullanılan Renkler: Kırmızı ve yeşil

Seçilen Konu: Geometrik Bezeme: Dikdörtgen, daire, baklava Bitkisel Bezeme:

Badem, çiçek çanağı, pıtrak, dal. Nesneli Bezeme: Mangal, tavan göbeği

Kompozisyon: Dikdörtgen şeklindeki yaygının kenarında yan yana sıralanan dal motifleri ile ince bir su oluşturulmuştur. Zemininde simetrik yerleştirilen çiçek çanağı, pıtrak ve mangal motifleri kullanılmıştır. Bu bezemeler arasında bulunan dairenin içi tavan göbeği motifi ile dolgulanmıştır.⁹⁹

⁹⁹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.185.

Şekil:8.6. Paspas Tepme Keçe.

Afyon (atölye),1992

Kullanım Yeri: Paspas

Boyutlar: Çap: 77 cm(Saçak hariç)Kalınlık: 1,3 cm Yün ve tiftik

Kullanılan Malzeme: Yün ve tiftik

Uygulanan Teknik: tepme keçe

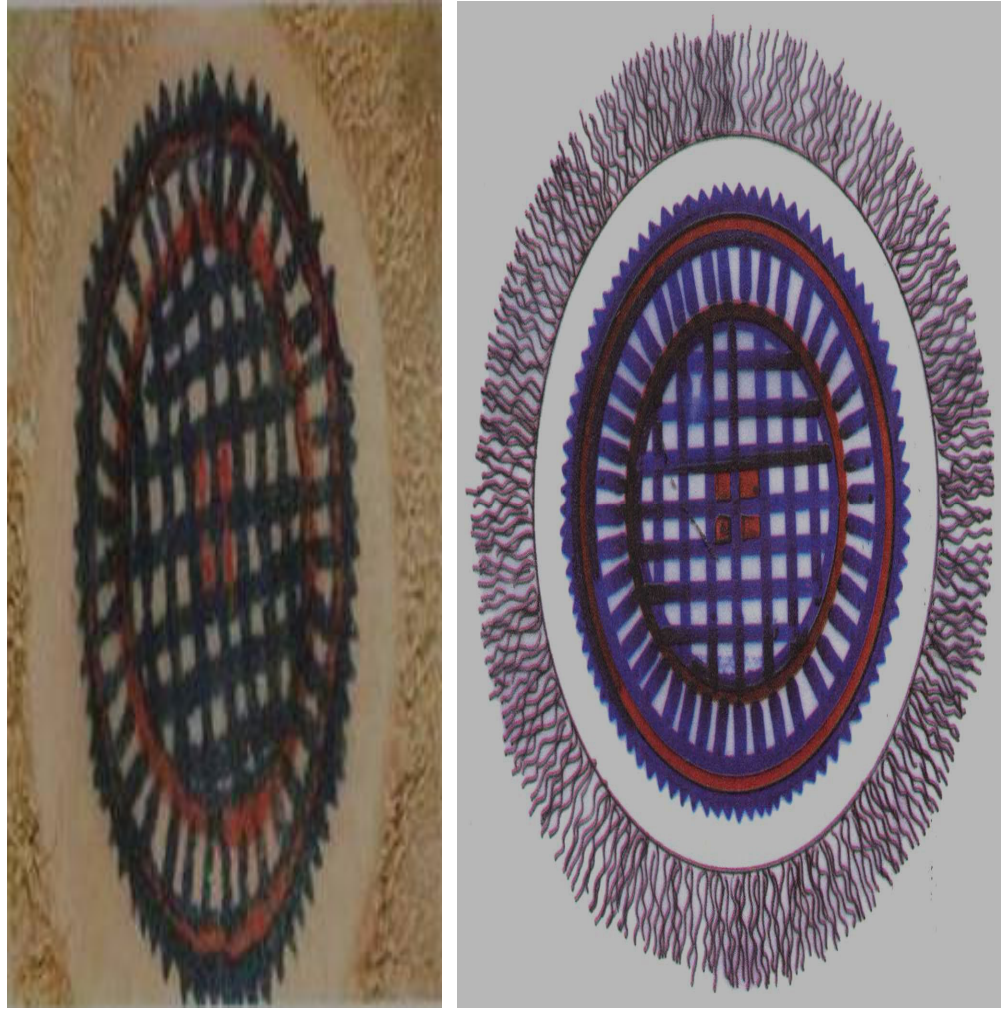
Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

Bezemde Kullanılan Renkler: Kırmızı ve lacivert

Desenin Yöredeki Adı: Genevir ben.

Kompozisyon: Daire şeklindeki paspasın kenarında ince bir suya yer verilmiştir. Yörede kertik adı verilen bu su paspasın formu ile uyum içeri sindedir. Dairenin dış kısmında zemini dolduracak büyüklükte “Genevir ben” adı verilen süsleme ögesi kullanılmış ve kenarı tiftik saçaklarla bezenmiştir.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.196.

Şekil:8.7. Paspas Tepme Keçe.

Afyon(atölye), 1992

Kullanım Yeri: Paspas

Boyutlar: Çap: 79 cm Kalınlık: 1.5cm

Kullanılan Malzeme: Yün ve tiftik

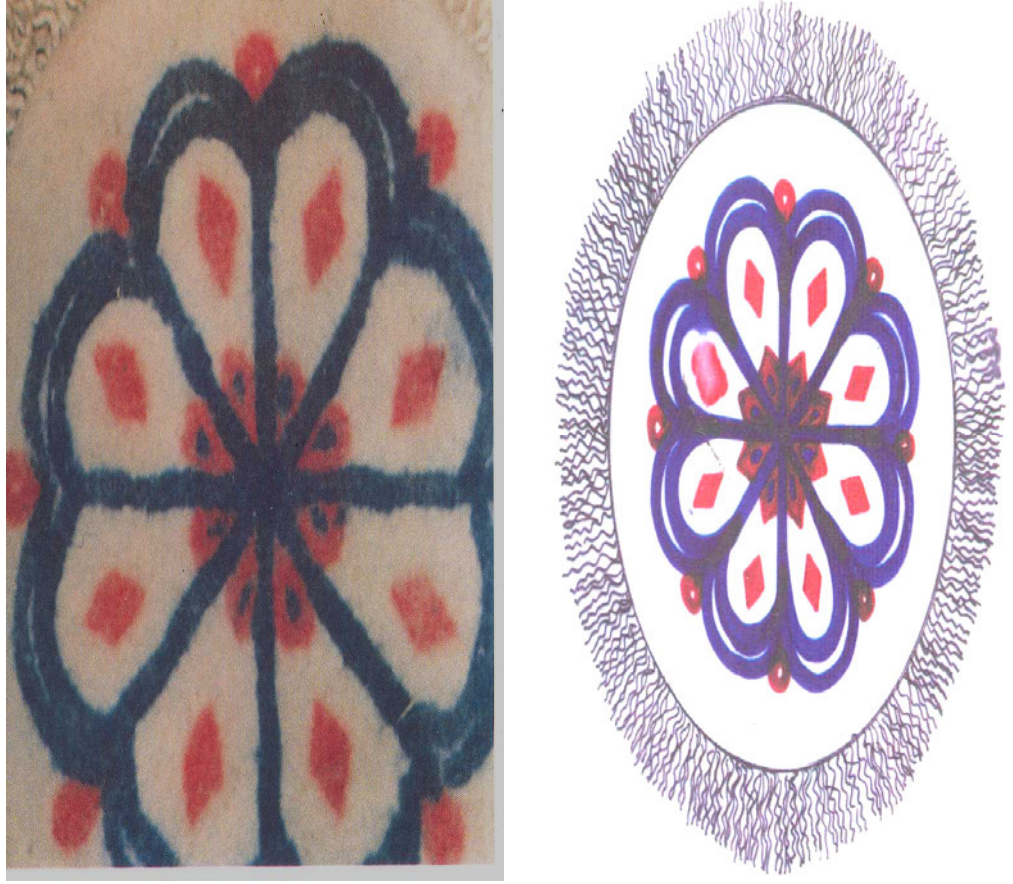
Uygulanan Teknik: Tepme keçe

Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

Bezemde Kullanılan Renkler: Kırmızı ve lacivert.

Kompozisyon: Dış kenar suyunda kertik, onu izleyen kalın suyunda “demiryolu” motifine yer verilen paspasın zemini baklavalarla dolgulanmıştır. Kenarı tiftik saçaklarla süslenmiştir.¹⁰¹

¹⁰¹ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.215.

Şekil:8.8. Paspas Tepme Keçe.

Afyon(Atölye),1992

Kullanım Yeri: Paspas

Boyutlar: Çap: 76 cm Kalınlık: 1,4 cm

Kullanılan Malzeme: Yün ve tiftik

Uygulanan Teknik: Tepme keçe

Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

Bezemde Kullanılan Renkler: Kırmızı ve lacivert

Desenin Yöredeki Adı: Nalçalı göl

Seçilen Konu: Geometrik Bezeme: Daire, baklava

Kompozisyon: Daire şeklindeki paspasın zemininde göl motifini oluşturan baklava, dikey ve yatay çizgilere yer verilmiş elde edilen boşluklar baklavalarla bezenmiştir. Çevresi tiftik saçaklarla bezenmiştir.¹⁰²

¹⁰² Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.217.

Şekil:8.9. Tepme Keçe Çizme

Bulunduğu Yer: Afyon(Atölye), 1992

Kullanım Yeri: Çizme

Boyutlar: Taban Uzunluğu: 27 cm Yükseklik: 15cm

Konç Genişliği: 40 cm

Kalınlık: 1 cm

Kullanılan Malzeme: Yün elyafı

Uygulanan Teknik: Tepme keçe

Zeminde Kullanılan Renk: Açık kahverengi

Desenin Yöredeki Adı : - - -

Kompozisyon: Tepme keçe tekniği ile elde edilen çizmenin konç kısmı dilimlidir.¹⁰³

¹⁰³ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.231.

Şekil:8.10. Tepme keçe ve applike ile yapılmış Kundak örneği.

Konya Etnografya Müzesi,20.yy

Kullanım Yeri: Kundak

Boyutları: En: 74cm Boy: 116cm Kalınlık: 1,5 cm

Kullanılan Malzeme: Yün elyafi, saten ve patiska, düğme Tepme keçe ve applike

Uygulanan Teknik: Tepme keçe ve applike

Zeminde Kullanılan Renk: Kırmızı

Bezemde Kullanılan Renkler: Pembe, yeşil, siyah, sarı

Seçilen Konu: Geometrik Bezeme: Daire, dikdörtgen, üçgen Bitkisel Bezeme: Çiçek

Kompozisyon: Tepme keçe tekniği uygulanmış kundağın zemini kırmızı renktedir. Köşeleri yuvarlak ve üzeri hareli görünüştedir. Kundağın üst kısmında yer alan dikdörtgenin üç kenarında kırmızı ve yeşil, alt kenarında san ve siyah saten kumaştan şerit oluşturulmuştur. Üçgenlerin karşılıklı ve yan yana sıralanması ile oluşan bu suyun meydana getirdiği dikdörtgende beyaz patiska kullanılmış ve bu boşluk yeşil, pembe renklerde büzgü tekniği ile elde edilmiş olan üç adet gülle bezenmiştir. Güllerin ortalarına düğme dikilmiştir.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.237.

Şekil:8.11. Tepme Keçe Seccade

Konya Etnografya Müzesi,20.yy

Kullanım Yeri: Seccade

Boyutları: En: 93 cm Boy: 155 cm Kalınlık: 0.7cm

Kullanılan Malzeme: Yün elyafı, yün ipliği, klaptan

Uygulanan Teknik: Tepme keçe ve işleme, harç

Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

Bezemde Kullanılan Renkler: Mor, yeşil, kırmızı, sarı, mavi, kahverengi, turuncu

Seçilen Konu: Geometrik Bezeme: Dikdörtgen, daire

Bitkisel Bezeme: Çiçek, dal, yaprak

Nesneli Bezeme: Mihrap, cami, minare, kandil, âlem

Figürlü Bezeme: Kelebek

Kompozisyon: Seccadenin çevresinde işleme tekniği uygulanan ince bir su bulunmaktadır. Zeminde cami şeklinde mihrap, tabanlılık kısmında karşılıklı mihrap sütunu yer almıştır. Mihrap da biri uzun ikisi kısa üç kandil kullanılmıştır. Caminin dört adet minaresi, orta ana kubbe üzerinde ve yanlardaki küçük kubbeler üzerinde âlem bulunmaktadır. Köşelerde kelebeklere yer verilmiş ve etrafı ipek saçaklarla süslenmiştir.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.241.

Şekil:8.12. Tepme Keçe Seccade

Konya Etnografya Müzesi, 20.YY

Kullanım Yeri: Seccade

Boyutları: En: 78 cm Boy: 120 cm Kalınlık: 0,5 cm

Kullanılan Malzeme: Yün elyafı, orlon iplik, pullu sim saçak

Uygulanan Teknik: Tepme keçe ve işleme tekniği

Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

Bezemde Kullanılan Renkler: Kırmızı, yeşil, mavi, mor kahverengi, bordo

Seçilen Konu: Geometrik Bezeme: Dikdörtgen

Bitkisel Bezeme: Stilize çiçek, yaprak ve dal

Nesneli Bezeme: Mihrap, kandil

Kompozisyon: Seccadenin zemininde doğal beyaz tepme keçe kullanılmıştır. Dörtkenarında stilize çiçek, yaprak ve dallardan oluşan suyu bulunmaktadır. Mihrap sütunları kenar suyu ile uyum içindedir. Seccadenin sütun başlıklarından çıkan zengin bitkisel bezemeler alınlıkta birleşerek mihrabı oluşturmuştur. Mihraptan sarkan kandilin iki yanında saçaklar bulunmaktadır. Tabanlığa bitkisel bezemeli bir motif yerleştirilmiş ve çevresi pullu sim saçakla süslenmiştir. ¹⁰⁶

¹⁰⁶ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.261.

Şekil:8.13. Tepme Keçe Fes.

Konya Etnografya Müzesi,

Kullanım Yeri: fes

Boyutları: Baş Çevresi: 57 cm Yükseklik: 12cm Kalınlık:0.5cm

Kullanılan Malzeme: Yün elyafı, san sim, naylon kumaş

Uygulanan Teknik: Tepme keçe

Zeminde Kullanılan Renk: Siyah

Bezemedeki Kullanılan Renkler: Kırmızı ve sarı

Seçilen Konu: Bitkisel Bezeme: Fesin üzerine sarılan kumaşta stilize bitkisel bezemeler kullanılmıştır.

Kompozisyon: Tepme keçe tekniği ile yapılan ve siyah renkte olan fesin etrafına kırmızı naylon ve üzeri san simli sargı dolanmıştır. Tepesine bir püskül bağı yerleştirilmiştir.¹⁰⁷

¹⁰⁷ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.270.

Şekil:8.14. Tepme Keçe Paspas.

Eskişehir Yunus Emre Mal Hatun Müzesi

Kullanım Yeri: Paspas

Boyutları: En: 35 cm Boy: 45 cm Kalınlık: 1 cm

Kullanılan Malzeme: Yün elyafı

Kullanılan Teknik: Tepme keçe

Zeminde Kullanılan Renk: Doğal beyaz

Bezeme Kullarılan Renkler: Siyah, bordo, mavi, sarı

Geometrik Bezeme: Kare

Doğadan Stilize Bezeme: Yıldız

Kompozisyon: Zemini doğal beyaz olan paspasın kenarı bordo ve siyah renkte zikzak çizgilerden oluşan su ile çevrelenmiştir. Zeminde köşe dolgusu olarak kullanılan üçlü ve yuvarlak bezemeler paspasın suyu ile uyum içerisinde. Ortasında siyah renkte beş köşeli yıldız yer verilmiş, yıldızın uçları sarı renkli beneklerle bezenmiştir.¹⁰⁸

¹⁰⁸ Cavidan Başar Ergenekon, **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, Ankara, T.C.Kültür Bakanlığı, 1999, s.309.

SONUÇ

Keçe, hayvansal liflerden genellikle yünün ısı, nem, basınç altında, su ve sabun yardımıyla birbirlerine kenetlenmelerini sağlayarak oluşturulan dokudur. Dünyanın bilinen en eski dokuma olmayan tekstil ürünüdür.

Türklerin günlük yaşamında önemli bir yeri olan ‘keçe’ sözcüğü, ‘kidhiz/ kidiz/ kiz/ kiiz/ kiyiz/ şeklinde adlandırılmıştır. Tepme keçe veya fabrikasyon olarak üretimi yapılan keçe yapımında, koyunun var olduğu her coğrafyada keçe üretilmiştir. Koyunyünü dışında, tavşan, lama, deve ve tiftik keçisi yünleri de kullanılmıştır.

Türk el sanatlarının en eski tekniklerinde biri olan keçe sanatı; Orta Asya’ya özgü göçebe yaşam biçiminin bir ögesi olarak gelişmiş ve göçer kültürlerinde keçe yaşamsal önem taşımaktadır. Yaşadıkları çadırları, giysileri, nazarlıkları dahi hep keçeden yapmışlardır. Pazırık kurganlarından çıkan keçe örnekleri, keçe kültürünün en eski kalıntılarıdır. Pazırık kurganlarında at iskeletleri ile birlikte birçok tepme keçe eyer örtüsü bulunmuştur. Genellikle dağ keçisi, geyik, aslan gibi hayvanların mücadelelerini konu alan kompozisyonlara veya bitkisel bezemelere yer verilen bu eyer örtülerinin kenarları sarkar kordonlarla veya püsküllerle zenginleştirilmiştir.

Türk kültür tarihi içerisinde keçe ürünlerinin en erken örnekleri Hunlara aittir. Türk boyları çadırlarının dışında kullandıkları keçeleri aynı zamanda çadırlarının içini döşemede de kullanmışlardır. Hunların yaşamı bozkır yaşama ile bütünleştiğinden, bezemelerde kullandıkları keçeleri aynı zamanda çadırlarının içini döşemede de kullanmışlardır. Genellikle yer örtüsü olarak yapılan bu ürünlerde hayvansal figürler dışında, geometrik, bitkisel motiflerle birlikte insan figürleri ile oluşturulan kompozisyonlarında applike tekniği uygulamışlardır.

Selçuklular döneminde keçe sanatı önemini korumuş gerek evlerinde örtü, gerekse giysilerinde keçeye büyük önem göstermişlerdir. Konya keçe sanatının merkezi olmuştur. Mevlana’nın 13.yüz yılında Konya’ya gelmesi ve Mevlevi tarikatını kurması ile birlikte; yanında bulunan üyeler de giyim-kuşamlarında keçe tekniği ile elde edilen ürünleri kullanmaya başlamışlardır. Özellikle Ahiler, baş giysilerinde tepme keçe külahları kullanmışlardır.

Osmanlı imparatorluğunda keçeye günlük yaşantıda fazlasıyla önem verilmiş ve kullanılmıştır. Keçeden yapılan hayvan örtüleri, çizmeler, çadırlar ve bunun gibi ürünler eski yerini ve önemini sürdürmüştür.

Bu ürünlerin yanı sıra Osmanlı döneminde yeni çeri askerlerinin giydikleri baş giysilerinde (börklerde) dönemlerinin sembolü haline gelen feslerde, halk tarafından kullanılan külahlardan tepme keçecilik sanatı yoğun şekilde uygulanmıştır.

Keçe çok iyi bir yalıtım malzemesi olarak sıcaktan ve soğuktan korur. Su geçirmedi için bir tür yağmurluktur. Aynı zamanda çok zor alev aldığı içinde iyi bir koruyucudur.

Keçeleşme, yün liflerinin üzerinde bulunan hücrelerin su ve sabun ile ıslatılıp elle veya makineyle dövülmesiyle meydana getirilir. Keçe sanatında genellikle, geleneksel araçlardan yararlanılmaktadır. Bunlar hasır, sepki (çubuk), makas, boya kazanı ve ocaktır. Yün atmak için gerekli olan yay ve tokmağın yerini hallaç makineleri almıştır. Tepme işleminde ise, insan gücünün yerini keçe tepme makineler almaya başlamıştır. Teknolojik gelişmelerin sonucu olan bu araçlar dışında üretimler yoğun emekler sarf edilerek yapılmaktadır.

Atölyelerde yörelere özgü desen, renk, motiflerle bezenen desenli veya desensiz üretilen bu ürünlerin geçmişte kullanım yerleri ile benzer üretimlerle; yaygı, yolluk, seccade, yastık, eğer örtüleri, paspas, kundak, çadır gibi ev eşyası yapılmıştır. Bunun yanı sıra kepenek, yelek, heybe, çizme, çorap, patik ve bunun gibi giyim eşyası da yapılmaktadır.

Gerek desenli, gerek desensiz ürünlerin zemininde genellikle yün elyafının sahip olduğu doğal renklerden yararlanılmaktadır. Bu özelliğe sahip yün renkleri arasında birinci derecede doğal beyaz, ikinci derecede doğal kahverengi ve üçüncü derecede doğal siyah kullanılmaktadır. Yün elyafının doğal renkleri dışında farklı bir rengin zeminde kullanılması istendiğinde sentetik boyar maddelerle(elyaf halinde)renklendirme yapılmaktadır. Tepme keçe ürünlerin bezemelerinde yörelere göre değişiklik gösteren çeşitli renkler kullanılmaktadır. Kırmızı yoğunluğu oluşturmuş lacivert, bordo, doğal beyaz ve kahverengi de kullanılmıştır.

Tepme keçe yaygılarda geometrik bezeme çeşitlerinden dikkörtgen, baklava, üçgen, kare, zincir ve sekizgene yer verilmiştir. Bu bezeme çeşitlerinden olan dikkörtgen, yaygıların tamamında kullanılmıştır. Bunların yanı sıra dal, çiçek, badem, gül, lale gibi bitkisel bezeme çeşitleri de yine kullanılmıştır.

Tepme keçe seccadelerde de geometrik bezemeler, figüratif ve bitkisel bezemeler kullanılmış, bu bezeme çeşitlerini doğadan stilize, anlam yüklü ve figürlü süslemeler izlemektedir.

Tepme keçe atölyelerinde geleneksel kullanım alanları dışında günümüz ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilen, gerektiğinde dekorasyon da kullanılabilecek türde üretilen paspaslar; yörelere özgü renk, motif ve desenlerle bezenmiştir. Dikdörtgen, kare veya daire şeklinde üretilen tepme keçe paspaslar; küçük boyutlara sahip olmaları ve kolay taşınabilme özelliğinde bulunmalarından dolayı da ayrıca hediyelik eşya yönünden de uygunluk göstermektedir. Tepme keçe tekniği ile elde edilen ve günümüzde kırsal kesimde çobanların özel giysilerini oluşturan kepenekler ise başlıklı ve başlıksız olarak üretilmektedir. Ayrıca desenli veya desensiz olarak üretilen kepeneklerin desenli çeşitlerinde doğadan stilize, geometrik, figüratif, sembolik(soyut), bitkisel ve yazılı bezemelere de yer verilmiştir. Göğüs kısmında ise doğadan stilize edilen ay ve yıldız da yapılmaktadır.

Keçe çizmeler kullanım amaçlarına göre tam veya yarım olmak üzere iki şekilde üretilmiştir. Sade veya bitkisel motiflerle bezenmiş keçe çizme örnekleri bulunmaktadır. Tepme keçe başlıkları da kullanım yerlerine göre çeşitlilik göstermiş; sikke, fes ve arakiye türünde olan bu ürünlerin boyutları da birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Bu başlıkların tamamı neredeyse desensizdir. Feslerin çerçevelerinde değişik materyaller kullanılmış, keçe sarıkların tepelerine püsküller takılmıştır.

Tepme keçe örnekleri arasında bulunan kapı perdesi, keçe pano, heybe, yelek, sedir keçesi, nazarlıklarda yöresel desen, renk ve motiflerle bezenmişlerdir.

Sonuç olarak, geçmişten günümüze Türk kültür tarihi içerisinde önemli bir yeri olan keçecilik sanatının yaşatılması için bugüne kadar keçe ile yapılan çalışmalar göz önünde bulundurularak yeni tasarımlara yol açmak gerekmektedir. Keçe, dünyanın dört tarafında özellikle Amerika, İngiltere, Hollanda, Almanya, gibi ülkelerde çok uzun zamandır kullanılmakta ve kişiye özel moda tasarımcılarının sonsuz yaratıcılıklarında kullandıkları bir malzeme olarak hak ettiği değeri bulmaktadır. Bu ülkelerde birçok sanatçı yıllardır tasarımın sınırlarını zorlamakta, ressamlar ve heykeltıraşlar bu malzeme ile inanılmaz sanat eserleri yaratmaktadırlar. Ancak son yıllarda keçe ülkemizde de büyük kentlerdeki sanatçılar, tasarımcılar ve modacılar tarafından kişiye özel tasarımlar şeklinde kullanıma sunulmaya başlanmıştır.

Keçe ile günümüzde elbise, şapka, şal, terlik, çarık, örtü, yastık, battaniye, çanta, abajur, takı, süs eşyası ve çok daha çeşitli ürünler yapılmaktadır. Özellikle bebek ve çocuk ürünlerinde keçe tamamen doğal olması nedeni ile tercih edilmektedir.

Bu bölümde belirtilen tepme keçe sanatı geleneksel değerlerinin korunması yanında günümüz ihtiyaçları doğrultusunda ev dekorasyonuna, giyim ve giyim aksesuarlarına açıklık getirmesi nedeniyle örnek keçe ürünlerinin resimleri konulmuştur. Bu nedenle keçe yüzeylerin çeşitli tekniklerle bütünleştirildiği ve farklı alanlara uyarlandığı örnek tasarım çalışmalarına da yer verilmiştir.

KAYNAKLAR

- ARSEVEN, Celal Esad; **Türk Sanat Tarihi**, Sanat Ansiklopedisi, Cilt, II, İstanbul, 1955
- DEDEOĞLU, Abdülkadir; **Osmanlılar Albümü**, Osmanlı Yayınları, İstanbul, 1972
- DİYARBEKİRLİ, Nejat; **Hun Sanatı**, Kültür ve Sanat, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 1992
- ERDENTUĞA, Nermin; **Türk Etnografya Çalışmaları**, Türk Etnografya Dergisi, IX Sayı, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1967
- ERGENEKON, Cavidan Başar; **Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik Ve Kullanım Özellikleri**, T.C.Kültür Bakanlığı, Ankara, 1999
- GÜRCAN, Adnan; **Yün İplikçiliği II**, Ege Üniversitesi Çoğaltma Yayınları, İzmir, 1992
- KAFADAR, Cemil; **Anadolu Kadınının 9.000 Yılı**, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, İstanbul, 1993
- MÜLAYİM, Selçuk; **Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları:503, Ankara, 1982
- ÖĞEL, Bahaeddin; **Doğu Göktürkleri Hakkında Vesikalar ve Notlar**, Sayı XXI, Ankara, 1957
- ÖNEY, Gönül; **Anadolu Selçuklu Mimari Süsleme ve El Sanatları**, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 1988
- SARI, Özcan; **Yün Liflerinin Oluşumu ve Yapısı**, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, İzmir, 1982
- SARIOĞLU, Esin; Haliç Üniversitesi, Ders Notları,(25 Kasım 2008)
- SEYFETTİN, Ahmet Şimşek; **Mensucat Öyküleri Öykülerle Mensucat Tarihi**, Öztürk Matbaası, İstanbul, 1973
- Haliç Üniversitesi, Ders Notları, (25 Kasım 2008)
- Nebahat Çağıl, Keçe Ceket Tasarımı (15 Mart 2004)
- Nebahat Çağıl, Keçe Yelek Tasarımı (10 Mart 2005)
- Erişim:<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ke%C3%A7e> (16 Ekim 2008)
- Erişim: <http://www.baktabul.com/turk-dunyasi-ve-kulturu/130613-hunlar-doneminde-tepme-kececilik-tepme-kececilik-hakkinda.html> (12 Ekim 2008)

Erişim: http://www.kulahaber.net/haber.php?haber_id=83 (17 Eylül 2008)

Erişim: <http://www.akisorme.com/iplik.htm> (12 Eylül 2008)

Erişim: <http://www.e-catalog.net/katalog-catalog-catalogue/CAM-BAZ/Zincirli-kece-kolye-f072.html> (2 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.genctekno.net/forum/kece-ve-kececilik-anadolu-selcuklulari-doneminde-tepme-kececilik-orta-asya-8217-dan-gunumuze-tepme-keceler-t96066.html?p=107282> (1 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.sindirgi.bel.tr/asama.htm> (12 Kasım 2008)

Erişim: <http://erdemliinsan.azbuz.com/blog/yazi/oku/5000000003502449/Kece-yapimi> (8 Eylül 2008)

Erişim: http://www.conkece.com/tirede_kece_yapimi.htm (1 Eylül 2008)

Erişim: <http://www.huzurticaret.com/contalikmlz.html> (11 Eylül 2008)

Erişim: http://www.kenthaber.com/Arsiv/Haberler/2007/Aralik/11/Haber_302492.aspx (12 Eylül 2008)

Erişim: <http://www.degirmenselale.com/html/tire+kececilik.html> (19 Ekim 2008)

Erişim: http://guvenkece.blogcu.com/kece-ve-kepenekcilik_2910005.html (19 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.anamurunesesi.com/kultur/dokumalar/kece.htm> (19 Ekim 2008)

Erişim: http://www.thy.com/trTR/skylife/archive/tr/2002_11/konu12.htm#1 (12 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.sutlas.gen.tr/gzk-15.htm> (15 Kasım 2008)

Erişim: http://mtad.humanity.ankara.edu.tr/IV2_Haziran/16_MTAD_4-2_NY%FDId%FDz_7-30.pdf (22 Eylül 2008)

Erişim: <http://www.baktabul.com/turk-dunyasi-ve-kulturu/130613-hunlar-doneminde-tepme-kececilik-tepme-kececilik-hakkinda.html> (13 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sutlas.gen.tr/gzk-15.htm> (2 Eylül 2008)

Erişim: http://yoruklerturkmenler.blogspot.com/2008/04/sarikeliler_29.html (2 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.isparta.gov.tr/verel/isparta.php> (2 Aralık 2008)

Erişim: http://www.fotografya.gen.tr/issue-14/E_yaziciindex.html (2 Aralık 2008)

Erişim: <http://www.uurgezer.net/semencilik-t90241.html> (2 Aralık 2008)

Erişim: <http://anadolutarihi.blogcu.com/page2> (3 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.hayatmarkalama.com/komurbaski.htm> (1 Kasım 2008)

Erişim: http://urun.gittigidiyor.com/ESKI-NAMAZLIK-KECE-UZERINE-EL-ISI_W0Q0idZZ7685153 (1 Kasım 2008)

Erişim: http://www.urfahoy.com/erkek_giysisi.htm (1 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.konyasema.org/skk.htm> (1 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.kemalelitemiz.com/archives/category/turk-sanati/kece-ve-kececilik> (1 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.efrasyap.com/Icerik/IcerikDetay.aspx?IcerikID=620> (1 Aralık 2008)

Erişim: <http://www.degirmenselale.com/html/tire+kececilik.html> (23 Kasım 2008)

Erişim: http://seapearl.blogcu.com/keceden-cok-guzel-elbise-modelleri_4564085.html (9 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.flyingsquirreldesigns.co.uk/images/felt/felt2-large.jpg> (3 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF4> (9 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.flyingsquirreldesigns.co.uk/images/felt/felt2-large.jpg> (3 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.14> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.14I> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.12I> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.6I> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.6> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.jpg2> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.jpg2I> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.9I> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.11I> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.7> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-chinaF.7I> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.16I> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.16> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.jpg8I> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.dept.kent.edu-.jpg8> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.kadinlarkulubu.com/atki-bere-eldiven-corap-patik/134797-sicacik-bir-kis-icin-atki-kaskol-modelleri.html> (19 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.kadinlarkulubu.com/atki-bere-eldiven-corap-patik/134797-sicacik-bir-kis-icin-atki-kaskol-modelleri.html> (19 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.modaxa.com/> (19 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk1> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk2> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk3> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk4> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk5> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk6> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk7> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk8> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk6.jpg224> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk12> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk24.jpg> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk.j27> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk.jpg25> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk.9.jpg> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk17.jpg27> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk20> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.sendler.co.uk22.jpg> (20 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.yelizindunyasi.com/> (19 Kasım 2008)

Erişim: http://www.modaxa.com/moda/assortie_felt_koleksiyonu_ile_kisaa_hazir_olun-770.html (19 Kasım 2008)

Erişim: http://lalistanbul.com/sayfa_kiyafet.htm (11 Ekim 2008)

Erişim: http://www.gelisimplatformu.org/login.asp?expires=true&referrer_url=/uye/uye_aktivite_detay.asp%3FMODE%3DDUYURU%26akt_id%3D1332 (19 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/etiket/felt-hat> (19 Kasım 2008)

Erişim: http://www.abpr.com/images/ab_uploads/Garanti/bulten_gorsel/14_TD_fescap.jpg (19 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.hediveler.org/kategori/kendin-yap/page/3/> (19 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.katreviz.com/showthread.php?tid=3036&pid=4106#pid4106> (1 Aralık 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/ara/bebek%20battaniyesi/3> (10 Aralık 2008)

Erişim: http://www.kecesanati.com/2008_08_11_archive.html (19 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/ara/KE%C3%87E/5> (19 Ekim 2008)

Erişim: <http://biryudumhayat-malla.blogspot.com/2008/08/keceden-yaratlan-gzel-eyler.html> (21 Ekim 2008)

Erişim: http://boncuktaki.blogcu.com/keceden-yapilmis-bir-kolve_3554229.html (2 Kasım 2008)

Erişim: <http://biryudumhayat-malla.blogspot.com/> (2 Kasım 2008)

Erişim: <http://biryudumhayat-malla.blogspot.com/2008/08/keceden-yaratlan-gzel-eyler.html> (9 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/yazi/keceden-matruska-kolve> (12 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.hediveler.org/kolyenizi-kece-kumastan-yapin/> (12 Kasım 2008)

Erişim: http://www.kecesanati.com/20080701_archive.html (14 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.velizindunyasi.com/keceden-yaka-cicegi> (14 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/> (8 Kasım 2008)

Erişim: http://www.kecesanati.com/20080701_archive.html (14 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.velizindunyasi.com/keceden-yaka-cicegi> (14 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/ara/KE%C3%87E/2> (14 Kasım 2008)

Erişim: <http://images.google.com.tr/imgres?imgurl> (14 Kasım 2008)

Erişim: <http://bilunsen.blogspot.com/> (1 Aralık 2008)

Erişim: <http://orgu-cafe.blogspot.com/> (1 Aralık 2008)

Erişim: <http://www.kecesanati.com/2008/08/keceden-toka.html> (1 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/etiket/sa%C3%A7-tokas%C4%B1> (13 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7eden-bro%C5%9F> (13 Ekim 2008)

Erişim: <http://hobigiller.blogcu.com/keceden-cicek-.html> (3 Kasım 008)

Erişim: <http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.10marifet.org/imai/betula/shoulderpadhat-> (24 Kasım 2008)

Erişim: http://feltworks.blogcu.com/keceden-yapilmis-tokalar-2_6165241.html (8 Aralık 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/> (8 Aralık 2008)

Erişim: http://orgumagazasi.blogcu.com/keceden-sac-tokasi-modelleri_4237556.html (28 Ekim 2008)

Erişim: <http://www.cocuklacocuk.com/> (22 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.annekaz.com/> (1 Aralık 2008)

Erişim: <http://www.loadtr.org/> (10 Aralık 2008)

Erişim: <http://boncuktaki.blogcu.com/kece+takilar/> (8 Aralık 2008)

Erişim: <http://unaldesign.blogspot.com/> (8 Aralık 2008)

Erişim: <http://unaldesign.blogspot.com/> (8 Aralık 2008)

Erişim: <http://onebenbirsey.blogspot.com/> (20 Kasım 2008)

Erişim: <https://membershiprewards.chichiqueen.com/> (1 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/> (15 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.forumuz.biz/viewtopic.php?id=3483&action=new> (15 Ekim 2008)

Erişim: <http://img1.blogcu.com/images/d/i/m/dimurca/collage4wh2.jpg> (12 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.kecesanati.com/> (12 Kasım 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/372> (12 Kasım 2008)

Erişim: <http://biryudumhayatmalla.blogspot.com/2008/08/keeden-yaratlan-gzel-eyler.html> (13 Kasım 2008)

Erişim: <http://marifet.blogcum.com/> (8 Aralık 2008)

Erişim: <http://www.10marifet.org/yazi/harika-cantalar> (8 Aralık 2008)

Erişim: <http://www.dantel-modelleri.com/el-orgu-ornekleri/orgu-canta-modelleri/guzel-canta-modeli> (12 Aralık 2008)

Erişim: http://orgumagazasi.blogcu.com/keceden-yapilmis-uc-farkli-renkte-canta-modeli_4238129.html (11 Aralık 2008)

Erişim: http://kujular.blogcu.com/keceden-cantalar_19815331.html (9 Aralık 2008)

- Erişim: http://www.thesmallselection.com/bags/products_bags_tr.html
(9 Aralık 2008)
- Erişim: http://kujular.blogcu.com/keceden-cantalar_19815331.html
(9 Aralık 2008)
- Erişim: <http://www.chichiqueen.com/kategoriler.asp?cat=166&s=1>
(21 Kasım 2008)
- Erişim: <http://iciden.blogcu.com/NETTEN+MODELLER/> (1 Kasım 2008)
- Erişim: http://firefly.blogcu.com/keceden-vapilmisesyalar_8584821.html
(1 Kasım 2008)
- Erişim: <http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.10marifet.org/ima/betula/shoulderpadhat-1> (1 Kasım 2008)
- Erişim: <http://www.10marifet.org/yazi/kece-canta-orelim> (1 Kasım 2008)
- Erişim: <http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.10marifet.org/ima/betula/shoulderpadhat-1> (1 Kasım 2008)
- Erişim: <http://www.10marifet.org/yazi/kece-canta-orelim> (1 Kasım 2008)
- Erişim: <http://www.genckolik.net/hobi-dunyasi/157622-keceden-cantalar.html> (1 Kasım 2008)
- Erişim: http://www.modaxa.com/moda/assortie_felt_koleksiyonu_ile_kisaa_hazir_olun-770.html (1 Kasım 2008)
- Erişim: http://www.kecesanati.com/2008_08_11_archive.html (1 Kasım 2008)
- Erişim: http://www.kecesanati.com/2008_07_01_archive.html (1 Kasım 2008)
- Erişim: <http://www.sihirlikuvu.net/ork/13398-keceden-canta-ve-cuzdan-modelleri.html> (2 Kasım 2008)
- Erişim: <http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7edenc%C3%BCzdan-yap%C4%B1m%C4%B1> (2 Kasım 2008)
- Erişim: <http://orgu-cafe.blogspot.com/20080501archive.html> (4 Kasım 2008)
- Erişim: <http://www.hediveler.org/keceden-gozluk-kilifi-yapimi/> (4 Kasım 2008)
- Erişim: <http://www.10marifet.org/ara/KE%C3%87E/5> (4 Kasım 2008)
- Erişim: http://firefly.blogcu.com/keceden-vapilmisesyalar_8584821.html
(4 Kasım 2008)
- Erişim: <http://www.fulresim.com/kece-bebek-patigi-modelleri.html>
(4 Kasım 2008)

Erişim:http://kiana.blogcu.com/keceden-carik-ayakkabi-yapma-buyuk-kucuk-herkese-semali_9753171.html (5 Kasım 2008)

Erişim:http://secretdesinger.blogcu.com/keceden-yapilmis-cocuklar-icin-patik-modeli_4269303.html (5 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.hediyeler.org/keceden-sirin-bebek-ayakkabisi/> (5 Kasım 2008)

Erişim:http://hayalmayal85.blogcu.com/keceden-bebek-ayakkabilari_4492392.html (7 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.fulresim.com/kece-bebek-patigi-modelleri.html> (8 Kasım 2008)

Erişim:http://kiana.blogcu.com/keceden-carik-ayakkabi-yapma-buyuk-kucuk-herkese-semali_9753171.html (9 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.kurdelenakisi.net/kurdele-nakisi-patik> (9 Kasım 2008)

Erişim:http://www.miraydefteri.com/ben/kesfialemp2_articleid/135/com_action/displaycomments (9 Kasım 2008)

Erişim:http://urun.com/Nu-Ay-Ugur-Bocegi-Kece-Yastik_W0QQidZZ11798810 (9 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.10marifet.org/ara/KE%C3%87E/22> (9 Kasım 2008)

Erişim:http://www.kadinelikle.com/urun_detay.asp?urun_no=416&dil=1 (9 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.annkaz.com/2008/05/deiik-bir-bardak-latl-ve-ay-servisi.html?widgetType> (9 Kasım 2008)

Erişim:http://firefly.blogcu.com/keceden-yapilmis-esyalar_8584821.html (9 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/numerolu-bardak-altligi> (9 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/numerolu-bardak-altligi> (9 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/bardakaltl%C4%B1%C4%9FC4%B1/3> (9 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/bardakaltl%C4%B1%C4%9F%C4%B1/3> (9 Kasım 2008)

Erişim:<http://cicanpe.blogcu.com/++nazarlik+ve+nehaleler/> (9 Kasım 2008)

Erişim:<http://cicanpe.blogcu.com/++nazarlik+ve+nehaleler/> (9 Kasım 2008)

Erişim:http://cicanpe.blogcu.com/keceden-nazarlik-cicekler_4299802.html
(9 Kasım 2008)

Erişim:<http://hulyayilmaz.blogspot.com/2006/12/2007ve-giri-bayram-ve-elileri.html>(9 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.evliliksepeti.com/?itemId=13683&businessPartnerId=1&catalogId=105> (9 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.arkeopera.com/tr/content.asp?node=2&ID=81> (11 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/nefis-duvar-panosu> (11 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.kurdelenakisi.net/tag/kece-nakisi-pano-ornekleri> (11 Kasım 2008)

Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7e-bebek> (15 Eylül 2008)

Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/keceden-oyuncaklar>(17 Eylül 2008)

Erişim:<http://www.10marifet.org/etiket/ke%C3%A7eden-s%C3%BCs> (15 Eylül 2008)

Erişim:<http://www.10marifet.org/yazi/ipod-kiliflari> (21 Eylül 2008)

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında İstanbul’da doğdu. Akademik eğitime Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde başladı. 2000–2003 yılları arasında Geleneksel Türk El Sanatları Tezhip-Minyatür Ana Sanat Dalında okudu. 2003–2006 yılları arasında aynı fakülte içersinde Geleneksel Türk El Sanatları Halı-Kilim Eski Kumaş Desenleri Ana Sanat Dalında eğitimini tamamladı.

2007–2008 yıllarında Haliç Üniversitesi -Tekstil Ve Moda Tasarımı bölümünde Yüksek lisans eğitimine başlamış ve 2008 yılında Sn: Prof. Dr. Esin Sarıoğlu’nun yanında Araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır.

Katıldığı Sergiler:

2002–2003 ve 2004 yılları arasında M.Ü. G.S. F. Karma Öğrenci Sergilerine katıldı.

2005 yılında “Tekstilde Yeni Vizyonlar”,Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve ETN (European Textile Network) İzmir İşbirliği’nin düzenlediği yarışmaya katıldı.

2005–2006 yılları arasında Akademik Yılı Diploma Projeleri Sergisi “EL/LE” PERA MÜZESİ’nde Proje çalışması sergilendi. (Proje konusu: Keçe Pano-Negatif Pozitif İkileminin Tekstil Sanatında Yorumlanması.)

2006 yılında M.Ü. G.S. F.Mezuniyet Sergisine katıldı.

2007 yılında TÜÇİAD, “Türk-Çin Kültürler Buluşması” sergisi düzenledi.

2007 “İki Sanatçı” Sergisine katıldı. (Paris)

2008 yılında “Haliç Üniversitesi ve Bilfen Koleji Defilesi”nde tasarım çalışmalarında bulundu. 2008 yılında “22.Uluslararası Şile Bezi Kültür Ve Sanat Festivali ve Haliç Üniversitesi Defilesi”nde tasarım çalışmalarında bulundu.